M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. $\frac{\text{Ref.}}{\text{Ser.}}$ 419

Title: Sisupalavadha

Sargas 11-20

499

शिशुपालवधः Incomplete

: Shishupāla vadha : Title

: : Māgha : Author

: : : Editor

: : Sargas 11 to 20 : Year, Vols.

: : : Publisher

499 : : : Remarks

मा·स·१२ श्रीगणपतयेनमः गुरवेनमः श्रुतिसमधिकमुच्चैः पंचमंपीडयंतः सततमृष
१ भहीनंभिन्नकीकृत्यषड्जं प्रणिजगदुरकाकुग्रावकास्निग्धकंठाः परिणति
मतिरात्रेमागधामाधवाय १ रतिरभसविलासाभ्यासतांतंनयावन्नयनयु क्लांते३
गमनीलत्तावदेवाहतोसौ रजनिविरतिशंसीकामिनीनांभविष्यद्दुरहवि
हितनिद्राभंगमुच्चैर्मृदंगः २ स्फुटतरमुपरिष्टादल्पमूर्त्तेर्ध्रुवस्यस्फुरतिसुर १
शाकल्यसरासी रम्यि २ मुनीनांमंडलंव्यस्तमेतत् शकटमिवमहीयः शैशवेशार्ङ्गपाणेश्चपलचरण
काक्षेप्रेरितोत्तुंगिताग्रं ३ प्रहरकमपनीयस्वंनिनिद्रासतोच्चैः प्रतिप प्रतिक्षणं
×यामप्रहरकौसमावित्यमरः २

दमुपहूतःकेनचिज्जागृहीति मुहुरविशदवर्णांनिद्रयाशून्यशून्यांददपि
ननुवाचंबुध्यतेनोमनुष्यः ४ विपुलतरनितंबाभोगरुद्धेरमण्याःशय
यितुमनधिगच्छंतीपतिनेशोवकाशं रतिपरिचयनश्यन्नैद्रवतःप्रयोगादुद
धिमहतिराज्येदंडः कथंचित्क्षमयतिशयनीयेशर्वरीकिंकरोतु ५ क्षणशयि
तविबुद्धाः कल्पयंतःप्रयोगानुदधिमहतिराज्येकाव्यवद्दुर्विगाहे गहन
मपररात्रप्राप्तबुद्धिःप्रसादाः कवयइवमहीपाश्चिंतयंत्यर्थजातं ६ क्षिति
तटशयनांतादुत्थितंदानपंकप्लुतबहलशरीरंशाययत्येषभूयः मृदु

मा·स·२१ वपलदपरां तो दीरितां ध्वनिनादं गजपतिमधिरोधः पक्षवत्य येन ७ द्रुत
२ तरकरदत्ताः स्निग्धवेणीरवदोलिद्धतिदधनिर्धीरा नारवान्वारिणीव रा
ध्विनामिवसुरौघाः स्मारमुद्दर्जुमेते कलशिमुदधिगुर्वं बल्लवालीजयंति ८
अनुनयमगृहीताव्याजसुप्तापराचीकृतमपक्षकवाको स्तारमाकर्ण्य कर्णे
कथमपिपरिहृत्ता निद्रयां धाकिल स्त्री मुकुलितनयनैवक्षिप्तप्राणना
थं ९ गतमनुगतवीणैरेकतां वेणुनादैः कलमविकलतालं गायकैर्बोध्यमा २
तोः असकृदनवगीतं गीतमाकर्णयंतः सुखमुकुलितनेत्रायांतिनिद्रांन
रेंद्राः १० परिशिथिलितकर्णग्रीवमामी

लिताक्षः क्षणमयमनुभूय स्वप्नमूर्ध्वं द्रुतेव स्थिरसविपतिभूयः वाप्यमार्गे वि
कीर्णपिंडुतरस्पलोष्ठः प्रस्फुरत्प्रोथमश्वः ×रुवः ११ उदयमुदितदीप्तिर्याति यः
संगतामपततिनवनमिंदुः सोपरामेषगत्वा स्मितरुचिरिवसद्यः साभ्यसूयं
प्रभेतिस्फुरति विशदमेषा पूर्वकाष्ठांगनायाः १२ चिरतरपरिखेदशांतनिद्रा
सुखानां चरममपिशयित्वा पूर्वमेव प्रबुद्धाः अपरिचलितगात्राः कुर्वते न प्रिया
णामशिथिलभुजचक्राश्लेषभेदं तरुण्यः १३ कृतधवलिमभेदैः कुंकुमेनेव
किंचिन्मलयरुहरजोभिर्भूषयन्पश्चिमाशां हिमरुचिरुहृणिमारा ऊतेरज्य

माघ.११ मानैर्जरठकमलकंदछेदगौरैर्मयूखैः १४ दधदसकलमेकंखंडितामानवद्भिः

(क्षीयमाणां)

३ श्रियमपरमपूर्णामुछ्वसद्भिः पलाशैः कलरवमुपगीते षट्पदौघेन धत्तः कुमुद

(कुमुदखंडकमलखंडयोः)

कमलखंडं तुल्यरूपामवस्थां १५ मदरुचिमरुणेनोद्गच्छता लंभितस्य त्यजत इ

(ग.लति)

व चिरायस्वच्छायिनीमाकुलज्जां वसनमिवमुखस्यस्रस्तमस्तंप्रतीदं सितकर

करजालंवासवाशायुवत्याः १६ अविरतरतलीलायासजातश्रमाणामुपश

(उद्दीप्य)

ममुपयांतंनिःसहेंऽगेंगनानां पुनरुपसि विविक्तैर्मातरिश्वावचूर्ण्य ज्वलयति ३

मदनाग्निंमालतीनांरजोभिः १७ अनिमिषमविरामारागिणांसर्वरात्रंन

५ सहूतिनःसहंनसहंनिःसहंतस्मिन्निःसहेऽंगे सर्वस्यांरात्रौइतिसर्वरात्रं

गृहंगेहोदवसितंवेश्मसद्मनिकेतनमित्यमरः

(सुरतं)

वनिधुवनलीलाः कौतुकेनाभिवीक्ष्य इदमुदवसितानामस्फुटालोकसंपन्नयनमिव

(भ्रमति) (आकुलीकुर्वन्)

सनिद्रंघूर्णतेदैपमर्चिः १८ विकचकमलगंधैरंधयन्भृंगमालाः सुरभितमकरंदं करं

(सोद्धत)

दंमंदमायातिवायुः प्रमदमदनमाद्यद्यौवनोद्दामरामारमणरभसखेदस्वेदविच्छेद स्वे

तारकाक्ष्णःकनीनिका दक्षः १९ लुलितनयनताराः क्षामवक्त्रेंदुबिंबा रजनयइवनिद्राक्लांतनीलोत्पला

क्ष्यः तिमिरमिवदधानाःस्रंसिनःकेशपाशानवनिपतिगृहेभ्योयांत्यमूर्वारवध्वः

२० शिशिरकिरणकांतंवासरांतेभिसार्यश्वसनसुरभिगंधिःसांप्रतंसत्वरेव प्र

ऊतिरजनिरेषातन्मयूखांगरागैःपरिमिलितमनिंद्यैरंबरांतंवहंती २१ तत्कुसु

श्रेविकासः परिहासकः

राज्ञीः

मा. ११ दवनमौलिहासकेलिप्रसंगमधिकं कुरुते विरोधमप्युपकारतरीत्वा अयमपरदिगंके

शरीर

४ मुंचति स्रस्तहस्तः शिशयिषुरिव पांडुं म्लानमात्मानमिंदुः २२ स्मरवसपरिरं-

भारंभसंरंभभाजा यदधिनिशमपास्तं वल्लभेनांगनायाः वसनमपि निशांते ने-

ष्यते तत्प्रदातुं रथचरणविशालश्रोणिलोलेक्षणेन २३ सपदि कुमुदिनीभि-

र्मीलितं हा क्षपापि क्षयमगमदपेतास्तारकास्ताः समस्ताः इति दयितकलत्रश्चिंत- ४

यन्नंगमिंदुर्वहति कृशमशेषं भ्रष्टशोभं शुचेव २४ व्रजति विषयमक्ष्णामंशुमा-

ली न यावत्तिमिरमखिलमस्तं तावदेवारुणेन परपरिभवितेजस्तन्वतामाशु क-

निरस्तं

प्रियभार्यः

र्तुं प्रभवति हि विपक्षोच्छेदमग्रेसरोऽपि २५ विगततिमिरपंकं पश्यति व्योम यावद्धुवति

विरहखिन्नः पक्षती यावदेव रथचरणसमाह्वस्तावदौत्सुक्यनुन्ना सरिदपरतटांताद-

आगता चक्रवाकी २६ मुदितयुवमनस्कास्तुल्यमेव प्रदोषे रुचमदधुरभव्याः कल्पिताभ्य-

र्धिताश्च परिमलरुचिरास्त्र्यैः कृतास्तत्र भौते युवतिभिरुपभोगान्नीरुचः पुष्पमा-

लाः २७ विलुलितकमलौघः कीर्णवल्लीवितानः प्रतिवनमवधूताशेषशाखिप्रसूनः

क्वचिदयमनवस्थः स्थास्नुतामेति वायुर्वधुकुसुमविमर्दोद्गंधिवेश्मांतरेषु २८ न-

वपदवलिनाभीसंधिभागेषु लक्ष्यः क्षितिपुवदनानामंगनायाः सशेषः अपर-

हसितहस्तानां वा विहीनोऽपि जातः स्फुरति विलसितानां वर्णको वर्णकोऽसौ २९ प्रकटम

वर्णकं स्याद्विलेपनमित्यमरः

वर्णयति स्तौति वर्णकः ...

मा·११ मलिनलक्ष्मान्तस्पत्रावलीकैरधिगतरविरोगैः प्रत्यूषः प्रोषितश्रीः उपहसित इवा
५ सौचंद्रमाः कामिनीनां परिणतशरकांडपांडुरिम्णिगंडभागैः ३० सकलमपि निका
मं कामलीलान्यनारीरतिरभसविमर्द्दक्लिन्नवत्यंगरागे इदमतिमहदेवाश्चर्यमा
श्चर्यधाम्नस्तव खलु सुखरागोयन्न भेदं प्रयातः ३१ प्रकटतरमिमं मा द्राक्षुरन्य मापत्यंतु
मेरेण्यः स्फुटमिति सखि नोक्तं कांतया तुल्यवर्णः चरणनलसरोजाकांतिसंक्रांतया
सौ वपुषि नखरलेखालाक्षयारंजितस्ते ३२ तदवितथमवादीर्यन्मम त्वं प्रियेति प्रि ५
यजनपरिभुक्तं यद्दुकूलं दधानः मदधिवसतिमागाः कामिनां मंडनश्रीर्व्रजति हि
सफलत्वं वल्लभालोकनेन ३३ नवनखपदमंगे गोपयस्यंशुकेन स्थगयसि पुनरो

ष्ठं पाणिना दंतदष्टं प्रतिदिशमपरस्त्रीसंगशंसी विसर्पन्नवपरिमलगंधः केन श
क्यो वरीतुं ३४ इति क्षतवचनायाः कश्चिदभ्येत्य बिभ्यद्गलितनयनवारेर्याति पाद ६
वनासं करुणमपि समर्थं मानिनीनां मानभेदे रुदितमुदितमस्त्रं योषितां विग्रहेषु ३५
पंचभिः कुलकं मदमदनविकारास्पष्टधार्ष्ट्योदयानां रतिकलहविकीर्णे भूवि
भैरर्चितेषु विदधति न गृहेषु त्फुल्लपुष्पोपहारं विफलविनययत्ना कामिनीनां वय
६ स्याः ३६ करजदशनचिह्नं नैव गामंगमन्यनारीजनितमिति सरोषामीर्ष्ययात्तां कमा
नां स्मरवसि न खलु दत्तं मत्तयैतत्त्वयैव स्त्रियमनुनयतीत्थं व्रीडमानां विलासी ३७
कृतगुरुतरहारच्छेदमालिंग्य पत्या परिशिथिलितगात्रे गंतुमाप्टच्छमाने विगलित

मा॰ ११ नवमुक्तास्थूलबाष्पांबुबिंदुस्तनयुगमबलायास्तत्क्षणं रोदितीव ३८

६ बकुलमृदुपुरस्तात्तस्य मन्ये किलाहं चकरवकिलबाडुग्रो ध्येषिद्ध्यदस्य विदितमि

तिसरविभ्योरात्रिहत्तांविविसंसव्यपगतमद्याद्रि श्रीजितमुग्धवधा ३९ अरुणज

पश्चाद्धावति

लजराजीमुग्धपादाग्रहस्ता बकुलमधुपमालाकज्जलेंदीवराक्षी अनुपतति वि

रावं कुर्वंती २ रावैः पत्रिणां व्याहरंती रजनिमचिरजाता पूर्वसंध्या सुतेव ४० प्रतिशरणमशीर्णज्यो शरणं गृहमशीर्णज्योतिः अख्या २

पीठ त्वा

तिरग्न्याहितानां विधिविहितविरिब्धैः सामिधेनीरधीत्य कृतगुरुदुरितौघध्वंस ६

आध्वर्युभिः व्य

मध्वर्युवर्यैर्हुतमयमुपलीढे साधु सान्नाय्यमग्निः ४१ प्रकृतजपविधीनामास्यमु

४ विधौ यज्ञकर्मणि विहिता उच्चारिता विरिब्धाः स्वराः यैस्तैः २

४ सान्नाय्यं हविरग्नौ तु हुतं त्रिषु वषट्कृतम् ... कलाभिधेनी धाय्या च या स्यादग्निसमिंधने इत्यमरः २

स्रुचि दुग्धं मिश्रितं दध्यां हविर्विशेषं ॥ ११ ॥

माक्षीरितं उपूणधमानीयैः

द्रिमदंतं मुकुरपिहितमोष्ठैरस्फुटैर्लक्ष्यमन्यैः अनुकृतिमनुवेलं घट्टितोद्धृतस्य

कामाक्रान्तिकपाल्य

व्रजति नियमकाकां मुग्धमुक्तापुटस्य ४२ नवकनकपिशंगं वासराणां विधातुः

ककुभि कुलिशपाणेर्भाति भासां वितानं जनितभुवनदाहारंभमंभांसि दग्धाचलि

रज्जु

तमिव महाब्धेरूर्ध्वमौर्वानलार्चिः ४३ विततपृथुवरत्रातुल्यरूपैर्मयूखैः कलश

कलकलाभिः

इव गरीयान्दिग्भिराकृष्यमाणः कृतबकुलविहंगालापकोलाहलाभिर्जलनिधि

उद्धृत

जलमध्यादेष उत्तार्यतेऽर्कः ४४ पयसि सलिलराशेर्नक्तमंतर्निमग्नः स्फुटमनि

शमतापि ज्वालया वाडवाग्नेः यदयमिदमिदानीमंगमुद्यन्दधाति ज्वलितख

गौरोरुणेसितेपीतेअमरः

मा॰ ११ द्रिकाष्टंगागारं गौरं विवस्वान् ४५ अतुहिनरुचिनैौसौ केवलं नोदयाद्रिः क्षणमुपरि
गतेन क्ष्माभृतः सर्व एव नवकरनिकरेण स्पष्टबंधूकसूनस्तबकरुचिरमेते शेखरं बि शिरवास्वापीडशे॰ खरौ अमरः
भ्रतीव ४६ उदयशिखरश्रृंगप्रांगणेष्वेषरिंगन् सकमलमुखहासं वीक्षितः पद्मि
नीभिः विततमृदुकराग्रः शब्दयंत्या वयोभिः परिपतति दिवोंके हेलया बालसूर्यः
४७ क्षणमयमुपविष्टः क्ष्मातलन्यस्तपादः प्रणतिपरमवेक्ष्य प्रीतिमह्नाय लोकं
भुवनतलमशेषं प्रत्यवेक्षिप्यमाणः क्षितिधरतटपीठादुत्थितः सप्तसप्तिः ४८ प
रिणतमृदिराभं भास्करेणांशुबाणैस्तिमिरकरिघटायाः सर्वदिक्षु क्षतायाः रुधिर
मिव वहंत्यो भांति बालातपेन छुरितमुभयरोधो वारितं वारिनद्यः ४९ दधति प

परिपतंत्यो जालवातायनेभ्यस्तरुणतपनभासो मंदिराभ्यंतरेषु प्रणयि
भुवनितानां प्रातरिछद्रक्तमंतुकुपितमदनमुक्तो कांचनाराचलीलां ५० अधिरजनि
वधूभिः पीतमैरेयरिक्तं कनकचषकमेतत्त्यातरालोहितेन उदयदहिमरोचिर्ज्योति
षाक्रांतमुच्चैर्घनद्रवतयैवापूर्णनद्यापिभाति ५१ सितरुचिरशयनीये नक्तमेकांत
मुक्तं दिनकरकरसंगव्यक्तकौसुंभकांति निजतिमिरतबंधोर्जानती मुत्तरीयं
परिहसति सरवीस्त्रीमाददानां दिनादौ ५२ प्रुतमिव शिशिरांशोर्गारंमुक्षिय न्निवा
मुस्फटिकमयमवाजद्राजतास्थलाभं अरुणितमकरोरेनेनमकाश्मीरजां

नअभंनभस्यगेबलाहकेषुरति विवस्वः ५

मा॰११ नः स्नापितामिवनदेतजालुभिर्भातिभानोः ५३ सरसनखपदांतः श्लिष्टकेशप्रमोकं
प्रणयिनिविदधानेयोषितामुल्लसंत्यः विदधतिदलनानांसीत्कृतानिविष्कृतानाम्
जिनवरविभासः पद्मरागानुकारं ५४ अविरतदयितांगासंगसंचारितेनद्युरि
तमभिनवदासृक्कांतिनाकुंकुमेन कनकनिकषलेखाकोमलंकामिनीनांभवतिवपु
रवाप्तच्छायमेवातपेपि ५५ सरसिजवनकांतिंबिभ्रदभ्रांतिहात्तिः करनयनसहस्रं
हेतुमालोकशक्तेः अखिलमतिमहिम्नालोकमाक्रांतकांतं हरिरिवहरिदश्वः सा
अंधकारदैत्यवा धकत्वंनहिनस्ति ५६ अवतमसभिदायैभास्वताभ्युद्यतेन प्रसभमुडुगणोसौ
दर्शनीयोप्ययास्तः निरसितुमरिमिच्छोर्येतदीयाश्रयेणश्रियमधिगतवंतस्ते

४ हृत्वारिपौघनेध्वांतेरौलभेस्वदानवेशतिमेरिभिः २

अनियतस्थानेहुविर्यस्यानियतरेत्रावर्तिनोपीत्यर्थः ४

वधार्थहन्तव्यास्त्ववति

पिहंतव्यपक्षे ५७ प्रतिफलतिकरौघेसम्मुखावस्थितायारजतकटकभित्तौसां
२८ द्रसंध्यांशुगौर्या बहिरभिहतमंदः संहतंकंदरांतर्गतमपितिमिरौघंघर्मभानुर्हिनस्ति
५८ बहिरपिविलसंत्यः काममानिन्यिरेत्यां दिवसकररुचोंतर्ध्वांतमंतर्गतेभ्यः
नियतविषयवृत्तेरप्यनल्पप्रतापक्षतसकलविपक्षस्तेजसस्वस्वभावः ५९ वि
रमतिरसलौल्याद्बंधनंलंभितानांपुनरयमुदयायप्राप्यधामस्वमेव दलितदलक
पाटः षट्पदानांसरोजेसरभसइवगुप्तिस्फोटमर्कः करोति ६० युगपदयुगसप्ति
स्तस्यसंख्यैर्मयूखैर्नवानालदलभेदं कौतुकेनानुकृत्वा श्रियमलिकुलगी

× अब्दः संवत्सरे मेघे २

मा. ११ नैर्मीलितांपंकजातंभ्रमविनमधिनद्यायानामादरात्प्रयतीव ६१ उदयमिवकराग्रै
५ रपनिःपीड्यसद्यः शशधरमकरादेरागवाद्भुग्ररश्मिः (निक्षिपति) अवकिरतिनितांतंकांतिनि
र्यासमंबस्कवनबजलपांडुपुंडरीकोदरेषु ६२ प्रविकसतिविरायद्योतितताशेष
लोकेद्वाराविदत्तकरमूर्त्तौवासुणीवाद्धतीये सितरुचिवपुषासोलक्ष्यतेसंप्रतिद्यौ
× काणी कृताइत्यर्थः विगलितकिरणेनव्यंगितेकेक्षणेव ६३ कुमुदवनमप श्रिश्रीमदंभोजखंडंत्य
जतिमुदमुलूकः प्रीतिमांश्चक्रवाकः उदयमहिमरश्मिर्यातिशीतांशुरस्तंहतविधि ५
दैवरीहितानां २ ललितानांहीविचित्रोविपाकः ६४ क्षणमतुहिनधाम्निप्रोष्यभूयःपुरस्तादुपग पूर्वस्यां दिशि २
आगतवति २ तवतिपाणिग्राहवद्दिग्वधूतां द्रुततरमपयातिस्वेदकुस्यमानांशुकोसावुपपतिरि जारस्त्युपपतिः समौ अ

पलायनंकरोति २ प्रवासं कृत्वा २

× संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः कल्पांत इत्यपि अमरः २

वनीचैः पश्चिमांतेनचंद्रः ६५ प्रलयमखिलतारालोकमङ्गायनीत्वाथियमनति
रापश्रीःसानुरागांदधानः गगनसलिलराशिंरात्रिकल्पावसानेमधुरिपुरिवभा
स्वानेषएकोधिशेते ६६ कृतसकलजगद्विबोधोविधूतांधकारोदयः क्ष
पितकुमुदतारकाश्रीर्वियोगंनयन्कामिनः गुरुतरगुणदर्शनादभ्युपेतो (अंगीकृत) त्यदो
षः कृतीनवरहकरोतुसख्यातमङ्गामयंनायकः ६७ ॥ इतिश्रीशिशुपाल
वधेमहाकाव्येश्रीकमाघकृतौचन्द्रोदयवर्णनोनामैकादशःसर्गःसंपूर्णतामगा
त् ॥ श्रीः ॥ श्रीमत्सकलगुणसंपन्नगुरुपादपद्मप्रेरणेननमः श्रीः श्रीः ॥

×ताक्ष्यस्यादश्वकमपरिवोहेस्हेरथतुरंगगो॥ताक्ष्यगरुडगरुडायप्रगु

×आकल्पवेषोनेपथ्यमितिअमरः॥२ ×प्रेपमव ×सायंसायेप्रगेप्रातःप्रभाते×॥ लेवं॥२ ×तोरणोस्त्रीबहिर्द्वारेमितअमरः

मा॰१२ श्री॥ इत्थं रथाश्वेभनिषादिनां प्रगे गणो नृपाणामथ तोरणाद्बहिः प्रस्थानकाल

प्रतीक्षितवान्॥२ १० क्षमवेषकल्पना कृतक्षणक्षेपमुदैक्षताच्युतं १ स्वक्षं सुपत्रं कनकोज्ज्वलद्युतिं पत्रंवाहनपक्षयोः॥२

जवेन नागान्जितवन्तमुच्चकैः आरुह्य तार्क्ष्यं नभसीव भूतलं ययावनुद्घातसुखे

न सोऽध्वना २ दन्तस्थितानवंजितवक्त्रनालिनं हूलेंद्रकांतं श्रितवक्षसं श्रिया

सत्यभामासत्यवचनेवा॥२ सत्यानुरक्तं नरकस्यजिष्णवो गुणैर्नृपाः शार्ङ्गिणमन्वयासिषुः ३ शुक्लैः स (अन्वयम्)

तरङ्गकैः॥२ तारैर्मुकुलीकृतैः स्थूलैः कुमुद्वतीनां कुमुदाकरैरिव व्युष्टं प्रयाणं च वियोगवेद (प्रभात) १०

नाविह्नूननारीकमभूत्समंततः ४ उत्क्षिप्तगात्रः स्म विडम्बयन्नभः समुत्पति

दूष्यैः स्थूलैः पटमंडपैः॥२

×गजाधिः प्रोक्तव्यते ×करेणुरिभ्यांस्त्रीनेभेअमरः

ष्यंतमगेंद्रमुच्चकैः आकुंचितप्रोहनिरूपितक्रमः करेणुरारोहयते निषादिनं

५ स्वैरं कृतास्फालनलालनात्पुरः स्फुरत्तनूदर्शिततलापवत्रियाः वंकावल वंक्षःकल्याणभावेखरादिविश्वः॥२

गेन कसवल्गापाणयस्तुरंगमानारुरुहुः स्फुरंगिणः ६ अन्नाययावन्त्र

कारम्भयेत्तेनिषादिवानासनबंधमध्वेन नीक्ष्णो छिन्नास्तावदसह्यरंहसो

×करंशाबरत्नकुमोनिखा ×उन्नतआरोहणं ×नैवान्त्रीयोते॥२ विचंटखलंरखलकाः प्रतस्थिरे ७ गलज्ज्वलामुज्ज्वलनाभिवक्रयावि (गडः कपोलविक्षेप)

राजमानानवयोदरश्रिया कश्चित्स्करवंप्राप्तुमनाः स्कसारथीरथीयुयो

जाविकरांवधूमिव ८ उत्थातुमिच्छन्विधृतः पुरो बलान्निधीयमानभ

×करभास्यः वीरखलकाद्यारवैःपादबंधनेअमरः॥५

१साम्नःजाताःसामजाःगजाःतेषांहिंतानिस्वराःअन्यत्रसामवेदजस्वरः४

मा॰ १२ रम्भाजियंत्रके अह्नोध्वनोद्गारविजज्जरस्वनःस्वनाममिन्येरवणास्स्फुरा
११ र्यतां ९ नास्याग्रहीत्तोपिधरवन्विषाणयोर्युगंससूत्कारविवर्तितक्रिकः
गाणीजनेनस्म निधातुमुद्धृतांप्रतिक्षणंनोक्षतरःप्रतीक्षति १० नानावि
धाविष्कृतसामजस्वरःसहस्रवर्त्मासपलेहुरध्ययः गांधर्वभूयिष्ठतया ४वाजिवाह्यविगंधर्वश्च
समानतांसस्सामवेदस्यदध्यौबलादधिः ११ प्रत्यन्यनागंचलितस्त्वरा
वतानिरस्यकुंठंदधतान्यनंकुशो मूर्द्धानमूर्द्धोर्ध्वयितदंतमंडलंधन्वन्न ११
रोधिद्विरदोनिषादिना १२ संमुर्च्छदुच्छृंखलशंखनिस्वनःस्वनःप्रयाते

पटहस्यशार्ङ्गिणि सत्वानिनिन्येस्फुरतांमहांत्यपिव्यथांद्वयेषामपिमेदिनी
केवलनैर्ष्ठोपपन्नूर्णं२ भृतां १३ कालेयकक्षोदविलेपनश्रियंदिनार्द्धसम्मुल्लसदंशुमत्प्रकृति
स्वांतरवुरेसमुद्धभुजांविपत्रयेगिरयःकांचनभूमिजंरजः १४ मंद्रैर्गजा गंधारैः३
निरस्कृतेः४ नांरथमंडलस्वनैर्निजुह्नुवताहृदामेवहितं तारैर्बभ्रवेपरभागलाभ उच्चैः४ परभागोगुणोत्कर्षः४
तःपरिस्फुटैस्तपुतुरंगहेषितैः १५ अव्वनुकामोवमतांकुलायहस्तिरागै अवगणितं ३
तैसांकुचमुद्धन्दनिरः स्थूलाश्रयनागमदंतिकागतोगजोग्रयातोग्रक
रःकरेणुका १६ यांतोस्पृष्टांतस्वरणीरिवावनिंजवात्प्रकीर्णैरभितःप्र

चामरंतुप्रकीर्णकमित्यमरः १ उष्ट्रेक्रमेलकमयः इत्यमरः २

माघ १२ कीर्णकैः अद्यापि सेनानुरगाः सविस्मयैरल्लूनपक्षाइवमेनिरे जनैः १७

१२ रुञ्चीदध्वानैरवनभ्यकंदराम्बलावबूजाकलघर्घरारवैः भूमिर्महत्यप्यवि

लंबितक्रमैः क्रमेलकैस्तत्क्षणमेवचिच्छिदे १८ तूर्णंप्रणेत्राकृतनादमुच्चकैः

प्रणोदितंवेसरयुग्ममध्वनि आत्मायनेमिक्षतसांद्रमेदिनीरजश्छया

क्रांतिभयादिवाद्रवत् १९ व्यादृत्तवक्रैरविलैर्दवन्नवैरे भ्रंजंङ्घिरेवक्षण

मीक्षितानताः वल्गाद्भुद्रीयः कुचकुंभकंचुकंययुस्करंगाधिरूढावरो १२

धिकाः २० पादैःपुरः कूबरिणांविदारिताः प्रकामम्रांततेकोलास्ततोग

कूबरस्तुयुगंधरःअमरः १ चालनंकंपनंकंप्रचलंलोलंचलत्वलमित्यमरः २ कंपनशीलाःकंचुकाःकूर्पासकाःयथातथा ३

जैः भग्नैर्नतानंतरभूरिनोत्तराबभूर्भुवःकृष्टसमीकृताइव २१ दुर्दांतमु

त्पुत्यनिरस्तसादिनंसहासहाकारमलोकयज्जनः पर्याणतस्त्रस्तमुरोवि

लंबिनस्तुरंगमंप्रदुतमेकयादिशा २२ भ्रमद्भिरप्यस्खलितारवल्गनैर

पर्दुवानास्मिरितःपृथूरपि अन्वर्थसंज्ञैवपरंत्रिमार्गगाययावसंख्यैःप

थिभिस्त्रतासौ २३ त्रस्तोसमासन्नकरेणसूत्कृताऽन्नियंतरिव्याकुलमु

त्करंमुके क्षिप्तावरोधांगनमुत्पथेनगांविलंघ्यलघ्वीकरभोबभंजनु

ः २४ व्यस्तागसंधौविगतास्तुपाटवेरुजानिकामंविकलीकृतरथै

अक्षस्यचक्रधाराकाछस्यई प्रमाणायाःवसामर्थ्या। तिष्यातुनाधीकेत्वशइत्यमरः १ रथस्यस्यंदनेरथेदेहेरथस्यात्स्यंदनेकाये बिम्बः

दुर्विनीतं १

तस्यानुवादविलक्षणेष्टतमस्य

माघ१२ आप्तेनतत्क्षणमभिप्रजवतक्षणंप्रवक्रमेलघनपूर्वकः क्रमः २५ धूर्भंगसं

१३ क्षोभविदारितोष्ट्रिकागलन्मधुप्लावितदूरवर्त्मनि क्षाणोनिषंगिण्यनसि स्वाणुकिलस्थि

क्षणंपुरःसुदुर्गावलाभायक्कतक्रयोवणिक् २६ भेरीभिराकुलमुद्धतानुरवान्

ऊर्ध्वजानुकैस्तर्जितकदलीदलः उत्तुंगमातंगजितालचूपलैर्बलैः स

पत्नाक्रियतेस्मधूसरः २७ वन्येभदानानिलगंधदुर्धराः क्षणंनरुद्धे

आलोड्यसंजेमि दविनोदितक्रुधः व्यालद्विपायंत्रभिरुन्मदिष्णवः कथंचिदारादपथेननि

न्यिरे २८ नैवैजयंतीवनराजिभिर्गिरिश्रितिच्छेदमहामतंगजैः वब १३

प्रसर्पेकुनतानदीरातेभुवोऽराजिऽबलैरंतरयांबभूविरे २९ निम्ना

नि दुःखादवतीर्यसादिभिः सुयत्नमाकृष्टकशाः शनैःशनैः उत्तेरुरुत्ता

किरणग्रहणैरश्मि

लैखुरारवद्रुताः स्थलीकृतप्रग्रहमर्वतांव्रजाः ३० अध्यध्वमारूढवतेव

स्वा

केनचित्प्रतीक्ष्यमाणेनजनंमुहुर्दृतः दृष्टंहिसहयःफलदंयदायतंतस्यखेद

दासरयुवावनस्थली ३१ नस्वंमुहूर्तंहरिणीविलोचनैःसहर्षिहष्टान

यनानियोषितां मत्वायसत्रासमनेकविभ्रमक्रियाविकाराणिमृगैःपला

य्यत ३२ शौरेःप्रतापोपनतैरितस्ततःसमागतैःप्रश्रयनम्रमूर्तिभिः

एकातपत्रापृथिवीभृतांगणैरभूद्बहुच्छत्रतयापताकिनी ३३ आगच्छतो

नरिमजस्यघंटयोः स्वनंसमाकर्ण्यसमाकुलांगनाः दूरादपावर्तितषा

मा॰ १२ भारवाहना: पयोपसस्कृत्त्वरितं चमूचरा: ३४ ओजस्वि वर्णोज्वलहस्तशा
१४ लिन: सशीसादिनोनुक्षितगोत्रसंविद: श्लोकानुपेद्रस्वपुर:स्थमूयसा
पुणान्नसमुक्षिप्य पांतिबंदिन: ३५ नि:स्वेषनाक्रांतमहीतलोजलै
स्खलन्समुद्रोपि समुस्सातिरुच्छितिं ग्रामेषु सैन्यैरकरोद्ववारितै: किमप्य
वरुद्धं चलितोपि केशव: ३६ कोशातकीपुष्पगुलुच्छकांतिभिर्मुखैर्विनि
*उल्बणं विपुलं बाणं नी *लसौघपुष्पकं स्वायुध: द्रोल्बणबाणरक्षण: ग्रामीणवध्वस्तमलक्षिताजनैश्चिरं व्रतीनामुप
रिव्यलोकयन् ३७ गोष्ठेषु गोष्ठीकृतमंडलासनान्सनादमुत्थायमुदु: १४
सवत्सान: ग्राम्यजनपश्यत्कपिंडीपिपासत: स्वगोत्रसंकीर्तनभाविता प्रवर्तितभिताव

*नीली सिंधी द्वयो वीणे: अमर: २ *करयंकल्यंत धामघंमैरेयंकापिशायनं स्वायुध: २

*पारियात्री पराधो रिपति विरण: ३

त्मन: ३८ पश्यन्कृतार्थैरपिवल्लवीजनैर्जनाधिनाथं नययो वितृष्ण
तां गोकोत्तमोऽध्यानचबुद्धविभ्रमै: प्रसिद्ध विस्तारगुणैर्विलोचनै:
दोहस्थाली
३९ पीत्वानियुक्ताक्लिहतीस्तनंधयान्निगृह्य पारीमुभयेन जानुनो:
गोपालान
*अभिनवप्यागोपिपर्णनीय ... मा॰ ४ वर्द्धिस्तु धाराध्वनिरोहिणी: पय: स्थिरं निदध्यो दुहत: स गोदुह: ४०
*नभोजातसत्तर्णकं ... आयाजतोऽभ्यागततर्णतर्णकां निर्याणहस्तस्य पुरो धुंधुंहसत: वर्गाद्भवां
हूकृतिवारुनिर्यतीरिपुमेधाररक्षतगामतल्लिकां ४१ सगीहिरण्यांगावदपा
सितुंगता: शुकान्शोस्तावकुपद्गुतश्रियो केदारिकाणामभित: समा
कुला: सहासमालोकयतिस्म गोपिका: ४२ व्यासेद्धुमस्मा न वधानेन:

निर्याणं ... पदबंधने ...
*प्रशस्तागोमतल्लिका ... २

*पादांगदं तुलाकोटिर्मंजीरो नूपुरोस्त्रियां अमरः *अनूप... [illegible] ...अमरः

मा० १२ सुरावलत्यासावित्युपकर्णयन्निव गीतानि गोप्याः कलमंगजेन
१५ नूनमस्तीति हरिर्व्यतर्कयत् ५३ लीलाचलत्स्त्रीचरणारुणोत्पलस्ख
लत्तुलाकोटिनिनादकोमलः शौरेरुपानूपमवाहि दन्तिनः स्वनांतरा
दुन्मनसारसारवः ५४ उच्चैर्गतामस्खलितां गरीयसीं तदातिदूरादपि
तस्य गच्छतः एकत्वहेतुं बललेरणुसंहतिं शिरोभिराज्ञामपरे महीभृतः
५५ प्रायेण नीचानपि मेदिनीभृतो जनः समेनैव पथाधिगच्छति सेना
मुरारेः पथ एव सा पुनर्महामहीध्रान्परितोध्यरोहयत् ५६ दंताग्रनि १५
र्भिन्नपयोदमुन्मुखाः शिलोच्चयानारुरुहुर्महीयसः तिर्यक्कटप्लावि

मदाम्बुनिम्नगाविधूयमानश्रवणोदरैर्द्विपाः ५७ श्च्योतन्मदाम्भःकण
केन केनचिज्जनस्य जीमूतकदंबकद्युता नागेन नागेन गरीयसोच्चकैर
रोधि पंथाः पृथुदंतशालिना ५८ सगन्द्रुमाङ्कुरितस्यैस्ततो दिशः
समुल्लसत्केतनकाननाकुलाः विधाद्रिपृष्ठास्तनसावदंतिन स्थलं नि
जांगावलदुर्गमा भुवः ५९ आलोकयामास हरिर्महीधरानधिश्रयंती
र्गजताः परःशताः उत्पातवातप्रतिकूलपातिनीरुपत्यकाभ्यो बृहतीः
शिला इव ६० शैलाधिरोहाभ्यसनाधिकोद्धुरैः पयोधरैरामलकीव
नाश्रिताः तं पार्वतीयाः प्रमदाश्चकायिरे विकाशिविस्फारितविभ्रमे

*विलोकयामास पा०
* विकाशेन विस्मयेन विस्फारिता विस्तारिता विभ्रमविलासाये याभिः

मा॰१२ क्षणाः ५१ सावज्ञमुन्मील्यविलोचनेसकृत्क्षणंमृगेंद्रेणसुषुप्सुनापुनः
सैन्यान्नयातःसमयापिविव्यथेकथंसुराजंभवमन्यथाथवा ५२ उत्क्षिप्त औन्नत्येन २
१६ निर्धूतमहीरुहांध्वजैर्हयोघरुद्धोद्धतसिंधुरोधसां नागैरधिक्षिप्तमहा
शैलोच्चयं बलंबभूवापरितन्महीभृतां ५३ रमस्यमाणेमधुजालकै
स्तरोर्गजेनगंडकषणाविधूनिते क्षुद्राभिरक्षुद्रतराभिराकुलंविदश्यमा
नेनजनेनदुद्रुवे ५४ निंतपलाशिन्युचितशरीरबद्धजांतकेनांतमलं
तकर्मणा सैवेरुरात्मानइवापरंक्षणात्समारुरुहे देहमिवप्लवंगमाः ५५ १६
प्रक्रान्तनीवक्रविडुद्धतश्रियैतः क्वचित्सकाननयुगक्षुराअपि सान्या

×गुरोरप्यवलिप्तस्य कार्याकार्यमजानतः। उत्पथप्रतिपन्नस्य परित्यागो विधीयते इति स्मरणात् १

दपतानितिवाहिनीहरेस्तदातिसकामंगिरीन्नुरूनपि ५६ सव्याप्त त्या
परितापधान्यपिस्वसेनयासर्वेपथीनयातया अंभोभिरुल्लंघिततुंगरो
धसःप्रतीपनाम्नीःकुलैरुस्म निम्नगाः ५७ यावद्व्यगाहेतनदंतिनां
घटास्तरंगमस्तावद्दीरितंसरवुरैः क्षिप्तंसमीरैःसरितांपुरःपतत्कु
लान्यनैषीद्रजएवपंकतां ५८ रंतुक्षतोत्तुंगनितंबभ्रमयामुङ्कवजै
तःप्रमदंमदोद्धताः पूंककरापाकृतशैवलांशुकाः समुद्गगाणामुदपा
दयन्निम्नगाः ५९ भग्नाकुरोधःपरिपूरितांभसःसमस्थलीकृत्यपु
मुन्मीलितप्रमदोत्सुकैः अ॰ २

मा॰१२ पुरातनीर्नदीः कूलंकषौघाः सरितः स्तदापराः प्रवर्त्तयामास किरीटामदांबुभिः
१८ ६० पश्चैरनन्वीतवधूसुखक्षतागतानहंसैः श्रियमातपत्रजां द्वैरसवन्भो
जबलस्य गच्छतः शिलोपमानातीतजंगतस्य लग्नगाः ६१ स्निग्धांजनश्यामत
नःशिरुन्नते निरंतरालाकरिणां कदंबकैः सेनासुधाक्षालितसौधसंपदां
पुरां बभूवापरभागमापसा ६२ प्रासादशृंगाग्रनिशायालुभिः पथि प्रयातोर्नि
वासाः पटवेश्मभिर्बभुः नूनं सहानेन वियोगविह्वलाः पुरः पुरःश्रीरपि निर्ययौ १८
देहप्रमाणं २ तदा ६३ वर्ष्मद्विपानां विरुतंतउच्चकैर्वनेचरेभ्यश्चिरमाचचक्षिरे गंडस्थला
घर्षगलन्मदोदकद्रवद्रुमस्कंधनिलायिनोऽलिनः ६४ आयाम(विस्तार)वद्भिः करि
(स्त्रियंते)

णां घटाशतैरधः कृताद्दालकपंक्तिरुच्चकैः दृष्टैर्जितोदग्रगृहाणि सातु भूः
तीत्य भूयांसि पुराण्यवर्त्तता ६५ उद्धूतमुच्चैर्ध्वजिनीभिरंशुकैः प्रतप्तमभ्यर्ण
(यमुनामवधि)
तया विवस्वतः आह्लादिकह्लारसमीरणाहतं पुरः पपातांभसि यामुनं र
जः ६६ पाथर्न्यभानोस्तनया पिबंतीतलेः स्वसाय मत्यापि जनस्य जीवने
कस्मापि रुद्धः रथकं विधातुभिर्विहंतुमंहांसि जलैः पटीयसी ६७ सस्याम
हानीलनटीरिव क्षुनाः प्रयांति पीत्वा हिमरश्मिपांडवः कालीरपस्ताभिरि
वानुरंजिताः क्षणेन भिन्नांजनवर्णनां घनाः ६८ व्यक्तं बलीयानपि हेतुरा
गमादपूरपत्साउलीधं नजाह्नवी गंगौघनिर्भेसिमितरांभुकं धरासवर्णमर्ण

* नौकादंडः क्षेपणी स्यादरित्रं केनिपातनं अमरः २

मा०१२ कथमन्यथास्य तत् ६९ अभ्युष्णिकस्याक्रमितुं जवेन गां तमालनीला नितरां
१८ धृतायतिः सीमेव सा तस्य पुरः क्षणं बभौ बलांबुराशेर्महतोऽनुवेलं ७०
चतुर्भिकालापकं लोलैररित्रैश्चरणैरिवाभितो जवादुडुंतीभिरसौ सरिज्ज-
नेः नौभिः प्रतेने परितः प्लवोदितभ्रमीनिमीलल्ललनाविलंबितैः ७१ त-
त्पूर्वमंसद्वयसं द्विपाधिपाः क्षणं सहेलाः परितो जगाहिरे सद्यस्ततस्तेरुरना- नर्तितस्म ४
रतक्षतस्वदानवारिद्विगुणीकृतं पयः ७२ प्रोथैः स्फुरद्भिः स्फुरताबृहन्मुरवैः १८
स्फुरंगमैरायतकीर्णवालधि उत्कर्णतुङ्गाहितधीरकंधरैरतीर्यतायत्तदन्त-
दन्तिभिः ७३ नीत्वा जवेनैव नितान्तदुस्तरां नदीमतिप्रामिव तां गरीयसीं

* घोणा तु प्रोथमस्त्रियां अमरः २

तरंगैरपस्कीर्णबृहत्तटीभुवामशोभतोत्तीर्णनदी तटं ककुब्भतां ७४ सीमन्त्यमा-
नायकुंभभृतां बलैर्बकोत्तरैर्द्विर्गवलावलिद्युतिः सिंदूरितानेकपकंकणा- शेरवैः
किता तरंगिणी वेणिरिवायता भुवः ७५ अव्याहतक्षिप्रगतैः समुच्छ्रितान-
न्भ्रिन्नद्राघिममभिद्गरीयसः नाव्यं पयः केचिदतारिषुर्भुजैः क्षिप्तद्धिरू-
र्मीनपरैरिवोर्मिभिः ७६ विदलितमहाकूलामुद्यग्णां विषाणविघुस्रणाक्र-
म्याग्राहां विषाणिनिरुन्मदैः सपदि सरितं सा श्रीभङ्क्तैर्हतस्तपमंडलसबलित
सलिलामनां नीतां जगाम वरूथिनी ७७ इति श्रीशिशुपालवधे महाका-
व्ये द्वादशः सर्गः गुरुपादसरोरुहपरागपरमाणवे नमः श्रीरस्तु शुभेना

माघ१३ श्रीः यमुनामतीतमथशुश्रुवानमुं तपसस्तनूज इतिनाधुनोच्यते स
१९ यदाप्तमिजपुराद्दनिर्ययौ नृपमस्त्रदादिसमवायिवान्वया १ यदुभर्तुराग
मनलब्धजन्मनः प्रमदादमानिवपुरुम्महीयसि सहसाधनः ससहितानुज
न्मभिरवस्कधाधिपाभिमुखमस्यनिर्ययौ २ रभसप्रवृत्तकुरुचक्रदुन्दुभि
ध्वनिनिर्जनस्य बधिरीकृतश्रुतेः समपादि वक्त्रभिरतीव संकथाप्रकृतार्थ
शेषमयहस्तसंज्ञया ३ अपदान्तरं च परितः क्षितिक्षितामपतन्नभोमित ४९
हमनस्मयः अविनाकृतां चितपरस्परोपमक्षितिरणुकेतुवसनाः पताकि
नः ४ द्रुतमध्वनन्नुपरिपाणिहन्नयः पणवा इवाश्रु खचरणाहताभु

कंपितानि २ वाद्यविशेषाः २

वः ननृतुश्च वारिधरधीरवारणध्वनिहृष्टकूजितकलाः कलापिनः ५
व्रजतोरपि प्रणयपूर्वमेकतां कुकुराधिधराजकुरुराजसैन्ययोः रुरुषे वि ५०
षाणिभिरनुक्षणं मिथो मदमूढबुद्धिषु विवेकिता कुतः ६ अवलोक एव
नृपतेः स्म दूरतो रभसाद्रथादवतरीतुमिच्छतः अवतीर्णवान्प्रथममात्मना
हरिर्विनयं विशेषयति गौरवेण सः ७ वपुषा पुराणपुरुषः पुरः क्षितौ परि
पूज्यमानपृथुहारयष्टिना भुवनैर्नतोपि विहितात्मगौरवः प्रणनाम ना
५० मतनयः पितृष्वसुः ८ मुकुटांशुरंजितपरागमग्रतः स नयावदाप शि
रसा महीतलं क्षितिपेन तावदपनेक्षितत्क्रमं भुजपंजरेण रभसाद्

मा॰१३ त ९ नमनोकपाटतटविस्तृतं ततो मुरवैरिवक्षउदसिक्षमाभुजः भुज
२० योस्तथापियुगलेनदीर्घयो विकटीकृतेनपरितोभिषस्वजे १० गत
यानिरंतरनिवासमध्युरः परिनाभिनूनमवमुच्य वारिजं कुरुराजनिर्दय
निपीडनाभ्यान्मुरवमध्यरोहिमुरविद्विषःश्रिया ११ शिरसिस्मजि
प्रतिसुरारिबंधनछलवामनं विनयवामनंतदा यस्तैशवीर्यविजिताम
रद्रुमप्रसवेनवासितशिरोरुहैर्नृपः १२ सुखवेदनाहृषितरोमकू
पया शिथिलीकृतपिवस्तदेवजन्मनि कुरुभर्तुरंगलतयानतत्यजे वि २०
कसत्कदंबकनिकुरंबचारुता १३ इतिरानपिक्षितिभृतोनुजन्मनःप्रम

नाःप्रमोदपरिफुल्लचक्षुषः सयथोचितंजनसभाजनोचितान्प्रसभोद्ध
तासुरसभोसभाजयत् ४ समुपेत्यतुल्यमहसःशिलाघनान्घनपक्षदी
र्घतरबाहुशालिनः परिरिरिम्भिषुःक्षितिपतीन्क्षितीश्वराःकुलिशात्परे
णगिरयागिरीनिव ५ इभकुंभतुंगघटितेनतेरतरस्तनभारदूरविनिवा
रितोदराः परिफुल्लगल्लफलकाःपरस्परंपरिरेभिरेकुकुरकौरवस्त्रियः
२१ ६ रथवाजिपत्तिकरिणीसमाकुलंतदनीकयोःसमगमद्द्वयंमिथः द
मा॰१३ धिरथ्यककरिणएवदूरतो महतांहिसर्वमथवाजनातिगं ७ अधि

मा०१३ रुचितामितिमहीभृतोदितः कपिकेतनार्पितकरोरथंहरिः अवलंबित
२२ कविलपाणिपल्लवश्रयतिस्ममेघमिवमेघवाहनः १८

२२

रथमास्थितस्यच पुराभिवर्तिनस्तिसृणांपुरामिवरिपोर्मुरद्विषः अयथर्थ
मन्विरनुरागभाषितः स्वयमादितप्रवयणंप्रजापतिः १९ शनैकमनस्यतनु
जालकांतरस्फुरितशुभ्रपाकरकरात्कराकृति पृथुपेनकूटमिवनिम्नगापतेर्मरु
तस्यसुरधकवत्प्रकीर्णकं २० विकसत्कलापकुसुमासितद्युतेरलघुपां
डुजगतामधीशितुः यमुनाक्कदीपरिगहंससमंडलद्युतिजिष्णुरभ्रनो
क्ष्ववारणं २१ पवनात्मजेंद्रसुतमध्यवर्तिनानितरामरोचिरुचिरेणचक्रि
णा। दधतेवयोगमुभयग्रहांतरस्थितिकारितं डुरुधराख्यमिंदुना २२

मा॰१३ वशिनं क्षितेरयनयाविवेश्वरं नियमोयमश्चनियतौयतिंयथा । विजयस्त्वि
१२ याह्वतमिवार्कमारुतावनुजग्मतुस्तमथदस्रयोः सुतौ २३ मुदितैस्तदेतिदि
तिजन्मनांरिपाववनायसंभ्रमविकासितस्मितभिः उपसेदिवद्भिरुपदेष्टु
वेत्तवर्ष्टतेविनीतञ्च ——— रागसिभिः २४ गतयोरभेदमितिसैन्ययोस्त
योरथमानुजन्दुतनयांभसोरिव प्रतिनादितांबरविमानमानकैर्नितरां
मुदापरमेयवद्ध्वने २५ मखवर्मनिक्षितिपतेरुपेयुषांपरितः प्रकाशि २२
तानिकेतनंबहिः उपरुध्यमानमिवभूभृतांबलैःपुटभेदनंददृशुरुत्सुकारि

रेहृत २६ ध्वनितनादपूरितदिगंतरःपतन्पुरगोपुरंप्रतिससैन्यसागरः रु
रुधे हिमाचलगुहामुखान्मुखः पयसांप्रवाहइवसौरसैंधवः २७ असहन्त
गरक्षतबकुहतसंपवस्तदसौविशन्कनकगोपुरांतरं पुरुषः पुरंप्रविशतिस्म
पंक्तिभिस्तमभिंद्रियैरिवनरेंद्रसद्मभिः २८ ननुभिस्त्रिनेत्रनयनानलेक्षि
तस्मरविग्रहद्युतिभिरक्षतन्तराः प्रमदाश्मयत्रखलुराजयक्ष्मणःपरिता
निशाकरमनोरमैस्तरवैः २९ अवलोकनायसुरविद्विषांद्विषःपटहस्वनादवि
हितोपहूतयः अवधीरितान्यकरणीयसत्वराःप्रतिरथ्यमीयुरथपौरयोषि
तः ३० अभिवीक्ष्यसामिकृतमंडलंयतीःकररुद्धनीविगलदंशुकाःस्त्रियः

मा० १३ दधिरेऽधिभित्ति पटलप्रतिस्वनैः स्फुटमप्रहासमिव सौधपंक्तयः ३१ रभसेन हा
२३ रपदत्तकांचयः प्रतिमूर्द्धजं निहितकर्णपूरकाः परिवर्त्तितांबरयुगाः समा
पतन्वलयीकृतश्रवणकुंडलाः स्त्रियः ३२ व्यतनोदपास्य चरणं प्रसाधिका
करपल्लवाद्रसवशेन काचन द्रुतयावकैकपदचित्रितावनीं पदवीं गतेव गिरिजा
हरार्द्धतां ३३ व्यगलन्विशंकटकटीरकस्थलीशिरवस्त्रवलन्मुखरमेखला
कुलाः भवनानि तुंगतपनीयसंक्रमक्रमणक्वणत्कनकनूपुराः ३४ अधिरु शिशु० १३ २३
क्ममंदिरगवाक्षमुल्लसत्सुहृदीशराजमुरजिद्दिदृक्षया वदनारविंदमुदया
द्रिकंदराविवरोदरस्थितमिवेंदुमंडलं ३५ अधिरूढया निजनिकेतमुच्च

कैः पवनावधूतवसनांतयैकया विहितोपशोभमुपयाति माधवे नगरं व्य
रोचत पताकयेव तत् ३६ करयुग्मपद्ममुकुलापवर्जितैः प्रतिवेश्म लाज
कुसुमैरवाकिरन् अवदीर्णशुक्तिपुटमुक्तमौक्तिकप्रकरैरिव प्रियरथांग
मंगनाः ३७ हिमकुंदकांतिरुचिरः सपद्मकोदमयान्निशिकांतजनितमीन
केतनः अभवत्स सादितसरोमहोत्सवः प्रमदाजनस्य सविरायमाधवः
३८ धरणीधरेंद्रदुहितुर्भयादसौ विषमेक्षणः स्फुटमनंगमपनयति मदने
नवीतभयमित्यधिष्ठिताः क्षणमीक्षतेस्म मधुरो विलासिनीः ३९ विपुलेन

मा॰१३ सागरस्वापस्यकुक्षिणा भुवा ॥ नियस्यपरिरयुगक्षये मदविभ्रमा

२४ सकलकला विकलशंखकस्वना । अनुकम्पमंगुलिमुखेनकासचन

द्रुतमेककर्णविवरंव्यघट्टयत् ४१ परिपाटलाब्जदलचारुणासहस्रलितां

गुलीकिसलयेनपाणिना सशिरःप्रकंपमपरा रिपुंमधोरनुदीर्णवर्णनि

भृतार्थमाह्वयत ४२ नलिनीं निकोशपिहितपल्लवश्रिया व्यवधायचारु

मुखमेकपाणिना स्फुरदंगुलीविवरनिःसृतोल्लसद्दशनप्रभांकुरम् जृं २४

म्भतापरा ४३ वलयार्पितासितमहोपलप्रभाबहुलीकृतप्र

तनुरोमराजिना हरिवीक्षणाक्षणिकचक्षुषान्यया करपल्लवेन गलदंबरंदधे

४४ स्फारवसौरभ्यभ्रमितपक्षिभृंगपक्षतिव्यजनानिलक्षपितघर्मवारिणा

अभिसौरिकाश्चिदनिमेषदृष्टिनापुरदेवतेववपुषाव्यभाव्यत ४५ अभि

यातिनःसतृषमक्षिपथंहरिरित्यविद्युतनितंबिनीजनः नविवेदयः

सततमेनमीक्षतेनवितृष्णतांव्रजतिखल्वसावपि ४६ अकृतस्वसद्म

गमनादरःक्षणंलिपिकर्मनि--- इव्यतिष्ठत गतमच्युतेनसहशून्य

तांगतःप्रतिपालयन्मनइवांगनाजनः ४७ अलसैर्मदेनसुदृशःशरी

मा० १३ रकैः स्वगृहान्प्रतिप्रतिययुः शनैः शनैः अलघुप्रसारितविलोचनांजलि
द्रुतपीतमाधवरसौघनिर्भरैः ४८ नवगंधवारिविरजीकृताः पुरोघनधूप
२५
धूमकृतरेणुविभ्रमाः प्रचुरोद्धतध्वजकुथाविलंबिवाससः पुरवीथयोथहरि
णाभिपेतिरे ४९ उपनीयबिंदुसरसोमयेनयामणिदारुशारु किलवार्ष
पर्वणं विदधेवधूतसुरसद्मसंपदं समुपासदत्सपदिसंसदं सतां ५० अ
धिराजियत्रनिपतन्नपालिशांकलधौतधौतशिलवेश्मनांरुचो पुनरप्य २५
वापदिवदुग्धवारिधिक्षणगर्भवासमनिदग्धदीधितीः ५१ लपनेषु

लोहितकनिर्मिताभुवः शितिरत्नरश्मिहरितीकृतांतराः जमदग्निसूनु
पितृतर्पणीरपस्तनुतेस्मयाविरलशैवलाइव ५२ विशदाश्मकूटघटि
ताःक्षपाकृतः क्षणदासुयत्ररुचैकतांगताः गृहपंक्तयश्चिरमतीयिरेज
नस्तमसीवहस्तपरिमर्शसूचिताः ५३ निलयेषुनक्तमसिताश्मनांत्विषै
र्विसिनीवपुःपरिहितस्फुटागसः मुहुरस्यसंज्ञिरिवयत्रगोरवाछ्छलांछनां
शशुपांडुरुज्झिरे ५४ स्फुरिवनःपुराभिमुखतामुपागतैःप्रतिमासकृ
त्रगृहरत्नभित्तिषु नवसंगमैरविभरुःप्रियाजनैःप्रमदंत्रपाक्षरपराङ्मु

मा० १३
२६

रवैरपि ५५ तृणवांछयामुहुरवांचिताननान्निचयेषु यत्र हरिताश्मवे
श्मनां रसनाग्रलग्नकिरणांकुरान्जनो हरिणानशितकवलान्विवेद
तत् ५६ विपुलालवालभृतवारिदर्पणप्रतिमागतैरभिविरेजुरात्मभिः
यदुपांतिकेषु दधतो महीरुहः सपलाशराशिमिव मूलसंहतिं ५७ उरगें
द्रमूर्द्धरुहरत्नसंन्निधेर्मुहुरुन्नतस्य सितैः पयोमुचैः अभवन्यदंगण
भुवः समध्वसन्नवबालवायजमणिस्थलांकुराः ५८ नलिनानिमरुत्स
लिलाशयत्रसास्थलमित्यधःपततियास्फयोधने अनिलात्मजप्रसहना २६
कुलमखिलक्षितिपक्षयागतमनिमित्ततां ययो ५९ हसितंपुरेणपरितःप

रिस्फुरत्करवालकोमलरुचावुपस्थिते उदकर्षियन्जलरुहांकपांजनैर्मुकुरी
न्द्रनीलभुविद्रूसंबरं ६० अभितः सदोयालीपांडवेरथादमलांशुमंडलस ५८
मुल्लसत्तनं अवतरत्तुनेयनर्नदनोनेह्य शशिमार्गवादुदयपर्वताद्दिव
६१ तदलक्ष्यरत्नमयकुट्टमादराददभिधात्तीतद्गतद्रत्स्पयान्यप धवलो
द्भमरश्मिपटलबिम्बाविततिहारकाविशदसोसदःशानैः ६२ नवहाट
निवातापत्यसतनमि वनागारमंदिरंभ्रमा कष्टकचितंदर्दर्शसक्षितिपस्यपरत्यमयतत्रसंसदि गगनस्पृशांमणिरुचां
चयेनयत्सदनाभ्युदस्मयतनाकिनामपि ६३ उदयाद्रिमूर्द्धियुगपद्धुरा
जतोर्दिननाथपूर्णशशिनोः सभावं रूक्मासनेरुचिरधाम्नि बिभ्रताव

प्रतिहारो द्वारपालः अमरः।

मा॰१३ लपुन्यपन्यषदत्तीन्पायुनौ: ६४ सुतरां सखेव सकलं विकर्म्मभिदा स
निदाघमंगमिव मातरिश्वना यदुनंदनेन तदुदन्वतः पयः शशिनेव राजकु
२८ लमापनंदथुः ६५ अनवद्यवाद्यलयगामिकोमलं नवगीतमप्यनवगी
ततांमधात् स्फुटसात्त्विकांगिकमनल्पसुष्ठुलं सविलासलासकविला
सिनीजनः ६६ सकलेरतत्रपरमागतेपुरो नगरेप्यकालमहमादिदेश
सः सततोत्सवं नदीतिलकं नु मन्दिरमसेन विरसततमभूदमी भिन्नतः २८
६७ इतिराकुमारमखिलाभिधानवित्त्वजनस्य वा नमयमन्वयुं

उत्कानंदस्य धर्मस्य त्वरया — वार्त्तिफलन्यरोगैव

ब्राह्मणं कुशलं पृच्छेत् क्षत्रबंधुमनामयम् इति स्मरणात्

क्तसः महतीमपि श्रियमवाप्य विस्मयः सुजनो न विस्मरति जातु किंचन
६८ मर्त्यलोकदुरवापमवाप्तरसोदयं ततनलम विरक्ततया नु पदं दधे
त्र श्रीपतिः पतिरसाववनेस्त्वपस्परसं ६ कथामृतमेनकमसिखदत्तामुभौ
६९ श्रीः इति श्रीशिशुपालवधे महाकाव्ये माघकृतौ श्र्यंके त्रयोदशः
सर्गः संपूर्णः श्रीः तं जगाद गिरमुद्गिरन्निव स्नेहमाहितविकाशया
दृशा यज्ञकर्मणि मनः समादधद्वाग्मिनां वरमकर्मदो नृपः १ लज्जितेन
गदितः प्रियंपरो वक्ति नम्रवतित्रपाधिका श्रीजमेतितनवप्रियंवदनहि

वितथं तु मिथ्येनृते
स्तवः स्तोत्रं नुतिः स्तुतिः

मा० १४ मतानुभवतैवमभ्यधत्ते २ हेषमेमि वितथैः स्तवैः परस्ते च तस्य सकलभा:
२८ शरीरिभिः अस्तिनस्तकवितवेसान्तनंतवस्तोत्रयोग्यन्नवेतनतुष्यसि ३ ब
हुपिप्रियमयं तवब्रुवन्नव्रजत्यनृतवादितां जनः सोभवत्तियददोषदूषिते
सा वसर्वगुणसंपदस्त्वयि ४ सा विभूतिरनुभावसंपदां भूयसी तव यदा
यतापतिः एतदूढगुरुभारभारतं वर्षमद्य मम वर्तते वशे ५ सप्ततंतु
मधिगंतुमिछतः कुर्वनुग्रहमनुज्ञया मम मुख्यकारणता मूलतामुपगतेरवल्लुतयिप्रा
पि धर्ममयहत्तामया ६ संभृतोपकरणेन निर्मलां कर्तुमिष्टिमभिवां २८
छतामया त्वं समीरण इव प्रतीक्षितः कर्षकेण वल्लजं पुपूषता ७ वीत

पवितुमिच्छति पुपूषति
वल्लजं पुपूषता ॥ वलजो धान्यराशिः स्यादिति वैजयंती
सप्ततंतुर्मखः क्रतुः
सप्ततंतुर्मखः ४ क्रतुः अमरः

द्रव्यं वित्तं स्वापतेयमित्यमरः

विघ्नमनेवैघेनताविनासंनिधेस्त्वमखेन मेऽधुना कोविहंतुममलमा
स्कितोदयेवासरश्रियमीश्रीतिदीधिते ८ स्वापतेयमधिगम्य धर्म
तः पर्यपालयमवीवृधं च यत् तीर्थगामि करवै विधानतस्तज्जुषस्त्वजु
हवानिवानले ९ पूर्वमंगजुद्धिस्त्वमेवचास्नातवत्यवदधेततस्त्वयि
सोमपायिनि भाविष्यतमयावांछितातमविता नयाजिना १० किंविधे
यमनया विधीयतां त्वत्प्रतापजितपार्थिवसंपदा शाधि शासक जगत्त्रय
स्य मामाप्यदोस्मि भवतः सहानुजः ११ तवदंतमितिविष्टरश्रवाः श्रावय वैकुंठो विष्टरश्रवाः
न्नथ समस्तभूभृतः व्याजहार दशनांशुमंडलव्याजहारशबलं दधद्वपुः

मा०१४ १२ साधिताखिलनृपं महन्महः संप्रति स्वनयसंपदेव नेः किंपरस्य स
गुणः समश्नुते पथ्यवृत्तिरपि यद्यरोगिताम् १३ तत्कराद्यिक्ष्पवाति स्थितेपु
२९ रः कः क्रतुं यदुराजलक्षणं उद्धृतो भवति कस्य वा भुवः श्रीवृराहमपहाय
योग्यता १४ शासनेपि गुरुणि व्यवस्थितं कृत्यवस्तु पुनिपुष्व कामतः
त्वत्प्रयोजनधनं धनंजयादन्य एष इति मां समागोवीः १५ यस्तवेह स
वनेन भूपतिः कर्म कर्मकरवत्करिष्यति तस्य नेष्यति वपुः कबंधतां बंध
रेषु जगतां सुदर्शनः १६ इत्युदीरितगिरं नपस्त्वधिश्रेयसि स्थित
वति स्थिरो मम सर्वसंपदिति शौरिमुक्तवानुद्धहन्मुदमुदस्थित क्रतौ

~अर्जुनः फाल्गुनः पार्थः किरीटी श्वेतवाहनः बीभत्सुर्विजयः कृष्णः सव्यसाची धनंजय इत्यमरः ४

दर्शनेन ज्ञानेन क्षपितौ कामक्रोधौ येन सः

१७ आननेन्दुशशिनः कलाधरे दर्शनक्षपितकामविग्रहः आप्लु (स्नातकस्त्वाप्लुतो व्रती)
तः स विमलैर्जलैरभूदष्टमूर्तिधरमूर्तिरष्टमी १८ तस्य सांख्यपुरुषेण
तुल्यतां बिभ्रतः स्वयमकुर्वतः क्रियाः कर्तृता तदुपलंभतो भवद्वृत्तिभा
जि करणेषु वाग्विजि १९ दीक्षितामनपशब्दमुज्झके वाक्यलक्षणविदो
ऽनुवाक्यया याज्यया यजनधर्मिणोऽत्यजन् द्रव्यजातमपदिश्य देवतां
२० सप्तभेदकरकल्पितस्वरं साम सामविदसंगमुज्जगौ तत्र सून
तगिरश्च सूरयः पुण्यमग्यजुपमध्यगीषत २१ बद्धदर्भमयकांचिदा
मया वीक्षिता नियजमानजायया शुष्मणि प्रणयनादि संस्कृते तेन हं

माघ १४ वीचिजुहुवांबभूविरे २२ नाजसानिगदितं विभक्तिभिर्व्यक्तिभिश्च नि
३० खिलाभिरागमे तत्र कर्मसु विपर्ययं नमन्त्रमूहकुशलाः प्रयोगि
णः २३ संशयाय दधतोः सरूपतां दूरभिन्नफलयोः क्रियां प्रति शब्द
शासनविदः समासयोर्विग्रहं व्यवससुः स्वरेण ते २४ लोलहेतिर
सनाशनप्रभामंडलेन लसता हसन्निव प्राज्यमाज्यमसकृद्वषट्कृतं नि वषट्कारेण …
र्मलीमसमलीढपावकः २५ तत्र मंत्रपवितं हविः क्रतावश्नतो न वपु
रेव केवलं वर्णसंपदमतिस्फुटां दधे न्नामरोज्ज्वलमभूद्विभुर्जः २६ ३०
स्पर्शानुकूलमनुसितं दधच्छिरवीयद्ददाह हविरद्भुतं ननत गंधतोपि हुतहव्य

कृतिराकारणाह्वानं मभारः ४

संभवो हविषामदहदेष धर्मं हसां २७ उन्नमन्नपदिधूमयन्दिशः सांद्रतां द
धद्धः क्षितांबुदः धामिभियाय दहनस्य केतनः कीर्त्तयन्निव दिवौकसां प्रियं २८ ३६
निर्जिताखिलमहार्णवौषधिस्यंदसारमभृतं न वल्लिर नाकिनः कथमपि प्र
तीक्षितुं हूयमानमनले विषेहिरे २९ तत्र नित्यविहितोपहूतिषु प्रोषितेषु प
तिषु द्युयोषितां गुंफिताः शिरसि वेणयोभवन्न प्रफुल्लसुरपादपस्रजः
३० मंत्रपूतहवनीयमत्र यन्नंदीर्घममरत्वमध्यगुः उद्धृतानधिकमे
धितौजसो दानवान्क्षविबुधाविजिग्यिरे ३१ नापवारमगमत्क्रियेति

लोपविपर्यासादिदोषेण

श्रीः

*प्रोक्तं [illegible] देहे [illegible] योनि भार्ययोरिति वैजयंती ४

या: सर्वमत्रसमसादिसाधनं अल्पदारतपरस्परंधिय: स त्रिणानरूपेन [illegible] संप
द: ३२ दक्षिणीयमवगम्य पंक्तिश: पंक्तिपावनमथ द्विजव्रजं दक्षिणा: क्षितिप
तिर्व्यश्राणयद्दक्षिणा: सदसि राजसूयक्रतो: ३३ वारि पूर्वमखिलास्वसत्क्रि
यालब्धवत्सु द्विषु धनानि बीजवत् सा विवप्स्यति फलं मह द्विजक्षेत्रभूमि
पुनराधिपावपत् ३४ किंनु चित्रमधिवेदि भूपतिर्दक्षयन् द्विजगणाननूप
नत राजत: पपु विरेजिरे न स: प्राप्य तेन विमलं प्रतिग्रहं ३५ स: स्वहस्तक
नवितः शासन: पाकशासनसमानशासन: आशशांकतपनार्णवस्थितेर्व्यप्रसाद

दक्षिणाकुर्वन्प्रतिग्राहयन्

*आहकासंगरेषागेरमितिविश्वः ३

३२ कृतभूयसीभुवः ३७ शुद्धमस्फुटितिविरोधिविभ्रतंशास्त्रमुज्ज्वलमवर्णसंकरैः
पुस्तकैस्समम सोगुणमुद्भुवौच्यमानमस्पृष्टोद्विजन्मनां ३८ सत्वनीतमनसो
मुपेयुषाद्दृष्टु मोहंतनमयजन्मनां आतिथेयमनिवारितातिथिः कर्तुमाश्रमगु
रुःसनाश्रमंत ३९ मृग्यमाणमपियदुरासदंवीररिसारमुपनीयतत्त्वयं
आसनावसरकांक्षिणोवहिस्तस्यरत्नमुपदीकृतंनृपाः ४० एकएवववसुय
द्ददौनपनतस्मैमापकमनर्थ्यनचातोः आयुशाक्लिनिश्चयथासुतेययुसर्वपा
र्थिवधनान्यपिश्रियं ४१ प्रीतिरस्यददतोभवत्तथायेनतत्प्रियचिकीर्षवो ३२

*उपायनमुपग्राह्यमुपहारस्तथोपदाऽस्मरः ३

वराहः सूकरोघृष्टिः कोलः पोत्रीकिरिःकिटिःअमरः

प्रतिपादितैः स्पर्शितैः प्रतिपादितममरः ९

रात्रांसमूहार्थविस्मक्ताः ४

नृपः स्पर्शितैरधिकमागमन्मुदंनाधिवेश्मनिहितैरुपायनैः ४२ यत्नपुन्य
आत्मापितवत् पिलघरकृतादितः शिष्यभृतमशिषत्सकर्मणि सस्पृहंनृपतिभिर्नृपोपरिगौ
रवेणददृशेनरामसौ ४३ आढ्यकोलतुलितांप्रकंपनैःकूपितामुद्धतधीद्वशा प्रकोपकैः हिरण्यारक्ष मधुरवेः ३
स्थापितवता ४ त्मनि यान्विरोपितवनान्तुनामहीराजकार्यविषयाविभेजिरे ४४ आग्र
ताद्यवसितेनचेतसासत्वसंपदविकारिमानसः तत्रनाभवदसौमहाहवे
शास्त्रवादिवपराङ्मुखोर्थिनः ४५ नेक्षनार्थिनमवज्ञयामुहुर्याचितस्त्व
नचकालमक्षिपत् नादिनाल्पमनयन्मुकथ्यतद्दत्तमिषमपिनान्वशोतसः
४६ निर्गुणोपिविमुखोनभूपतेर्दानशोंडमनसःपुरोभवत् वर्धुकस्यकि

स्पर्शःस्याप्यकसूलतास्यात्रिहस्वनपदेदेनाविषयोत्तपवर्गेनेअमरः ५
नशौंडावकृपे मनेशौंडोत्ताहनुअमरः ९

माघ. १४

३२

३२

उषितवान्सरो द्रावयन्य लिंगो स्थलं स्थली

वनीपको याचकः मार्गणो याचकार्थिनौ अमरः

मपः कृतेऽनन्तरं बुदस्यपरिहार्यमक्षरं ४७ प्रेम तस्य न गुणेषु नाधिकं न स्म वेद
न गुणांतरं च सः दित्सया तदपि पार्थिवोऽर्थिनं गुण्यगुण्य इति न व्यसारयत ४८
ना: दर्शनानुपदमेव कामतः स्वं वनीपकजनोऽधिगच्छति प्रार्थनाविरहितं न तदा न वद्दीय
तेऽतिनिजवचोनिसर्जने ४९ नानवाप्तवसुनार्थकाम्यता नाचिकित्सितगदेन रो
गिणा इच्छता शितुमनाशुषा न च प्रत्यगामि तदुपेयुषा सदः ५० स्वादयन्न
स सरसं नवसंस्कृतप्राकृतैरकृतपात्रसंकरैः भावशुद्धिविहितैर्मुदं जनो ना
टकैरिव बभार भोजनैः ५१ रक्षितारमिति तत्र कर्मणि न्यस्य दुष्टदमनक्ष

मघ-३४ मंहरिं अक्षतानिनिरवर्त्तयन्नदादान्होमयजनानिभूपतिः ५२ एकएव
३४ सुरवैरिस्कन्धनोऽरिरित्यभिनया दिवौकसः रूपमंगुलिमिवादनीनमत्
भूभृपालतुलितांगुलीयकं ५३ इत्यमन्ववितत कर्मकतोवीक्ष्यधर्ममथध
र्मजन्मना अर्घदानमनुचोदितंवचः सभ्यमभ्यधितशांतनवोः नोःस्कृतः ५४
आत्मनैवगुणदोषकोविदः किंनवेत्सिकरणीयवस्तुषु यत्तथापिनगुरून्न
पृच्छसित्वंक्रमोयमितितत्रकारणं ५५ स्नातकंगुरुमभीष्टमृत्विजं संयुजा ३४
बसहमेदिनीपतिं अर्घभाजनइतिकीर्त्तयंतिषट्तेवतेयुगपदागताः स

ह: ५६ शोभयंतिपरितःप्रतापिनोमंत्रशक्तिविनिवारितापदः त्वन्मखंसमु
पस्थुवः स्वयंभुवोभूभुजश्चपरलोकजित्वरः ५७ आमनंतिगुणिनःपृथक्
पृथक्पार्थिसत्कृतिमकृत्रिमाभ्यमी एकएवगुणवत्तमोथवापूज्यइत्ययम
पीष्यतेविधिः ५८ अत्रचैषसकलेपिभातिमांप्रत्यशेषगुणबंधरर्हति भ
मिदवत्रदूवसंगमेप्यपूर्वदेवरिपुरर्हणांहरिः ५९ मर्त्यमात्रमवदीधरद्भवान्मे
नमानमितदैत्यसौदैवं अंशएषजनतातिवर्तिनोवेधसःप्रतिजनंकृतस्थि
तेः ६० ध्येयमेकमपथेस्थितंधियः स्तुत्यमुत्तममतीतवाक्पथं आमनंतिय
मुपास्यमादराद्दूरवर्त्तिनमतीवयोगिनः ६१ यंग्रभूरितिसृजन्जगद्रजः

अविद्यास्मितारागद्वेषाभिनिवेशाः पंच क्लेशाः [illegible]
कर्माणिपुण्यपापानितेषांफलं सुखदुःखंतत्र [illegible]
सवराईति

माघ १४ सत्वमच्युतरतिस्थितिंनयन् संहरन्हरदृशाश्रियस्तमः स्वैर्धमेषजनतित्रि
३५ निर्गुणैः ६२ सर्ववेदिनमनादिमास्थितं देहिनामनुजिघृक्षयावपुः क्लेशक
र्मफलभोगवर्जितं पुंविशेषममुमीश्वरंविदुः ६३ भक्तिमंतइहभक्तवत्सले
संततस्मरणरीणकल्मषाः यांति निर्वहणमस्यसंसृतिक्लेशनाटकविडंबना
विधेः ६४ ग्राम्यभावमपहातुमिच्छवो योगमार्गपतितेनचेतसा दुर्गमे
कमपुनर्निवृत्तयेयंविशंतिवशिनोमुमुक्षवः ६५ आदितामजननायदेहिनां
मंततांवदधतेनपायिने बिभ्रतेभुवमधः सदाथरब्रह्मणोप्युपरितिष्ठतेन ३५
मः ६६ केवलंदधतिकर्त्तृवाचिनः प्रत्ययानिहनजातुकर्मणि धातवः स

श्री ६

चंचलंनरकंवैवपारिपूर्ववपारिफलेअधमः

जतिसंहितास्तयः सोतिरत्रविपरीतकारकः ६७ पूर्वमेषकिलसृष्टवान
पस्तासुवीर्यमनिवार्यमादधौ तच्चकारणमभूद्धिरण्मयंब्रह्मणोसृजदसावि
दंजगत् ६८ मत्कुणाविवपुरापरिप्लवौ सिंधुनाथशयनेनिषेदुषः गच्छत
स्ममधुकैटभौ विभोर्यस्यनैद्रसुखविघ्नतांक्षणं ६९ श्रोत्रमार्गसुखवा
नकोविदब्रह्मषट्चरणगर्भमुज्ज्वलं श्रीमुखेंदुसविधेपिदोऽलेयस्यनाभि
सरसीसरोरुहं ७० सत्यवृत्तमपिमायिनंजगद्वृद्धमप्युचितनिद्रमर्भकं
जन्मबिभ्रतमजंनवंनवंयंपुराणपुरुषंप्रचक्षते ७१ स्कंधधूननविसारिके
सरक्षिप्तसागरमहाप्लवामयं उद्धृतामिवमुहूर्त्तमैक्षतस्थूलनासिकवपु

मुहूर्तंकास्यकालोपिइतिवाक्यार्थः

माघ.७४

३६

[illegible]

३६

वंसंधरां ७२ दिव्यकेसरिवपुः सुरद्विषो नैव लब्धशममायुधैरपि दुर्निवा
रणकेऽङ्कुकैरमलैर्वज्रगवनिरदारयन्नखैः ७३ वारिधेरिवकराग्रवीचिभि
र्दिग्गतंगजमुखान्यभिघ्नतः यस्यचारुनखचन्द्रकान्तयः स्फुरन्मौक्तिकप्रकर
गर्भितादकैः ७४ दीप्तिनिर्जितविरोचनादयं यो विरोचनसुतादभीप्सि
तः आत्मभूरवरजाखिलप्रजः स्वर्पतेरवरजत्वमाययौ ७५ किंक्रमिष्य
तिकिलैषवामनो यावदित्यमहसन्नदानवाः नावदस्य न भमौ न भस्तले
लेघिनंहाशिमंडलःक्रमः ७६ गच्छतापि गगनाग्रमुच्चकैर्यस्य भूधरग
रीयसांघ्रिणा क्रांतकंधरइवावलोबलिः स्वर्गभर्तुरगमत्स्कबंधनं ७७

सुरेभमबध्नतरतिस्कबंध

माघ.१४ कामतोस्यददृशुर्दिवौकसो दूरमुन्नमलिनीलमायतं व्योम्नि दिव्यसरिदंबु
पद्धतिस्पर्द्धियेवयमुनौघमुत्थितं ७८ संप्रदायविगमादुपेयुषीरेषनाश
३७ मविनाशिविग्रहः स्मर्तुमप्रतिहतस्मृतिःश्रुतीर्दत्त इत्यभवदत्रिगोत्रजः ७९ बद्धवैरः ४
यस्य किंचिदपकर्तुमक्षमः कायनिग्रहगृहीतविग्रहः कांतवक्त्रसदृशाकृ
तिं कृती राहुरिंदुमधुनापि बाधते ८० रेणुकातनयतामुपागतः शातित
प्रचुरपत्रसंततिः लूनभूरिभुजशाखमुज्झितच्छायमर्जुनवनं व्यधादयं विहितवान् ३
८१ एषदाशरथिभूयमेत्य च ध्वंसितोद्धतदशाननामपि राक्षसीमक ३७
तरक्षितप्रजस्तेजसाधिकविभीषणां पुरीं ८२ निःप्रहर्तुमसमेरणेद्वि

दाशरथेर्भावः दाशरथिभूयं रामत्वं २

षामर्थितस्त्वयमथस्वयंभुवा संप्रतिश्रयतिसूनुतामयं कश्यपस्यवसुदे
वरूपिणः ८३ तातनोदधिविलोडनंप्रतित्वद्विनाघवयमुत्सहामहे यः ३८
सुरैरितिसकैतवबलोबलवैश्चजगदेजगत्पतिः ८४ नात्तगंधमवधूय
शत्रुभिः छाययाचशमितामरश्रमं योभिमानमिववृत्रविद्विषः पारिजा
तमुदमूलयद्दिवः ८५ चंडमारुतमिवप्रदीपकं यंसमेत्यचललाटलेखना
बिभ्रतःसपदिशंभुविक्रमं चंडमारुतमिवप्रदीपकंभेदितस्यानिरवादि ह
लोचनं ८६ यःकोलतांबलवतांचबिभ्रद्दंष्ट्रामुदस्याशुभुजावगूढैः मग्न
स्यतोयापदिदुस्तरायां गोमंडलस्योद्धरणंचकार ८७ दत्तोसियस्य

माघ९४ शिरेषसमस्तएवदूरादपिक्रतुषुयज्वभिरिज्यतेयः दत्वार्घमत्रभवतेभुवनेषु
३८ यावत्संसारमंडलमवाप्नुहिसाधुवादं ८८ भीष्मोक्तंतदितिवचोनिशम्यसम्य मा२
क्साम्राज्यंश्रियमथबिभ्रतान्नृपेण दत्तेर्घेमहितमहिम्नितांपुरापित्रैलोक्ये
मधुभिदभूदनर्घ्यएव ८९ श्रीः इतिश्रीशिशुपालवधेमहाकाव्येश्री
केमाघकृतौयज्ञार्घदानामचतुर्दशःसर्गः श्रीः अथतत्रपांडुतनयेनस
दसिविहितंमधुद्विषः मानमसहतनचेदिपतिःपरवृद्धिमत्सरिमनोहि
मानिनां १ पुरुषावमार्द्रिणिसेवरमथपुनरसुतदर्शया मन्युरभजदवगाढ ३८
तरःसमदोषकालइवदेहिनंज्वरः २ अभितर्जयन्निवसमस्तनृपगणम

मसावकंपयत् लोलमुकुटमणिरश्मिचयैरशनैःप्रकंपितजगत्त्रयंशिरः ३
सवमन्रुषाघनघर्मविगलदुरुगंडमंडलः स्वेदजलकणकरालकरोव्यरु
चत्प्रभिन्नइवकुंजरस्त्रिधा ४ सनिकामघर्मितमभीक्ष्णमधुवदवधूतराज
कः क्षितवकुलजलबिंदुवपुःप्रलयार्णवोत्थितइवादिसूकरः ५ क्षणमक्लि
म ष्टघटितौष्ठशिखरकठिनांसमंडलः स्तंभमुपाहतविधूतिमसावधिकाव
धूनितसमस्तसंसदः ६ कनकांगदद्युतिभिरस्यगमितमरुत्विषां
गतौ क्रोधमयशिखिशिखावपटलैःपरितःपरीतमिवबाहुमंडलं ७ कृत
सन्निधानमिवतस्यपुनरपितत्तीयचक्षुषा क्रूरमजनिकुटिलभ्रुगुरुभ्रुकुटी

माघ ९५ कोपरितललाटमाननं ८ अतिरिक्ततामवमुपगम्य कृतमतिरमुष्य साहसे
दक्षिणभणितसमया सिलतामवलंबते स्म समयासखीमिव ९ करकुड्मले
३९ न निजमरुमुरुतरनगाश्मकर्कशं मसलत्पलबलमानजन्मतभीम
नादमयमाददतोर्वके १० इति तुकुधेम्छामनेननतुमहदवाप्य विप्रियं या
तिविकृतिमपिसंहृतिमत किमु यन्निसर्गनिरवग्रहं मनः ११ प्रथमंश
रीरजविकारकृतमुकुलबंधमव्यथी भाविकलहफलयोगमसौ वचने
नकोपकुसुमं व्यवीकसत् १२ ध्वनयन्सभामथ सनीरघनरवगभी ३९
रवाग्भिः वाचमवदद्रतिरोषवशाददतिनिष्ठुरस्फुटतराक्षरमसौ

१३ ननुसर्वएवसमवेक्ष्य कमपिगुणमेतिपूज्यतां सर्वगुणविरहितस्यहरेः
परिपूजयावदनरेन्द्रकोगुणः १४ नमहानयंनस्तनविसभितिगुणसमततयाप्रधा ८
ननां स्वस्यकथयतिचिरायपृथग्जनतां जगत्यनभिमानतां दधते १५ र
क्षितंकलाभिरखिलाभिरकृतरसभावसंविदं नेत्रविदमपदिशंतिजनाः
पुरवाग्मनमगतांविदधतां १६ अतिभूयसापिस्फुलोनरुद्धेपरैरपचारव्य
ते भक्तिरशुचिभिरुपचारपरैरपिनम्रतामभियोगिभिर्जगतिः १७ व्रजति
स्वाधीनता स्वैताम्रगुचितोपिसविनयमुपासितोजनैः नित्यमपरिचितचिनत्त्यापि
राघवसर्वजगतस्तथाप्ययं १८ उपकारिणंनिकृपकारमनरिमरिमपि

मा॰१५ येष्प्रिय साधुमितरम्बुधंबुधमि त्यविशेषतः सततमेषपश्यति १९ उपका
८० रकस्यरधतेपिबहुगुणतयाप्रधानतां दुःखमनिशमय क्षमानवतान परस्य
किंचिदुपकर्तुमिच्छति २० स्वयमक्रियः कुटिलमेषतृणमपिविधातुमक्ष
मः मोक्तुमविरतमलज्जतयाफलमीहतेपरकृतस्यकर्मणः २१ इयमं
समाश्रयतिकश्चिदुदयाविपदोर्निराकुलं तस्यभवतिजगतीहकुतःपुन
रुद्भवोविकरणात्वमीयुषः २२ गुणवंतमप्ययमपास्यजनमखिलमव्यव ८
स्थितेः यातिसकविरमतिबालतयाधृतिमेकएवपरिवारितोजडेः २३
स्कृतेपिसेवकजनस्यबहुदिवसखिन्नचेतसः सर्वजनविदितनिर्वि

अत्रियंवेराग्यंच॰ दयंसकृदेवदर्शनमुपैतिकस्यचित् २४ स्वजनेसखिष्वनुरोषुतेनियतम
नुरागवत्स्वपि स्नेहमन्तु हृदयःक्षपयन्निरपेक्षएषसमुपैतिनिर्वृतिं २५ २८
क्षणमेषराजसतयैवजगदुदयदर्शितोघमः सत्वहितकृतमतिस्तमसास
हसाविनाशयतिसर्वमावृतः २६ अभिहन्यतेयदभिहंतिपरितपतियश्च
तप्यते नास्यभवतिवदनीयमिहत्वपलात्मिकाप्रकृतिरेवहीदृशी २७ अ
तिसत्वयुक्तरतिपुंभिरयमतिशयेनवर्ण्यते सूक्ष्ममतिभिरविषयापगते
सगुणैतनात्मिमपिसत्वसंकरं २८ प्रलयंपरस्यमहतोपिनियतमिहनिः

मा०११ ४१ स्फुरेवगुणाः यांतिजगदपिसतोदोषमदः स्वरूपैवपश्यतिगुणान्विद्विषन्नयं २९
क्षितिपीठमंडलसिनिमग्नमुद्धरन्नयः परःपुमान् इषकिलसइतिकैरवुधैरभि
धीयमानमपि नहवतीयते ३० नरसिंहमूर्तिरियमेवदितिसुतमदारयन्नरैवैः
अंगीकर्तुं४ ज्ञानजनवचनैमतदपिप्रतिपन्नमोभितिजनोयमर्हति ३१ अपहृत्यतु
गमपिमानमुचितमवलंब्यनीचतां स्वार्थकरणपटुरेषपुराबलिनापरेण
सहसंप्रयुज्यते ३२ क्रमतेनपौरुषसियैवनिरयति: विश्वरूपतां सर्वमाति ४१
शायगतंकृतंतस्फुटमिंद्रजालमिदमेषमायया ३३ किलरावणारिरियम
वकिमिदमियदेवकथ्यते सत्वमातिबलमधिकृतियन्नदशेषमेषहृति

धमुच्यतां ३४ चलतैषपादयुगलेनपुरुषाकटमीषसंस्पर्शात् दैवकलि
तमथचोदलसद्दलितोरुभांडजयमात्मनैवतत् ३५ स्तुवतामुनास्तनयु
गनजनितजननीजनारदा स्त्रीतिसदयमभिधयमन्तदकारिसाधुयदघा
तिपूतना ३६ अमनक्षनंकमिविवेषकृतधरणिरिंगणक्षणात् बोधमि
दमपिनबालकृतंननुदेवनाविधिरयाविकजृंभते ३७ विहरन्वनेद्विजनर
वमहतिरपदेषगोपतां नामजगतिमधुसूदनद्वयगमदुतेनमधुनामहीय
सा ३८ अपिसुरपगोवधसनुचमघमयमभीमरइषा रिषनुपकृतमुपोढ
मिदयदसौकिलामुरहानिजमासितत ३९ सुरतंकदरांतरगतोपिविकट

मा॰ ७५ दशनेनकेशिनो नास्यलपादि यदस्या दिभुजस्तदैतिरस्मिसत् नैवमूरवे
४२ ता ५० यद्दुदस्यबाहुमयमेकमध्तगिरिमद्भुतंनतत भूरिसलिलमघस्व
मियंजलदेविमुंचतिगवांसभाज्यतां ५१ किमवाच्यविच्चमथमल्लमचल
मरुकल्पितंयदि भारानिखिलमखिलापिजगत्कदरंगतत्वभुजधोस्य
नव्यया ५२ अमुनाकरेणपृथुदंतमुसलमुदखाखातिदंतिनः तेनय
दवधिसारवपुनर्बलशालिनाकइवतत्रविस्मयः ५३ शिशुरेवशिक्षि ४२
तनियुद्धकरणमकृतश्रमःस्वयं मल्लमथुलेकठिनांसततंन्यवधी

द्यदेषतदद्भुतिकारितं ५४ यदयुध्यमानमपिसंततमुपारि तस्करौघसा
ध्वसं कंसमभयममभ्यवहृत्समुदाजेननतदपियत्नाम्यते ५५ इति
निंदितुंकृतधियापिवचनमनुनायदादद स्तोतुमानिशमुचितस्यपरैः
कृतिरेवसामफनिधातिनोभवत् ५६ यदुवाचदुष्टमतिरेषपरिविवादि
षुर्मुरीर्हयं ध्वार्यमपिसदस्सिवदिपतेस्तदेतापराधगणनामगाहत ५७
यदपपुत्स्वभिरुपार्थमुरजितमपराजितंसतो प्रेमविलसति मकृतदरोद
यितंजनःखलुगुणीतिमन्यते ५८ यदराशिराजादि हार्थ्यमुपहितमि

माघ॰५ दंतुरद्विषि ग्राम्यमृगस्य वहविस्तदयंप्रजतिज्वलत्कनमहीशवद्भिषु
४३ ४९ अच्युतागिरंनगदसीतिजगतिपरैः हविष्यसे निंद्यमयथच
हविर्मर्त्यतस्तवकर्मणैवधिकसत्यमत्यता ५० तवधर्मराजइतिनाम
कथमिदमपष्टुपठ्यते भौमादिनमभिदधयथवाभ्वशमप्रशस्तमपिमं
गलंजनाः ५१ यदिवार्हणीयतमएषकिमपिभवतांपृथासुताः शौरि ४३
वनिपतिभिर्निखिलैरवमाननार्यमिहकिंनिमंत्रितैः ५२ अथवानधर्मसी
(नजानीत)
मस्कबोधसमयमवयाथबालिशाः काममयमिहदृथापलितोहतबुद्धि

४ न्यथतीतिन्यद्भुतनिम्नगनीचि
४ नियतंनित्यंनिरतोनुरक्तः २

(अनवहितः) (भीष्मः) (अबोधः)
रप्रणिहितःसरित्सुतः ५३ स्वयमेवशौरिरुत्तमज्यमपिगणमर्घ्यमभ्य
धाः तच्चमुररिपुरयंकतमोयमवैद्यवांत्स्वदभिष्टुषेमम ५४ अवनीभृतां
(असावधानः)
त्वमपहायगणमतिजडःसमुन्नतं नीचमनियतमिहयच्चपलोनिरतःस्फु
टंभवसिनिम्नगात्मजः ५५ प्रतिपत्तुमंगघटतेसनतवनपयोध्यमर्ह
णं कृष्णकलयननुकोहमितिस्फुटमापदोपदमनात्मवेदिता ५६ अ
(निरवसीत)
स्करस्त्वयान्ववधिकोपिमकारितिकथंप्रतीयते दंडदलितसैरघःप्रथसे सरघामधुमक्षिका॰
मधुस्दनस्त्वमितिसत्दपन्मधु ५७ मुनुकुंदतल्पन्नारणस्यमघेम प्रसिद्धोसि २

४८

५५

× नग्नजिनःराज्ञःसुतानायासत्यायाः प्रीतिमनुभवसिसत्यायोग्यता × × इंद्रजालेनदीव्यतीतिवाइंद्रजालवेत्तीतिवा ×
× तदस्यसत्यः ३

पवनत्वान

मगधपतिरुद्गातितोजसः सिद्धमवलसवलत्वमहातवरोहिणीतनय
साहचर्यतः ५८ छलयन्नजास्त्वमन्दतेनकपटपटुरिंद्रजालिकः प्रीति
मनुभवसिनग्नजितःसुतयेहसत्यइतिसंप्रतीयसे ५९ बहुनेहरेण
पुपरचक्रमथितयदुचक्रसंपदा साधयदिदमयसःकेवलं धिमतेकरे
णपरिमंडलतया ६० धृतवाग्निचक्रमरिचक्रभयचलितमाहवेनिजं च
क्रधररतिरथांगमदःसततं विपर्षिभुवनेपुरुष्ये ६१ जगतिश्रिया
विरहितोपियदुर्दधिसुतामुपायथाः ख्यातिजनजनितनामपदात्व

१अर्थपरित्वेनभूनिभ्येदितिउत्तरस्येथाः कथंनरासेधेनपरिगृहीतनभूमिस्त्वं४ कलवान्२ अवक्लीयसे२

मतः श्रियः पार्तीरितिप्रथामगान्नभगाः ६२ अभिनात्कुसंयतिकदाचिद
विहितपराक्रमोपियत् व्योम्निकथमपिवकर्थपदं बर्यदिवयसज्जग
तिविक्रमीत्यसैतः ६३ पृथिवीविकर्षयादपूर्वमिदमधिरुणायवर्त
ते भूमिभ्रदितिपरिहारितभ्रस्त्वमुदाहियस्वकथमन्यथाजुनेः ६४ उदाह्रियथ४
तवधन्यतेयमितिसर्वनृपतिकलितोपियत्क्षणं कृतकरतलेधनाच
लकः पृथिवीतलेतुलितभूभ्रद्व्यसे ६५ त्वमशक्नुषे कुंपन्नकुभक ४५
र्मनिरतपरिपाकदारुणं जेतुमकुशलमतिर्नरकंयरासेधिलाकम
१स्यान्नारकस्तुनरकोनिरयोदुर्गतिस्त्रियां अमरः

नरकाख्यं१
जयः स्फृतंभुवः ६६ सकलैर्वपुः सकलदोषसमुदितमिदंगुणैस्तव त्य
क्तमपगुणगुणाचिन्तयत्यजनप्रयासमुपयासिकिंमुधा ६७ त्वयिपू
जनंजगतिमात्यकृतमिदमपाकृतेगुणैः साहकरमघटतेतितरांशि
रसीवकंकणमपादपमर्हजे ६८ मृगविद्विषामिवयदित्यमजनि
स्वयना
मिषतांपृथासतैः अस्थवनचुनउवापविति: परिभावरायभवत्तांभु १पूजानमस्यापचितिः
धर्म
वायिपाः ६९ अवधीज्जनंगमरवैषयदिहनदृषोतदृषंननु स्पर्शम २छलेनकोहयः अमरः
पुत्रा
ठुरिवपुरहतिनश्रुतिमानननांतुनितरांनृपोचितां ७० यदिनोगते
१मालहवमानादिवाकीर्तिर्नगमा अमरः२ २परिभावस्तिरस्क्रियाअमरः १
षष्ठीशानादरे२

माघ ९९ ति मति रस्य मृदु रजनि हृतनो प्रति स्तन्यमघृणमनसः पिबत १

४६ किल धर्मतो भवति साजनन्यपि ७१ शकटव्युदासतरुभंगधरणि ४६

धरधारणादिकं कर्मयदयमकरोत्तरलः स्थिरेषु तत्सीक इव तत्र विस्मयः

७२ अयमुग्रसेनतनयस्य नृपनुरपरः परः स्वनवत् स्वामिवधमस्त

करपुरुषैः कृततस्मयत्वमेरमैतदद्भुतं ७३ इतिवाक्यमद्भुतमुदीर्य स

पदि सहैव वेणुदारिणा सोढरिपुबलभरोसहनः सजहास दत्तकरताल

मुबकैः ७४ कटुनापि चैद्यवचनेन विकृतिमगमन्नमाधवः सत्यमिय

कोपक्रोधामर्षरोषप्रतिघारुड्क्रुधौस्त्रियां अमरः

अतिक्षावचनेन

तववसंवसासकृजनं जनाश्चलयितुं कईशते ७५ न चतं तदेतिश

पमानमपि यदुनृपाः प्रचक्रुधुः शौरिसमयनिगृहीतधियः प्रभुचित्त

मेव हि जनोनुवर्त्तते ७६ विहितागसोमुहुरलंघ्यनिजवचनदा

कतीनां प्रसंगः मसंयतः तस्य कथितइतितत्प्रथमं मनसा समारब्धदपराधमच्युतः

कतिथः ४ ७७ स्प्रतिवर्त्मतस्य नसमस्तमपकृतमियायविद्विषः स्मर्त्तम

धिगतगुणस्मरणाः परवोनदोषमधिकंखलूत्तमाः ७८ नृपता

वधिक्षिपति शौरिमपस्करसरित्सुतोवरः स्माहचलयति भुवंमरुति

उवाच कंपयति

माघ ७५

८

८

× गौरवेण धैर्येण परिवादं निंदां २

क्षमितस्यनादमनुकुर्वदंबुधेः ७९ अथगौरवेणपरिवादमपरिगणय

त्तमासनः प्राहमुररिपुतिरस्करणक्षमितस्यवाचमितिजाह्नवीसुतः ८०

असो ८२ विहितंमयाद्यसदसीदमपमर्षितमच्युतार्चनं यस्यनमयतुसचापमयंच

रणःकृतःशिरसिसर्वभूभृतां ८१ इतितत्रभाषितवचोर्थमधिग

तवतामिवक्षणात् क्षोभमगमदतिमात्रमथोशिशुपालपक्षपृथि

तारकाकृष्णः कनीनिका २ वीभृतांगणः ८२ शितितारकानुमितताम्रनयनमरुणीकृतंक्रुधा

बाणवदनमुददीपिभियेजगतःसकीलमिवसूर्यमंडलं ८३ प्रवि

हारिताहणवितरोद्यनयनकुसुमोज्ज्वलः स्फुरन् प्रान्तराहिमकरताम्र
तनुर्विषविद्रुमोपरइवाभवद्रुमः ८४ अनिशांतवैरदहनेन विरहितव
^(वेणुपत्तिणा)
तांतरार्द्रतां कोपमकृदभिहितेन भूयांनरकात्मजेनतरेणवउज्ज्वले ८५
^(तस्यांत)
अभिचिचित्सितः किमपिराङ्कुवदनविह्नतंव्यलोवत प्रस्तरागाधररिम
चापलसस्मितदंतपंक्तिमुरवमुत्तमौजसः ८६ कुकुपिता कृतिप्रथम
मवहसितमशनैरसूसयत् क्रोधमदर्शनिदलितायतर ध्वनिदंतवक्र राजानं १
^(कोप:)
मरिचकभीषणं ८७ प्रतिघः कुतोपिसमुपेत्यनरपतिगणंसमाश्र

जाभिनगिनी जामिरवस्कुलस्त्रियः ९ उद्दिशे ९

माघ१५ यत् जामिहरणजनितानुशयः समुदाचचार निजरवरुक्मिणः ८८
तरणेन्नहतिसकबलस्य शिथिलीगमहीध्रबंधनो नीरतरलजलराशिजल
४१ मवष्टुम्नभोगिफणमंडलंभुवं ८९ रुषितेषुराजसुतयापि रघसरणपाणि
निश्चितः४ पूजया चित्तकलितकलहागमनो मुदमाद्धविः स्कोट्टदिनाधिकां दधौ
९० गुरुकोपरुद्धपदमापदासितयवनस्यरौद्रतां व्यातमशितुमिवसर्व
जगत् विकरालमास्यकुहरं विवर्धितः ९१ ईदृक्षुरुबाहुपरिघेण सरभ्र ४१
स्तपदं निधित्सता हंतुमखिलन्तपतीन्वरस्कनादसनेविलंबिनि निजेय

बलेवले ९२ ईतितन्नदाविकृतरूपमत्तजदविभिन्नचेतसां मारब कंदर्पसैन्यमिव ९
लमिवभयंकरं तां हरिं बोधिसत्वमभिराजमंडले ९३ रभसादुदस्थु ४०
रथयुद्धमद्य चित्तभयोजिलाषुकाः सांद्रमुकुटकिरणाज्वलितस्य
दिकांशवः सदसि मेदिनीभृतः ९४ स्फुरमाणनेत्रकुसुमोच्छदल
मभ्रनभ्रदंशिपैः धूमपरुषभुजलतं चलितै दुतवातपातवनवि
भ्रमं सदः ९५ हरिमप्यमंसतत्साततृणायकुरुपतिमजगणान्नवा

तणममंन्यत ९

मानतुलितभुवनत्रितयाः सरितः सुतादविमथुर्नभूभुजः ९६ गुरु
निश्वसच्चथविलोलसद्वधूवपुर्वनोविषं कीर्णदृशानकिरणाग्निक
णाः फणवानिर्विनतविससर्जचौद्यि ः ९७ किमहोन्नपाः सममनीभिरु
पपातिसकैर्नन्पिरभिः वध्यमभिहयभुजिष्यममुं सहसानयास्य विररा
जकन्यया ९८ अथवाध्यमेवरबलुयूयमगणितमरुद्गणोजसः केव
लः कियदिदमयनमध्येममकेवलस्यमुरवमीक्षितुंक्षमः ९९ विदतुयै
मुत्तममनोऽपपरिषदिनजधर्मजौ यातुनिकषमधिपुङ्गसौवर्नेन

उर्वरासर्वसस्याढ्याभूःसीत्यासन्निमानकेह तानुपा २

माघ १५ किंभवंतिसाधवसाधवा १०० अविरतंभयासहगंतस्यसमरमुरगारि
५१ लक्ष्मणः तीक्ष्णविशिखमुखपीतसस्रक्पततांगणैःपिबतुसाध्रुमुर्वि
रा १०१ अभिधायरूक्षमितिमास्मगमदितिरप्यास्कृतेरितं वाचमनु
नयपेसनतःसहसावधीर्यनिरयाथसंसदः २ गृहमागतायकृपया
चकथमपिनिसर्गदक्षिणाः शांतिनिहितमनसोजननीस्वसुरात्मजा
यचुकुपुर्नपांडवाः ३ चलितंततोनभिसृत्तेद्रुमिवनिपतियत्तमूमितः ५१
तूर्णमथययुमिवानुपययुर्द्रुमघोषसूनुमवनीशसूनवः ४ विशिखां

रथ्याप्रतोलीविशिखास्यादित्येवमनेकधा

शंखः शिल्पमस्येति शांखिकः शंखवादनः । वाजिजः शंखप्रधानः वाजिजःशंखपञ्चयाविति विश्वः ८

तराण्यतिपपातसपदिजवनैःसवाजिभिः द्रुतमलघुरसासापतितावनि
नाश्वकारनसकामचेतसः ५ क्षणमीक्षितःपथिजनेननकिमिदमितिज
ल्पतामियः । प्राप्यशिबिरमविशंकिमनाः समनीनतद्रुतमनीकिनीम
सौ ६ त्वरमाणशांखिकसवेगवदनपवनाभिपूरितः शैलकंदभिन्नर
वःप्रणनादसांख्निकोस्थवारिजः ७ जगदंतकालसमवेदविषद
विषमेरितारवं धीरनिजरवलीनगुरुप्रतिशब्दमस्यर तूर्यमावधि
८ सहसाससंभ्रमविलोलसकलजनतासमाकुलं स्थानमग

माघ ५२ मदय तत्परितः स्खलितोडुमंडलनभस्तलोपमौ ९ दधतोभियानकत
रत्वमुपगतवतः समानतां धूमपटलपिहितस्य गिरेः समवर्त्तयन्नुपरि
मेदिनीभृतः १० परिमोहिणा परिजनेन कथमपि शिरांसुपाहृतं वर्म
करतलयुगेन ष्टुह न्ननु चूर्णपेषमपिषद्गुषाभटः ११ रणसंमदोदयवि
कासिबलकलकलाकुलीकृते शारिमशकदपिरोपयतु द्विरदेमद
च्युतिजनः कथंसन १२ परितप्रधौतमुखवक्त्रविलसद्द्विमांशु ५२
मंडलाः तनुरतनुवपुषः पृथिवीस्फुटलक्ष्यतेजस इवात्मजाः श्रियः

युद्धार्थगजपर्याणेवेतिविश्वः २

×चक्रधाराप्रधिर्नेमिरितिहलायुधः॥ प्रधिमंडलैर्नेमिवलयैरुद्धूताः उत्थापिताः परागाः पांसवः घनाः मेघा एषां वलयानि मंडलानि तेषां मध्यवर्त्तिनः २
उरश्छदः कंकटकोजगरः कवचोस्त्रियांममरः २
रजांसि २
१३ प्रधिमंडलोद्धूतपरागघनवलयमध्यवर्त्तिनः पेतुरंशनयइवा
शनैर्गुरुनिस्वनव्यथितजंतवोरथाः १४ दधतः शशांकितपतागं
करुविलसदुरुद्धदंवपुः चक्रुरयसह पुरंध्रिजनैरयथार्थसिद्धिस
रकंमहीभृतः १५ दयितायसासवमुदस्तमपतदवसादिनः करा
त् कांस्यमुपहितसरोजचलन्नमरौघभारगुरुराजयोषितः १६
न्नक्षामंगसादमरुणत्वमविदादहत्तराः कपोलयोः वाक्यमसकलम
पास्यमदं विदधत्तदीयगुणमात्मना ह्युराः १७ स्फुटहराः समीकग

युद्धमनाय। समीपंसांपरायिकमन्मरः २
कंसोस्त्री पानभाजनं अमरः। कंसाय हितं कंसीयं लोहितविशेषः कंसस्य विकारः कांस्यं पानपात्रं २

कंचुकोवारबाणोस्त्रीअ

संभावितः

मा०५ मनाग्युवभिरथसंबभाषिरे शोकपिहितगलरुद्धगिरः सहसागता

५२ ऋजलकेवलोत्तराः १८ विपुलाचलस्थलघनेन जिगमिषुभिरंग

नाः प्रिये पीनकुचतटनिपीडदलद्धरवारबाणमुरसा लिलिंगिरे १९

नमुभोचलोचनजलानि दयितजयमंगलैषिणी यातभवनिमव

प्रकाशितः

सन्नभुजाननमलद्विवेदवलयं विलासिनी २० प्रियवत्स्यतः प्रियत

अनिगडपादबंधनं मस्य निगडमिव स्फुरक्षिपत नीलनलिनदलदामरुचि प्रति पा

दयुग्ममविरोदसुंदरी २१ व्रजतः क्व तात व्रजसीति परिचयगता ५३

र्थ मस्फुटं धैर्यमभिन दुहितं शिशुना जननीनिभर्त्सनविवृद्ध

उक्तं

मन्युना २२ शठनाकलोकललनाभिरविरतरसं मिरंसे तेनवहसि

मुदमित्यवदद्रणरागिणं रमणमीर्ष्ययापरा २३ ध्रियमाणमप्यगल

अकृत्रिमाणां

दश्रुचलितदयितेन तत्क्षणं स्नेहमकृतकरसं दधता मिदमेवयुक्तम

अतिमूढबुद्धि तिमुग्धचेतसा २४ सहकज्जलेनविरराजनयनकमलांबुसंततिः

गंडफलकमभितः स्तनयोः सपदीवशोकमयकृष्णवर्त्मनः २५ स

णमाजरोधिचलितेन कतिपयपदं नतभ्रुवः स्वस्तभुजयुगवलद्ध

लयक्वणितं प्रतिषिद्धमिवोपगुह्यमुव २६ अनुवर्त्मवल्लभतमस्य वि

स्त्रीकृत्स्नकृतं पुंसि त्वमरः

माघ १५ गलदमलमुक्तांशुका भूमिनभसि रक्तसेनयनी विरराज काचनसमं
महोल्कया २७ समरोन्मुखे नृपगणेपि तदनुसरणोद्यतैकधीः दी
५४ नपरिजनकृताश्रुजन भर्तृजनः स्थिरमना विसस्मे २८ विदु
षीवदर्शनममुष्य सुवतिरतिदुर्लभं पुनः यां तमनिमिषमतन्नमनाः
पतिमीक्षते स्मभर्तृनामा दृशः पयः २९ संप्रकंपयोः कुशालीपुनर्बु
धः सस्नेहमाशीरितिभर्तुरीरिता सद्यः प्रसन्नद्विनरोचनेये नेत्रयोः ५४
प्रत्यावषक्षेगलनाभटस्त्रियाः ३० कापि कीर्णा रजोभि र्दिवं

मनुविदधे मंदवक्त्रेंदुलक्ष्मीरश्रीकाः कापि दंत दिशा इव दधिरे
दाहमुद्भ्रांतसत्वाः भ्रेमु वात्या इवान्या प्रतिपदमपरा भूमिव त्कंपमी
युः प्रस्थाने पार्थिवानामशिवमितिपुरो भावि नार्यः शशंसुः ९.३०
श्रीः इति श्री शिशुपालवधमहाकाव्ये श्र्यंके माघकृतौ राजक्षोभवर्ण
नंनाम पंचदशः सर्गः १५ ॥ श्रीः दमघोषसुतेन कश्चन प्रति
शिष्य प्रतिभानवानथ उपगम्य हरिं सदस्य दः स्फुटभिन्नार्थमुदार
हृतः १ अभिधाय तथा तदप्रियं शिशुपालोनुशयं परं गतः भवतो

प्रतिभानः । अवसरोचितो भवत्स्फुरणवाक्यमान् १ अनुतापं । दोषिद्वेषानुभापयो तुभयचारि

४ उत्कंकठिन्नाः वानिः वांकसेना २
निर्दयं कृतभिन्नाः उत्कंठितभिन्नाः० — प्रलस्या० सुलकेवलविपुलं तु विपुलेन्यर्था इति विवव०
माघ०६ भिन्नाः समीहितसरुषः कत्तुमुपेत्यमाननो २ विपुलेननिपीड्य निर्दयं — आलिंग्यबाहला०
५५ मुदमाप्नोतु नितान्तमुन्मनाः प्रभुराधिगताङ्गनिर्वृतिं परिरन्तस्त्वांरखलु वि
२ निग्रहः समरे कोपेवि० येहणसः ३ प्रणतः शिरसा करिष्यतः सकलैरत्यसमं नराधिपैः तवबन्धा
सनमानु भूपतिः परवान्धयतस्त्वयेवसः ४ अधिवाह्निपतंगतेजसो — पतंगः बालभेमना विनाविवव:४
त्वांतहृन्मानसंमन आमर० नियतस्वांतसमर्थकर्मणः तवसर्वविधेयवर्तिनः प्रणतिं बिभ्रति केन भू — ५५
भृतः ५ जनतांभयरत्न्यधीः परैरभिभूतामबलंबसे यतः तवक्षात्र
गुणास्ततो नरैरसमानस्य दधत्यगण्यतां ६ अहितादनपत्रपस्त्रसन्न
४ सर्वविधेयवर्तिनो यस्य। सर्वेषां विधेयवर्तिनस्य किंकरस्य तव २
असंख्यतां० रात्रीः पापात्०

४ कृतपूजा अपचिति कृतदंडः २ भवेदपचितिः पूजा व्ययश्च भिक्षुनिष्कृतो इति विश्वः
तिमात्राश्रितभीरनास्तिकः विनयोपहितस्त्वया कुतः सदृशोन्योगुण
वानविस्मयः ७ कृतगोपवधूरतेघ्रतो हपमुयनरकेपि संप्रति प्रतिपत्ति
रथः कृतेनसोजननाभिस्तवसाधुवर्ण्यते ८ विहितापचितिर्महीभुजा
द्विषतामाहितसाध्वसो बलैः भवसानुचरस्त्वमुच्चकैर्महतामप्युपरिक्ष
माभृतां ९ घनजालनिभैर्दुरासदाः परितो नागकदम्बकैस्तव नगरेषु भवन्तु
वीथयः परिकीर्णा वनजैर्मृगादिभिः १० सकलापिहितस्वपौरुषो नियतव्या
पदवर्द्धितोदयः रिपुरुन्नतधीरचेतसः सततव्याधिरनीतिरस्तु ते ११
नियतनित्यविगत आपत यस्य०
असमपुरतोदयः वाश्या छिन्नोपयोः कुटुंबं मद्रोप्तराश्च इति विवेय इति विधाग आपतिः २

×वसुदेवः।वसुदेवोस्यजनकः स आनकदुंदुभिः २

श्रीनिवासयामे१

मा०१६ विकचोत्पलचारुलोचनस्तवचैद्येनघटामुपेयुषः यदुपुंगवबंधुगौरवादपि

पाताsकलान्वासवः १२ बलिनानकदुंदुभिः पुरः सबलस्त्वंसहसारणेन

५६ तं समितावरसादुपागतंसगदःसंप्रतिपातुमर्हसि १३ समरेषुरिपून्विनि

घ्नताशिशुपालेनसमेत्यसंप्रति रुधिरंसहसैवसात्वतैर्भविताविधवस्ते विला

सिनीजनः १४ विजितक्रुधमीक्षतामसौमहतांत्वामभितोमनाक्भुवां अ ५६

सकृज्जितसंयतंपुरोमुदितःसप्रमदंमहीपतिः १५ इतिजोषमवस्थितं

द्विषःप्रणिधिंगामथविनिधायसात्यकिः वदतिस्मवचोभिचोदितश्चलि

समावयितुना अभियो कुंवा र्हसि

विधवस्तपतिविधवासने२

तुष्णीं। तूष्णींजोषमिव समानोरातिनेनयंता२

माहिनानांपूज्यं आहिननावाचावुं२

×यथा स्वर्णप्रणिधिरपसर्पश्चरस्पशः। चारश्चगूढपुरुषः अमरः१

तोलितैकधुरथांगपाणिना १६ मधुरंबहिरंतरप्रियंकृतिनावागदिव

ततयात्वया सकलार्थतयाविभाव्यतेप्रियमंतर्बहिरप्रियंयथा १७

अतिकोमलमेकतोन्यतःसरसांभोरुहवृंतकर्कशं वहतिस्फुटमेकमेव

तेवचनंशाकपलाशदेश्यतां १८ प्रकटंमृडुनामजल्पतःपुरुषंसू

चयतोर्थमंतरा शकुनादिवमार्गवर्तिभिःपुरुषाद्वंचनमीह्य

त १९ हरिमर्चितवान्महीपतिर्यदिराज्ञस्तवकोत्रमत्सरः न्यसना

यसरोरुहस्यकस्तनुस्तनस्याशिरस्यसस्यति २० सुकुमारमहोलघीय

लघीयांसः

मा॰१६ सांहत्यंनतमप्रियंयतः सहसैवसमुद्गिरंत्यमीजरयंत्येवहितन्मनीषि

५८ णः २१ उपकारपरस्वभावतःसततंसर्वजनस्यसज्जनः असतामनिशं

तथाप्यहोगुरुहृद्रोगकरीतदुन्नतिः २२ परितप्यतएवनोत्तमःपरितप्तोप्य

परैःसुसंवृतिः परवृद्धिभिराहितव्ययःस्फुटनिर्भिन्नदुराशयोधमः २३

दुर्जनत्व

अनिराकृततापसंपदं फलहीनांसुमनोभिरुज्झितां खलतांखलतामि ५८

वासतीप्रतिपद्येतकथंबुधोजनः २४ प्रतिवाचमदत्तकेशवःशपमानाय

जंबूक

नचेदिभूभुजे अनुहुंकुरुतेघनध्वनिंनहिगोमायुरुतानिकेसरी २५

उर्वरासर्वसस्याढ्याभूमौस्यादूमिमात्रके ...

जितरोषरयामहाधियःसपदिक्रोधजितोलघुर्नरः विजितेनजित

का

स्यदुर्मतेर्मतिमद्भिःसहकाविरोधिता २६ वचनैरसतांमहीयसःखलुन

व्येतिगुरुत्वमुद्धतैः किमपैतिरजोभिरौर्वरैरवकीर्णस्यमणेर्महार्घता २७

परितोषयितानकश्चनस्वगतोयस्यगुणोस्तिदेहिनः परदोषकथाभिर

स्वदोषे

ल्पकःस्वजनंतोषयितुंकिलेच्छति २८ सहजांधदृशःस्वदुर्नयेपरदोषेक्ष

णदिव्यचक्षुषः स्वगुणोच्चगिरोमुनिव्रताःपरवर्णग्रहणेष्वसाधवः २९

प्रकटान्यपिनैपुणंमहत्परवाच्यानिचिरायगोपितुं विवरीतुमथात्मनो

मनस्कौशलं परदूषणानि प्रकटयितुं

माघ०१६

५८

४ आशीविषोविषधरश्चक्रीव्यालः सरीसृपः अम० २

अत्यंतं अकौशलं १ नवक्ता २

गुणानभवन्नामाकोशालमार्यचेतसां ३० किमिवाखिललोककीर्तितं कथ
यत्यात्मगुणंमहात्मनाः वदितानलघीयसोपरः स्वगुणंतेनवदन्यसोस्व
यं ३१ विसृजंत्यविकत्थनाः स्थिनाः परैर्विषमाशीविषवन्नराः कुधं द
धतोंतरसाररूपतांध्वनिसाराः पटहाइवापरे ३२ नरकच्छिदमिच्छती
प्सितुं विधिनायेनसचेदिभूपतिः कुतमेवनहापयिष्यतिसदशास्त्वस्यविधा
तुमुत्तरं ३३ समनद्धकिमंगभूपतिर्यदिसंधित्सुरसौसहामुना हरि ५८
राक्रमणेनसन्नतिंकिलबिभ्रातिभियेत्यसंभवः ३४ महतस्तरसाविलंघ
यन्निजदोषेणकुधीर्विनश्यति कुरुतेनखलुस्वयेच्छयाशलभोनिंधन

समौपतंगशलभौ अ० १

विरामक्रोधंप्रकटीकरिष्यति १

मिद्धदीधितिः ३५ यदपूरिपुरामहीपतिर्नमुखेनस्वयमागसांशतं अ
थसंप्रतिपर्यपूपुरत्तदसौसूनृतमुखेनशार्ङ्गिणः ३६ यदनर्गलगोपुराननस्त
मतोवस्यसिकिंविदप्रियं विवरिष्यतितेविरस्यनः समयोऽद्वीक्षणरक्षितां
कुधं ३७ निशमय्यतदूर्जितंशिनेर्वचनंनन्दुरनाकुलेनसां पुरुशास्त्रस्त
साध्वसंद्विषामपि धत्तेस्मवचोववोहरः ३८ विविनक्तिनबुद्धिदुर्विधः स्वय
मवस्वाहितंपृथकजनः यदुदीरितमप्यदः परैर्नविजानातितदद्भुतंमहत् ३९
विदुरष्यदपायमात्मनापरतः श्रद्दधतेथवाबुधाः नपरोपहितंनसस्वतः प्र

दुराग्रहविनेषु४

नक्षानानि

 मिमीत नु भवादृते ऽल्पधीः ४० कुशलं खलु तुभ्यमेव तद्वचनं कृष्ण यदभ्यधा
 महं उपदेशपराः परेष्वपि स्वविनाशाभिमुखेषु साधवः ४१ उभयं युगपन्मयो
दितं त्वरयासांत्वमथेतरच्च ते प्रविभज्य पृथङ्मनीषया स्वगुणं यत्किल त
त्करिष्यसि ४२ अथवाभिनिविष्टबुद्धिषु व्रजति व्यर्थकतां सुभाषितं हितोपदेशवचन४
रविरागिषु शीतरोचिषः करजालं कमलाकरेष्विव ४३ अनपेक्ष्य गुणाग
णंजनः स्वरुचिं निश्चयतोनुधावति अपहाय महीशमार्चितस्त्वदसित्वा न ५९
तु भीमपूर्वजः ४४ त्वयि भक्तिमतानसत्कृतः कुरुराजा गुरुरेव चेदि

पार्थेन

निंद्यः किं

पः प्रियमांसमृगाधिपोज्झितः किमवध्यः करिकुंभजो मणिः ४६
क्रियते धवलः खलूच्चकैर्धवलैरेव सितेतरैरधः शिरसौघमधत्त शंकरस्सु
रसिंधोर्मधुजित्तु पादयोः ४७ अबुधैः कृतमानसंविदस्तव पार्थैः कुत
एव योग्यता सहसि प्लवगैरुपासितं नहि गुंजाफलमेति सोभितां ४८
अपराधशतक्षमं नृपः क्षमयात्यां तिशयवंतमेकया हतवत्यपि भी
मकात्मजां त्वयि रक्षामसमर्थ एव यत् ४९ गुरुभिः प्रतिपादितां
वधूमपहर्त्तुं स्वजनस्य भूपतेः जनकोसि कोस्मिजनार्दनस्फुटं

×त्वंनिमित्तंममसैद्यस्यसांत्वनंवृथानिःफलंर
×अज्ञानरूपविशेषस्याबाधमससगोचरस्यान्यतम
×सोभावत्वात् कोकिलापक्षकोनः
जलोच्छ्वासाःपरीवाहाःअ४

माघ १६ धर्मार्थितयामनोभुवः ४९ अनिरूपितरूपसंपदस्तमसोवान्यभृतश्च

६० दद्दवेः नवसर्वगतस्यसंप्रतिक्षितिपःक्षित्तुरभीषुमानिव ५० फलित

स्यमहीभृतस्त्वयिप्रशमोपन्यसनंवृथामम प्रलयोल्लसितस्यवारिधेः

जलनिर्गमभार्गः४ परिवाहोजगतःकरोतिकिं ५१ प्रहितःप्रधनायमाधवानहमाकार

यितुंमहीभुजा नपरेषुमहौजसःछलादपकुर्वीतमलिम्लुचाइव ५२ पाश्चरामलिम्लुचाः अ

यदयंसमुपैतिभूपतिःपयसांपूरइवानिवारितः अवलंबितमेवधै ६०

वेतसस्तरुवन्माधवसाम्भमज्यपाः ५३ परिपातिसकेवलंशिशूनि

युद्धमायोधनंजन्यंप्रधनंप्रविदारणंअमर४

तितन्नामनिमास्मभिवश्वसीः तरुणानपरिरक्षतिक्षमीसशरण्यःशरणा

गतान्द्विषः ५४ नविदध्युरशंकमप्रियंमहतःस्वार्थपराःपरेकथं भ

जतंकुपितेष्वपुदारधीरनुनीतिंनतिमात्रकेणसः ५५ हितमप्रियमिच्छसिश्रु

तंयदिसंधत्स्वपुराविनश्यसि अनृतैर्यदितुष्यसिप्रियैर्जयतांजी

वतभावनीश्वरः ५६ प्रतिपक्षजिदप्यसंशयंशिशुपालेनभवान्विजे

ष्यते ग्रसतेहितमोपहंमुहुर्ननुराहुरहर्पतिंतमः ५७ अभिराजिकृत कालिंदिःप्रद्युम्नःस्मरश्च

मीनकेतनोविलसन्निहिरिमोणेनर्नमस्कृतः क्षितिपःक्षपितोद्धतांधको अंधकासुरः

आख्याह्वेअभिधानंचनामधेयंचनामच

क्रमात् विपरीतात्॰१ हविरक्तमपादवे मेपेर तिशिव॰२

मा॰५ हरलीलांसविडंबयिष्यति ५८ निहतोन्मदडुष्टकुंजराद्दधतो भूरिय
६१ शःक्रमार्जितं नबिभेतिरणेहरेरपिक्षितिपःकागणनास्यवृष्णिषु ५९

पलायमानानां

नतदद्भुतमस्ययन्मुखंयुधिपश्यंतिभियानशात्रवः द्रवतामनुदृष्टमी
क्षतेवदनंसोपिजनातुविद्विषां ६० प्रतनूल्लसिताभिरद्धतःशारदप्रा
प्यविखंडिताकथाः दधतेरिभिरस्यतुल्यतांयदिनासारभृतःपयोमु ६१
चः ६१ मलिनंरणरेणुभिर्मुहुर्द्विषतांक्षालितमंगनाश्रुभिः नृपमौलि
मरीचिवर्णकैरथयस्यांघ्रियुगंविलिप्यते ६२ समरायनिकाममर्कशं

विलेपनैः वर्णकंस्यादिलेपनंअमरं॰ धारासंपातआसारःअमर॰२

एकमेवरुच्यादिकंमितिशेषः३

(रक्तांतरताः भयाद्विजनेनिरतामानुषीः पिनाकवतीनां अन्यैश्रेकरतां नियतसुरतां नित्यभोगामानुषी दिव्यं तनुं दधतोरध्यानाः४

क्षणमाक्रष्टमुपैतियस्यच धनुषास्तममाशुविद्विषांकुलमानांकितमंग
मानतिं ६३ तुहिनांशुममुंसकद्धनाः कलयंत्युग्रमकर्मविरोधिनः कृति ६१
भिःकृतदृष्टिविभ्रमास्त्वजमेकंभुजगंयथापरे ६४ दधतोस्कलभस्संयाग
मास्ततनुमेकांतरतामानुषी भुविसांप्रतमप्रतिष्ठतास्सदृशायस्यसकैरर
नयः ६५ अतिविस्मयनीयकर्मणोनृपतेःपश्यविरोधिसंहितं यदमुक्र
नयोनयत्यसावहितानांकुलमक्षयंक्षयं ६६ रलितोर्ककबंधसंपदोम
करव्यूहनिरुद्धवर्त्मनः अतरस्त्वभुजौजसामुंकुमहतस्सगरसागरानसौ

व्यूहौसमहाविन्यासोइतिवैजयंती॰ कबंधस्सलिलेमोक्षमपस्त्रीकलेवरमितिवैजयंती॰

मा.९५ ६७ नचिकीर्षतियःस्मयोद्धतोन्रृपतिस्त्वच्चरणोपगंशिरः चरणंकृतिनेगतस्य
६२ यःस्वमसाविवतदीयमूर्द्धनि ६८ स्वभुजद्वयकेवलायुधश्चतुरंगामपहा
यवाहिनीं बकुशस्सहशक्रदंतिनासचतुर्दंतमगच्छदाहवं ६९ अविचालित
चारुचक्रयोरनुरागादुपगूढयोःश्रिया युवयोरिदमेवभिद्यते यदुपेंद्रस्त्व सचतंच लांनयेयुवयोः
मतींद्रगवसः ७० भूतभूतिरहीनभोगभाग्विजितानेकपुरोपिविद्विषां
श्रियः
रुचिमिंदुदलेकरोत्यजः परिपूर्णेंदुरुचिर्महीपतिः ७१ नयतिद्रुतमुद्ध ६२
तिश्रियंतमसस्तत्समागमभंगुरोदयः गमयत्यवनीतलस्फुरद्भुजशाखा
स्थिरतामुद्भवनीर्द्धिः

भृतमन्यमुन्नतिं ७२ अधिगम्यचरंद्रमंतराजनयन्मंडलभेदमंततः
स्वनीतिसत्तसंहतिक्षणादपिम्लानिमहांतिमस्कस्यचित् ७३ घनपत्रभृतो
नुगामिनस्तरसाकृष्यकरोतिकांचन हृदमप्यपरंप्रतिष्ठितंप्रतिकूलेनि
तरांनिरस्यति ७४ इतिपूरइवोदकस्ययःसरितांप्राहृषिजस्तदद्भुमैः
सर्वत्र अस्त्वीडनता
वनापिमहानखंडितप्रसरःक्रीडतिभूभृतांगणेः ७५ कुलकं अलघु
पलपंक्तिशालिनीःपरितोरुद्धनिरंतरांबराः अधिरूढनितंबभूमयो
नविमुंचंतिचिरायमेखलाः ७६ कटकानिभजंतिचारुभिर्नवमुक्ता

पत्ररचनाविशेषैः अन्यत्रमग्नैः

मा॰ १६ फलभूषणेर्भुजैः नियतंदधतेचसिंधवो रवियोगंरघुपुंगवैः शैलतः ७७
५३ इतियस्यससंपदः पुरायदवापुः सदनेषुरिरिश्रियः स्फुटमेवसमस्तमापदा
तदिदानीमवनीभृन्नहिस्क ७८ त्रिभिर्विशेषकं महतः कुकुराधकंदु यादवविशेषः
मानतिमात्रंदववद्दन्नपि अतिचित्रमिदंमहीपतिर्यदकुल्लामवनि अकुल्लामन्यामाह
करिष्यति ७९ परितः प्रमितोक्षरोपिसर्वे विषयंव्याप्नुवतीगताप्रतिष्ठां प्रस्तरितामतिविरोधा
नखलुप्रतिहन्यतेकुतश्चित्परिभाषेवगरीयसीयदाज्ञा ८० यामूरु ६३
वाम्ब्ववराहमूर्तिर्मुहूर्त्तमादेपुरुषः पुराणः तेनोद्धृतेसांप्रतमक्षते

सिद्धिरिवृद्धीस्यादिः रकोगुणवृद्धीत्यादिपरिभाषा

वसुंधरिणासम्यगसौपुनर्भूः ८१ भूयांसःक्वचिदपिकाममस्खलंतस्तु
गत्वेदंधृतिरयद्यपिहृद्येपि कल्लोलाः सलिलनिधेरवाप्यपारं शीर्यंतेनगु
णमहोर्मयस्तदीयाः ८२ लोकालोकव्याहतंघर्मरश्मेः शालीनंवाधाम
नालंप्रसर्त्तुं लोकस्याग्रेपश्यतोधृष्टमाशुकामत्यकं भेजमूर्त्तेनयस्यतेजः
८३ संछिन्नैर्नववदनेनवपुषांभिन्नोधरोलक्तकैरक्ष्णोर्दर्पितितांजने
स्तनयनेश्रोण्यालसन्मेखलाः प्राप्तामौक्तिकहारमुन्नतकुचाभोगोपद
यद्विपामित्थंनित्यविभूषणायुवतयः संपत्सुचापत्स्वपि ८४ विनि

मा. १६ इत्यभवंतमूर्जितश्रीयुधिसद्यः शिशुपालतांयथार्थी रुदतांभवदंगनाग
६४ णानांकरुणातःकरणःकरिष्यतेसौ ८५ श्रीः इतिश्रीशिशुपालव
धेमहाकाव्येश्र्यंकेमाघकृतौदूतप्रत्याख्यानोनामषोडशः सर्गः श्रीः
श्रीः इतीरितेवचसिवचस्विनामुनायुगान्तयुक्षुभितमरुद्गरीयसि प्रचुक्षु (प्रचुकोप)
भेसपदितदंबुराशिनासमंमहाप्रलयसमुद्धतंसदः १ सरागयास्रुत
यनघर्मतोययाकराहतिध्वनितपृथूरुपीठया मुहुर्मुहुर्दशनविखंडि ६४
तौष्ठयारुषानृपाःप्रियतमयेवभेजिरे २ अलक्ष्यतक्षणदलितांगदेग

(गदाग्रव्यक्षमानुजेस्फुटंक्षणं)

देकरोदरप्रहतनिजांसधाम्नि समुच्छलच्छकलितपाटलोपलस्फुलिंग
वान्कुटइवकोपपावकः ३ अवज्ञयायदुसदुच्चकैर्बलःसमुल्लसद्दशनम
यूखमंडलः रुषारुणीकृतमपितेनतत्क्षणान्निजंवपुःपुररन्ययंन्निजारुवं ४
यदुत्पतत्पृथुतरहारमंडलंव्यवर्त्ततद्रुतमभिदूतमुल्मुकः हरीछलातरकीठ (उल्मुकाख्ययादवः)
नांसयाद्दृतंततोभवद्भ्रमितमिवाखिलंसदः ५ प्रकुप्यतःश्वसितसमीर
णाहतिःस्फुटोष्मभिस्तनुवसनांतमारुतैः युधाजितःकृतपरितर्णवीजनं (युधाजितो रवन उप.)
पुनरस्तरावदनसरोजमस्विदत् ६ प्रजापतिक्रतुनिधनार्थमुद्यतंव्यतर्कय (स्विद्यतिस्म)
(वीरभद्रं) च्चरमिवरौद्रमुद्धतं समुद्यतसपदिवधायविद्विषामधिक्रुधंनिषधमनोप (निषधाख्यनृपं)

भा० १८ धंजनः ७ परस्परंपरिकुपितस्य विभ्रतः स्फुलिंगिकाकनकपरागपूरितं कर
६५ द्वयंसदिसधन्विनः स्वैजरनारतक्षतिभिरधाव्यतायुभिः ८ निरायतस्मैर्नलिनी
रवोज्वलज्वलन्नखप्रभाकृतपरिवेषसंपदं अविभ्रमद्भ्रमदमलोल्मुका कृ अंगारोलातमुल्मुकम्
तिं प्रदेशिनीजगदिवदग्धुमाङ्कुकः ९ दुरीक्षतामभजत मन्मथः स्तया
यथापुरापरिचितदारधाष्टर्यया कृवंपुनः सशरमनुत्ततीक्ष्णयाहरोपितन
व्यपहतवीक्षितुं दृशा १० विदितयन्नुपनतमाहवं रसादुरः स्फुरत्तनुत ६५
रमग्रपाणिना परामृशत्कठिनकठोरकामिनीकुचस्थलप्रमुषितचंदनं पृथक्
११ विलंघितस्थितिमभिवीक्ष्यरूक्षया रिपोश्रियागुरुमपिगादिनीस्त अक्षरं

ते जनैस्तदायुगपरिवर्त्तवायुभिर्विवर्त्तिता गिरिपतयः प्रतीयिरे १२
विचित्तयन्मदकलुषीकृते दृशाकराहतक्षितिकृतभैरवानरवः क्रुधा दधत्तनु
मतिलोहिनीमभूत्प्रसेनजिद्गज इव गैरिकारुणः १३ सकुंकुमैरविरलैरघर्म
बिंदुभिर्जवेषणः परिणतदाडिमारुणैः समस्तसंस्फुटितवपुर्विनिर्गतैर्बभौ
निचितनिचितस्त्वास्रजां रवेः १४ ससंभ्रमभ्रमरणतलाभिताडनस्फुटन्म
हीविवरवितीर्णवर्त्मभिः रवेः करैः कृतुचिततापितोरगैः प्रकाशितां निशिर
नयद्रसातलं १५ प्रतिक्षणं विधूवतिसारणेशिरः शिरिवक्षतः फेकनक
किरीटरत्नमयः अन्द्वाकितं युधमकना विवांत्वमीक्षमापतीनिति निररा

माघ २० जयन्निव १६ दधौबलन्तरफरसनंविवस्तया विदारितंविततदृष्टहङ्कालतः
६६

भर्मकरे प्रतिशब्दयुक्त

विदूरतेः प्रतिस्वयमास्यकंदरंकसत्कणाधरमिवकोटरंतरुः १७ समाकुलेस | निकुरुः कोटरं वानाम २

दसितथापिविक्रियांमनोगमन्मुरभिदः परोदितेः घनांबुभिर्बहलितनिम्न

अस्याव निर्दति

गाजलैर्जलंनहिव्रजतिविकारमंबुधेः १८ परानमीयदपवदंतआत्मनः स्तु

वंतिवास्थितिरसतामसाविति निनायनोविकृतमविस्मितःस्मितंमुरवक्ष

= ढौ

पिहितेः रक्षराधरतुधमुद्धवः १९ निराकृतयदुभिरतिप्रकोपिभिः स्पशेशनेर्गति | ६६ सभांग २

वतितत्रविद्विषः मुरद्विषःस्वनितभयानकानकंबलंक्षणादथसमनह्यद्

जये २० मुकुंदःप्रतिस्वलितपरायुधायुधिस्थवीयसीरचलनितंबिनिर्भ

<नरहितंशौर्यमेवरसानयालांतातनुःदेहानच्छलनराः २

अवर्मयन्

राः अदंशायन्नरजितवीर्यदंशनास्तनुस्थयंनयदतिहदिमन्नभृतः २१

हर्षि

उरुच्छदाःक्षणमपरैस्तदंतरेरणोत्सवाद्रुपरयमारुरुवाजानि महीभृतांमहि | कल्पनात्सज्जनासमैन

मभृतांनसंमुमुदुर्दंतरावपुषिवाहिम्यकंचुकाः २२ सकल्पनंद्विरदगणंव

वरूथिनं रथपुरस्थिरस्य न्हातियवद्यः रूथिनस्तुरंगिणाजयनयुजश्ववाजिनः स्वरावतःस्वयमपिकुर्वतोन

मेखला

पाः पुनःपुनस्तदधिकृतानतत्वरन् २३ युधेपरैःसहदृढबद्धकक्षयाकल | कक्ष्याप्रकोष्ठेहर्म्यादेः काञ्च्यांमध्येभबंधनेर निस्वनः ४

कणदम फपकुलोपगीतया अदीयतद्विपघटयासवारिरिकरोदरेःस्वय

मथदानमक्षयं २४ स्फुरत्खलाःसिततरदंतचारवःसमुल्लसत्तनुपरिधान

संपदः रणैषिणांपुलकभृतोधिकंधरंललंबिरेसदसिलताःप्रियादव

पल्पपन्नजयनस्याउरगाविसन्नाहेविजयेपिच विश्वः ५ खजूलत्यः २

<मेखलारवङ्गबंधेस्यात्कांचीवौलनितंबयोरितिविश्वः २

×नेमिस्त्रीस्यात्प्रधिःपुमानरम ४ ४रिाविरांक्यंतरेष्वपि ४

युक्तेषु

माघ १७ २५ मनोरमैः प्रकृतमनोरमाकृतिर्मयप्रदैः समितिषु भीमदर्शनैः सदैवतैः अधिदैवताकुटैः

६७ ततमधानयातिथिभिर्निजांगवन्मुरजिदसेव्यतायुधैः २६ अवारितंगत

मुभयेषु भूरिशः क्षमाभृतामथ कटकांतरेष्विव उडुयुर्धधिक्षतलकरराजु

चोषितध्रुतपञ्चधिं रथमधिरोहतिस्म सः २७ उपेत्यवरश्चनगुरुपक्षमारुतं दिवि

गरुडः

स्त्विषाकंपितातदूरादिकुंभुरवः प्रकंपितस्थिरतरयष्टिनक्षणं पतत्यनिः पद

मधिकेतनं दधौ २८ गभीरताजितविमर्दगर्जनाद्यास्वनश्रियाहतरिपुहं ६७

गल

सहर्षया प्रमोदयन्नथ मुरवरान्कलापिनः प्रतिघतैनवघनवद्रथः स्म सः

२९ निरंतरस्थगितदिगंतरं ततस्तद्वैशलहलमवलोकयज्जनः किं कै

प्रद्युम्नहलभरे

तुकैः प्रकृतमहाप्लुवैभवाद्विरंटरवलप्रचलितसिंधुवारिणि ३० बबंहिरेग

जपतयो महानकाः प्रदध्वनुर्जयतुरगाजिषीहिरे असंभवद्भूतगिरिगह्व

रैरभूत्तदारवैर्लोलितस्वस्वआश्रयः ३१ अनारतंरसतिजयाय दुंदुभौ म

फाद्विपः फलदलघुः प्रतिस्वनैः विनिष्पतन्मृगपतिभिर्गुहामुखैर्गतोः परां मु

दमहसन्निवाद्भयः ३२ जडीकृतश्रवणपथे दिवौकसांसम्भूरवेविदातिरि

निर्घोषकैः

क्तसकोलाहलैः स्फुराद्रिकंदराः अनर्थकेरजनिविदग्धकामिनीरतांतर

क्वणितविलासकोलाहलैः ३३ अरातिभिर्युधिसहयुध्वनोहतान्किमे

आनिकर्मप्रसाधनम्२ चामरं तु प्रकीर्णकम् अमरः४

मा० १७ स्ववः कृतरणतूर्यनिस्वनाः अकुर्वतप्रथमसमागमोचितंचिराद्गृहीतंस्म
६८ रगणिकाः प्रसाधनं ३५ प्रणोदिताः परिगतयंतृकर्मभिर्निषादिभिर्विदि
तपदांकुशक्रियैः गजास्सकृत्करतललोललालिकाहतानुक्तः प्रणादितघंटमा
यकः ३६ सविक्रमक्रमणचलेरितस्ततः प्रकीर्णकैः क्षिपतइवक्षितेरजः
व्यरंसिषुर्नखलुजनस्यदृष्टयस्तुरंगमानभिनवभांडधारिणः ३७ चलां
गुलीकिसलयमुद्रितैः करैरनृत्यतस्फुटकृतकर्णतालया मदोदकद्रवक ६८
टभित्तिसंगिभिः कलस्वनंभ्रमरगणैरगीयत ३८ असिच्यतप्रशमि

स्याद्भांडमश्वाभरणेइत्यमरः४

कुंभौघटेभमूर्धांशावित्यमरः१

तपांसुभिर्महीमदांबुभिर्धृतनवपूर्णकुंभया अवाद्यतश्रवणसुखंसमुन्नमत्प
योधरध्वनिगुरुतूर्यमानकैः ३९ उदासिरेपवनविधूतवाससोयतस्ततोगग
नलिहःसकेतवः यतःपुरःप्रतिरिपुशार्ङ्गिणःस्वयंव्यधीयतद्विपघटयेतिमं
गलं ३९ कुलकं नदुष्यतामगमदसौनिवेशनः प्रभूततांयदधितव
लंतत्वत्यपि प्रयस्यभिद्रवतिभुवंयुगावधौसरित्पतिर्नहिसमुपैतिरिक्त
तां ४० धियासितामथफणिभिर्भुजिज्ञितस्वतांजनाजरन्माहिषविषाण
धूसरां पुरःपतत्परबलरेणुमालिनीमलक्षयद्दिशमभिधूमितामिव ४१
मनस्विनामुदितगुरुप्रतिस्कृतः कृतस्तथानिजमृदंगनिस्वनः यथापु

जनीसीमंतिनीवध्वःरितिविश्वः३

मा०१७ रःसमरसमुद्यतद्विषद्बलानकध्वनिरुदकर्षयन्मनः ५२ यथायथापटहर
६९ वःसमीपतामुपागमत्सहरिवरायतःसरः तथातथाहृषिततनुर्मुदाकुला
द्विषांचमूरजनिजनीवचेतसा ५३ प्रसारिणीसपदिनभस्तलेततःसमी
दूरादलक्षत४ रणभ्रमितपरागभूषिता व्यभाव्यतप्रलयजकालिकाकृतिर्विदूरतःप्रति
बलकेतनावली ५४ क्षणेनचप्रतिमुखतिग्मदीधितिप्रतिप्रभास्फुरद
सिदुःखदर्शना भयंकराप्यभवदपिदर्शनीयतांययावसावसकरचमूश्च ६९
भूभृतां ५५ पयोमुचामभिपततांदिविद्रुतंविपर्ययःपरितइवातपस्यसः
ससैनिकःसमविषमंचयःक्षणात्क्षमातलंबलजलराशिरानशे ५६ ममे

संचारः१ व्यापि१

पुरःक्षणमिवपश्यतोमहत्तनूदराश्रितभुवनत्रयस्यतत् विशालतांधदे
तिनितांतमायतेबलंद्विषांमधुमथनस्यचक्षुषि ५७ भटाःस्वेदःपुलकविका
शिभिर्नयेवसाधिकेमनसिनिविश्यसादरा मुखयुधःसपदिरतेरिवाभु
भवदसमक्षमाःक्षितिपचमूवधूगणाः ५८ ध्वजांशुकैर्धुवमनुक
लमारुतप्रसारितैःप्रसभकृतोपहूतयः यदूनभिद्रुततरमुद्यतायुधाः
क्रुधापरत्वयमरयःप्रपेदिरे ५९ हरेरपिप्रतिपरकीयवाहिनीमभिस्यदंप्र अधिमत्स्यंद२
वर्तितेरचतुरमस्वनाः विलंबितुंनखलुसहाम्मनस्विनोविधित्सतःकलहमव
श्यविद्विषां ६० उपाहितैर्वपुषिनिवातवर्मभिःस्फुरन्मणिप्रसृतमरीचि

महतइतिसूताः२ युद्धविधातुमिच्छतः
अच्छिद्रकचुकैः१

मा॰ १७ स्वशिभिः निरंतरंनरपतयोरणाजिरेरराजिरेशरनिकराचिताइव ५१
७० अथोच्चकैर्जरठकपोतकंधरातनूरुहप्रकरविपांडुरद्युति बलैश्चलच्चरणवि
धूतमुच्चरद्घनावलीरुदचरतक्ष्मारजः ५२ विषंगिभिः क्वसिदभितोनि
रंतरंतुरंगमैरुपरिनिरुद्धनिर्गमाः खलाखलैरनुपदमाहताःखुरैर्विब
भ्रमुश्चिरमथरेणुधूलयः ५३ गरीयसःप्रचुरमुखस्यरागिणोरजोभव
द्व्यवहितसत्त्वमुत्कटं सिसृक्षतःसरसिजजन्मनःप्रजाबलस्यतुल्यमनुप
नीतमिच्छतः ५४ पुराशरक्षतगलितानिसंयुगेनयंतिनःप्रसभमसृंजि रुधिराणि
पंकतां इतिध्रुवंव्यवसितशालिपुराभ्रमीतयःखमुच्चकैरनलसखस्यकेतवः
अतिरस्कृतसत्त्वगुणोरजःस्वोगुणःबलस्यलोकक्षयेनेतुमिच्छतःरजःधूलिःतिरोहितं अनुकेतःकःअधिकंअस्मान ३। धूलयः१

आगमेनुप्रासाः४

५५ समुन्नमद्घननिकुरंबकर्बुरःक्वचिद्धिरण्मयकणपुंजपिंजरः क्वचिच्छर
शधरखंडपांडुरःखुरक्षतक्षितितलरेणुरुद्ययौ ५६ महीयसांमहतिदिगंत
दंतिनामनीकजेरजसिमुखानुषंगिणि विसारितामजिहतकोकिलावली
मलीमसामलमदांबुराजयः ५७ शिरोरुहैरलिकुलकोमलैरमीमुधाम्
धर्मोर्पितयुवानएवमा बलोद्धतंधवलितमूर्द्धजानिति ध्रुवंजनाद्रजन्
तंडवाकरोद्रजः ५८ स्फुसंहतैर्दयदपिधामनीयतेतिरस्कृतिंबहुलरसं
शयंपरः यतःक्षितेरवयवसंपदोऽणव स्त्विषांनिधेरपिवपुरावरीषत आवारितवंतः २
५९ उतद्रवद्रथचरणक्षतक्षमातलोल्लसद्बहुलरजोऽवगुंठितं पुराक्षय आच्छादितं १
मा॰ध्रुवमपतस्ति आलोचेते सर्वे। अणवःसूक्ष्माः क्षितेरवयवसंपदोरेणुस...प्रदृक्षः २। ...

शोभामनामानोऽपवयंभ्रमभ्रमायासंतताःपुलिः १ रजस्वलाः आर्तवमाप्तामन्तीतिरजस्वलाः २ व्यथांकरोतीतिव्यथाकृत् मत्स्यांश्यायायकृति ४

मा०१७ त्तणनिरवग्रहे जगत्पयोनिधेर्जलइवमग्नमाबभौ ६० समुल्लसद्दिनकरब
७१ ककांतयोरजस्वलाःपरिमलितांबरश्रियः दिगंगनाक्षणमविलोकनक्षमाः
पार्थिरिणांपरिहरणीयतांययुः ६१ निरीक्षितुंवियतिसमेत्यकौतुकात्
राक्रमंसरभेनुरैवमहीभृतां रजस्ततावनिमिषलोचनोत्पलव्यथाकृतिनि
दशगणैःपलप्यत ६२ विषंगिणिप्रतिपदमापिबत्यपाहृतातिरकृति निस
मीरलक्ष्मणि शनैःशनैरुपचितपंकभारिकाःपयोमुचःप्रययुरपेतहृद्यः
६३ नभोनदीव्यतिकरधौतमूर्तिभिर्वियद्गतैरनधिगतानिलंभिरे ७१
रलंबमूतुरगखुराहतोत्पतन्महीरजस्नपनसुखानिदिग्गजैः ६४

जैगंभ्रजक्रमणत्वरावनभ्रयारसातलंयदखिलमानशेभुवा नभस्त
लंवहलतरेणरेणुनास्फुटंततस्त्रिजगदगच्छदेकता ६५ समस्थलीकृ
तविवरेणपूरिताःक्षमाभृतांबलरजसामहागुहाः सहस्यपावि विथव
धूरतार्थिनांनभस्तदानुपकरणीयतांययुः ६६ गतेमयूखवद्ददपट
सादश्रीहृताःपथक्तिरोदधाति घनेरजस्यपि मदानिलैरधितमध
कृतगंधिभिर्द्विपान्नियुयुर्वरंहसा ६७ मदांभसापरिगलितेनस
नथानाजाल्वजनःशमितरजश्च्यनधः उपर्यवस्थितघनपांशुमंड

मा॰ १७ लानलोकच्युतत्यटमंज्यानिव ६८ अन्यूनोन्नततयोत्तिमात्रपृथवः पृ
७२ थ्वीभृतः श्रीधृतस्तन्वंतः कनकावलीभिरुपमां सौदामिनीदामभिः व
र्षतः शममानयन्नुपलसच्छृंगारलेखायुधाः कालेकालियकापकाल
वपुषः पांसून् गजाम्भोमुचः ६९ श्री इति श्रीशिशुपालवधे महाका
व्ये श्रीमाघकृतौ बलोद्योगो नाम सप्तदशः सर्गः १७ श्रीः संजग्मा
नैतावपायानपेक्षाः सेनाम्भोधी धीरनादौ रयेण पक्षच्छेदात्पूर्वमेकत्र देशे ७२
वांछंत्यो वा सह्यविंध्यौ मिलेतां १ पत्तिः पत्तिं वाहमेयाय वाजी नागं

नागं स्यंदनस्थो रथस्थं इत्थं सेनावल्लभस्येव रागादंगेनांगं प्रत्यनी
कस्य भेजे २ रथ्याघोषैर्बृंहयावारणानामैक्यं गच्छन्वाजिनां ह्रेषयाच व्यो
मव्यापी संततं दुंदुभीनामव्यक्तोभूदीक्षितेव प्रणादः ३ रोषावेशाद्गा ईरिता
वतः प्रत्यमित्रं दूरोत्क्षिप्तस्थूलबाहुध्वजस्य दीर्घास्तिर्यग्वैजयंती
सदृक्षः पादातस्य भेजिरे खड्गलेखाः ४ वध्यावद्धाधोरितेन प्रयात
मश्वीयानामुच्चकैरस्खलंतः रौक्म्या रज्जुः स्कंधसकाम्नि जिराजो दर्प
स्येव व्याप्तदेहस्य रोषाः ५ सांद्रत्वक्कास्तल्पकाश्लिष्टकक्ष्याश्चांगी

संयत्कीतराद्वलीति

सत्वारिंशाबाबिकोरा ब्राह्नः कल्पोतुनैन्नगांयुक्तमर:१ सारथ्ये।नियंताप्रजिताचंताउसूतं भक्तासत्रसारथिसमर:२ वंभ्रुलसंतकोपनाइत्यमर:१

अग्गुः

मा.१८ घोष्णामामुवंतःस्वतुथैः कल्पस्यांतेमारुतेनोपपन्नाश्चलुथ्यंजंगड

७३ शैलाइवभीमाः ६ संक्रीडंतीतेजितारवस्यरागादुध्धन्यारामप्रकायोः

स्थितस्य रंहोभाज्ञामसधूस्यंदनानांहाकारेनप्रोजितुःप्रत्यनंदन् ७

कुर्वाणानांसंपराय्यांतरायंभूरेणूनांमस्तकनामार्जनाय संमार्जन्योन्न

मुद्धूयमानाभ्भातिस्मोच्चैकेतनानांपताकाः ८ उद्यन्नादंधन्विभिर्नि

ष्ठुराणिस्थूलान्युच्चैर्मंडलत्वंदधंति आस्फाल्यंतेकार्मुकाणिस्मकामं ७३

स्त्यारोहैःकुंजराणांशिरांसि ९ घंटानादोनिस्वनोडिंडिमानांग्रैवे

समार्जनीशोधनीस्यातदित्यमर:४

आमोकुरुण्येस्मरणेइत्यमर:अनुकरणोवाचं १

याणामारवोबृंहितानि आमेतीवप्रत्यवोचन्गजानामुत्साहार्थंवा

चमाधोरणस्य १० यातैश्चातुर्विध्यमस्त्रादिभेदादव्यासंगैःसौष्ठवा

ल्लाघवाच्च शिक्षाचार्याःप्राक्रदर्शयंताम्मुक्तामुक्तैरायुधैरायुधीयाः

११ रोषावेशादाभिमुख्येनकाश्चित्पाणिग्राहंरहसैवापयातो हित्वाहनी

मीलितौ

मल्लवन्मुष्टिघातंघ्नंतोबाहूबाहविव्यासजेतां १२ शुद्धाःसंगंन क्वचित्प्रा

मुवंतोदूरान्मुक्ताःशीघ्रतांदर्शयंतः अंतःसेनंविद्विषामाविशंतोयु

पक्षवासाः

क्तंचक्रुःसायकावाजिनयाः १३ आक्रम्याजेरग्रिमस्कंधमुच्चैरास्था

आपणकमनियद्यापांविपणिअपणवीथिका इत्यमरः

ना१८ यातोवीतशंकंशिरस्त्रं हेलालोलावर्त्मगत्वातिमर्त्यं धामारोहन्मा

७४ नक्षाजःसुखेन १४ येदारंध्रंव्यस्त्रवानानिलोलैरंगस्यांतर्मा

पितैः स्वावराणि केपिद्रावुरित्यसंयन्तिषाघाः कीर्णांतस्म

प्राणमूल्यैर्यशांसि १५ वीर्योत्सेकश्लाघि कृत्यावदानं

संग्रामायेमानिनोलज्जितानां अज्ञातानांशत्रुभिर्युक्त

मुक्त्वा श्रीमन्नाम श्रावयन्तिस्मनग्नाः १६ आधावंतःसंमु ७४

खंधारितानामन्यैरन्यैतीक्ष्णकौक्षेयकौघैः [illegible] वक्षःपीठे *रक्ष्मानां२*

रासरोरामनेवक्रोधनाधाः प्राविशन् [illegible] पौराणि १७ *सुखानि*

कौक्षेयनिक्षेपणोमग्नइतिविश्वः

मिश्रीभूतेतत्रसैन्यद्वयेपि प्रायेणायंव्यक्तमासीद्विशेषः आत्मीयास्तेयेपरां

नःपुरस्तादभ्यावर्त्यसंमुखायःपरोसौ १८ सद्वंशत्वादंगसंसंगिनीत्वंका

मन्नीत्वागोरवेणावबद्धा नीताहस्तं वंचयित्वापरेण द्राक्चक्रेकस्यचित्स्वखड्ग

पाणौ १९ नीतंमूर्द्धंदधौतधारासिपातादंभोदाभ्रंशांत्रवेणापरस्य सास्त्र

ग्राजीर्ध्दमाक्षमार्गस्यमार्गे [illegible] दीप्तः कंकटलस्यतेस्म २० आमूलांता

त्यायकेनायतेनस्यूतेवाक्रूरमंडुकस्पृष्टमुष्टेः प्राप्याप्यसह्यांवेदनामस्तधैर्या

दप्युच्चस्पर्शमैनीच्यन्यस्यपाणेः २१ भित्वाघोणामायसेनाधिवक्षःस्थ

पलकोऽस्त्रीपलंचर्मसंधा [illegible] मुष्टिरि [illegible] इत्यमरः१ *लोहविशेषबाणेन १*

शाशत्रीवाणमालंकारे२
नवानकोन्भः१ ग्रासक्रकृंतःकोणब्यादिग्ग्रनः२ आतोनेपाःकोनाष्ठु अश्वधिरोमाः२

मा०१८ रोरघेगागुपक्षेणविद्धः शिलोहतेनागोपरकुपेवबद्धं हर्तुवक्रेनात्राकदुन्दुरवी
७५ पि २२ कुंतनो वेःसादिनाहतुमिष्टान्नौ जानियो दंतिनस्त्यस्यति स्म कर्मी
हारं कीर्त्तये कर्तुकामान् किं वाजात्याः स्वामिनो ज्ञपयंति २३ जेतुं जैत्राः
रोकिरे नौरिसैन्यैःपर्यंतोऽधो लोकमस्तेषुजालाः नागारूढाःपार्वता नि
श्यंता दुर्गाणि वेत्रासहीनास्त्रसानि २४ विश्वग्गेचीवीक्षिप सैन्यवीती
राजावंतः कापिदूरेप्रयातं विश्रामे कोवंधुमिष्टं दिदृक्षः सिंधोवाघेमं उ ७५
लंगोर्वराहः २५ यावच्चकेनांजनंवो धनायाव्यस्थानझोहस्तिवारीमदस्य

विशतिवार्धिकाम्येर
सेनास्वेनादंतिनामात्मनेव स्थलास्तावत्यावहदानकुल्याः २६ कुध्यन्नरं
याद्न्यनागाय दूरादारोढारं धूतमूर्द्धा वमत्य घोरारावध्वानिताशेषदि
क् विक्षेनागःपर्यणं सीत्क्वरोव २७ प्रत्यासन्नदंतिनिपातिपक्षेयंत्रानागः
प्रांतिवकुछदापि क्रोधाक्रांतः क्रूरनिर्दारिताक्षः प्रेसांचक्रेनेव किंचिन्मदां
धः २८ तूर्णयावन्नापुनिन्येनिषादीवासक्रक्षस्ववीरणंवारणस्य तावत्
गैरन्यगानाधिरोहःकादंवानामकपोतैरसीव्यत् २९ आस्कृदृष्ट्वाकुंदसाप्र
मनोरथयंतायातुःप्रत्यरीभं द्विपस्य मग्नस्थाव्वे वर्हभारेण शंकौ रोवब्राते
शायुसिरारास्य.रांकुनी भ्रमर९

अनुपायेदनात्व

मा०७८ वीक्षणेनवक्षणेन ३० यत्नाद्दक्षम्नक्षुरखिततत्वाद्नाद्दानिदिवत्यान्यश्चेत

७६ सामाविनेन अंत्यावस्थाकालयोग्योपयोगंदधेतीक्षंनागमापद्यनंवा

३१ अन्योन्यस्यांपुष्करैराम्रदांतोदानोद्धिदानुत्रकैर्भग्नवाला: उन्मूल

न:सन्निषद्यापरांभिः प्रायुक्षंतध्वंतस्पष्टदंतध्वनीषाः ३२ द्राघी

यांस:संहता: स्वैमभाक्राक्षांतदयाक्षीक्षणतामित्यजंत: दंतादंतैराह

ता:सामजानांजगृभुर्भंगनस्वयंसामजाता: ३३ मातंगानांदंतसंघट्ट ७६

न्मोहेमछेदछाय्यंतत्स्थिरवाय: लग्नोप्यग्निस्वामेरेषुप्रकामंमां जिघ्रेषु

सैवनध्वन्मानास्यालप्रविशाक्षिमौक्तिकैरिलम=२

दाहतवात्

व्यज्यतेनस्मदैन्य: ३४ ओषामासिमत्सरोत्पातवातभ्लिष्यंदंतक्ष्मात

हांघर्षणोत्थै: योगात्तैर्वावाङ्क्षिर्वारणानांमुखेभ्य: धूम्राध्वन्यामिनस्रजमाला

३५ सोद्रांभोदश्यामलसामजानांवृंदेनीता:शोणितै:शोणिमानं दंता:

शोभामापुरत्नौनिधीनांकंदोद्भेदाविद्रुमावारिणीव ३६ आकंप्राग्रे:के

तुभि:सन्निपातंतारोदीर्णप्रवनादंव्रजंत: पम्नानंगेगाढमन्ये द्विपाना

दंतस्या

दंतान्कु:स्वादुलवनीतस्मनागा: ३७ दुर्तिक्षिप्योक्षै:प्रस्फुरतंरदाप्स्यामीषा

दंत: कुंजरस्यारुज्जवीयं भंगप्रोतप्रा द्वेषण्यं बुदस्थस्पष्टंप्रापत्साम्यमुवे:

मा॰ १८ धरस्य ३८ भग्नेपीन्मेस्वपराद्वत्यदेहयोप्रासादृंश्रीजहयासुंचेत्तपूर्न
७७ साकंयंतुःसंमदेनानुबंधीद्वूनोभीक्ष्णंवारणःप्रत्यरोधि ३९ व्याप्तंलोके
दुःखलभ्यापसारंसंरंभित्वादित्यधीरोमहीयः सेनामध्यंगाहतेवारण
स्मभ्रस्येवभ्रागादिदेवोदरांतः ४० भंगत्रेणीश्यामभासांसम्हेनी
घोरोनांविद्धनीरंध्रदेहः निर्भीकत्वादाहवेनाहतेछोहप्यन्हस्तीहस्त्या
मेवरेजे ४१ आताम्राभारोषभाजःकटांतांक्षदानस्रुत्वातमार्ग ७७
णेधूर्गतेन निष्क्रांतंत्तीनागराजस्यजरात्सेदानस्याहलोहितस्यवधा

नितरांरंध्राणिमस्यसःनिविद्धाश्चासौरंध्रानिरंध्रश्चाविद्धानि॰विद्धानि॰देहोयस्यसः३

रा ४२ क्रामन्दंतोदंतिनःसाहसिक्यादीषादंडौमत्यकश्चाप्यातलस्य से
न्यैरन्यस्तत्क्षणादाधाड़्चांकेसर्गस्याचैरद्धमार्गाधिरूढः ४३ कुर्वन्ज्यो
लक्ष्मः
त्स्नाविप्रुषांतुल्यरूपस्तारस्ताराजालतारामिवाद्यो खड्गाघातैर्दारिता
दंतिकुंभाद्राभातिस्मपोछलन्मौक्तिकौघः ४४ दूरोत्क्षिप्तक्षिप्रसंकाव
छिन्नं कृत्तंमत्तोहस्तंहस्तिराजःस्वमेव भीमंभ्रमोल्लोलमानंसरोषःपादेना
वाहस्कोल
स्याक्रम्पकपषपिपष ४५ आपस्कारात्लूनगात्रस्यभूमिंनिःसाधारंगच्छ
तोवाङ्गुरवस्य लब्धायामंदंतयोर्युग्ममेवस्वेन्नागस्यप्रापदुत्तंभ
आश्रयतां

माघ·१८ नत्वं ४६ लब्धस्पर्शोभर्त्तृव्यधाद्व्यपेनस्विन्नाकीर्णेद्दंतयोरंतराले उद्धर्षी
७८ सिक्तंणदंतप्रवेशं जित्वोत्तस्थौनागमन्यूनसघः ४७ हस्तेनाग्रेवीतभीतिं
गृहीत्वा किंचिद्व्यालः क्षिप्त्वा बाहूद्वदुकौ: आसीनानां व्योम्नितस्यैवदंता
दीर्ध्वंद्व्यस्त्रीणामर्धयामासनूनं ४८ । कंचिद्दूरादायतेनद्रढीयः प्रास्तः
प्राप्तस्रोतसांतः क्षणेन हस्ताग्रेणप्राप्यैनमप्यग्रतोभूद्दानेनैववर्यवा
रणस्यगृहीतु ४९ तन्वाः पुंसोनंदगोपात्मजायाः कंसेनेवस्फोटिता ७८
यागजेन । दिव्यान्गिर्व्योमगेरुत्पतंतीवीक्ष्यासेविस्मितेरवंडिके

व ५० आक्रम्यैकामग्रपादेनजंघामन्यामुच्चैराददानः करेण सारिव
स्वानंदारुवद्दारुणात्माकंचिन्मध्यात्पाटयामासदंती ५१ येशारित्वा
ग्रेभ्रत्ययोर्मत्कुनाजौरायैः प्रेम्णानीतथावल्लभस्य पूर्वंकृत्वानेत्र
स्यप्रसादंपश्चात्तापादापदांपर्यंतः ५२ उत्प्लुत्याराद्दर्धचंद्रावलीने
वक्त्रेन्यस्यक्रोधदष्टौष्ठदंते सैन्यैः कंठच्छेदलीनेकबंधाद्भूयाविश्येन
त्यतः सासिपाणेः ५३ तूर्यारावैराहितोत्तालतालैर्गायंतीभिः कोह
लंकोहलाभिः नृत्तेचक्षः स्त्र्यन्यहस्ताप्रयोगेकायेकूजंत्कंबुरुद्वैर्जरा

अंगैरावंक्येजीतं...नार्थं प्रदर्शयेत् दक्षिणाभ्यां भावयेत्...पादाभ्यां तालनिर्णय...

वारीकदीमबंधिन्योविश्वकः ४

मा॰ ७९ स ५४ प्रत्याहतगंभंगभाजिस्वसैन्येतुल्यंमुक्तैराकिरंतिस्मकश्चित

७९ रक्तौघेनस्वर्णपुंखैर्विद्वेषिंतः सिंदूराभासैः साधुवादद्वयेपि ५५ बा

ऐसाना

णोत्क्षिप्तारोहदक्षन्यासनानांप्रक्रांतानामन्यसैन्येग्रहीतुं संरब्धा

[illegible]

नां भ्राम्यतामाजिभूमौवारीवारैः संस्मरे वारणानां ५६ पौनःपुन्याद

स्वगंधेनमत्तोमृद्नन्कोपाल्लोकमायोधनोर्व्यां पालैर्दैग्नामंत्रमाला

भिर्मंद्रपाद्रीकल्यामायतामाचकर्ष ५७ कश्चिन्मूर्छामेत्यगात्प्रता ७९

उत्तीर्वतिस्म

रैः सिक्तः शीतैः सीकरैर्वारणस्य उच्छ्वासात्त्वासप्रच्छितांतं जिघृक्षु

विप्रलम्भोत्थाः

व्यथाकृतानाकनारीमुमूर्छे ५८ कूनद्भी वात्सायकेनापरस्यद्यामतक

सेराननाडुत्पतितदेहोः त्रेसमुत्थैः संधिकेयानुकारादौद्याकारादक्षरोवक्र

चंद्रः ५९ हंतेयुद्धेशरमाहत्यकाचिद्द्रुतं तूर्णमेरुकुंजंजगाम त्यक्ताना

गोदक्षपतिस्मयावत्पत्नीसद्यस्ताक्षयोगासमर्था ६० त्यक्तप्राणांसं

युगहस्तिनीस्ताविक्ष्यप्रेम्णात्क्षणादुद्भ्रांतास्कः प्राप्यार्वंडं देवभूयं

सतीत्वाद्भ्राश्लेषस्वैवकंचित्पुरंध्री ६१ स्वर्गेवासंकारयंत्या त्रिरा

ननंनान्दे

यप्रत्ययत्वंप्रत्यक्षधारयंत्या कश्चिद्द्रेजेनाकनार्यापरस्मिन्लोके लोकं

[illegible]

मा०१८ जैवातृकः प्रीणयन्त्यन्त्यहृत्कीर्त्या ६२ गत्वा नूनं वैबुधं सद्म रम्यं मूर्छाभाजो मा

८० जगामान्तरात्मा भूयो दृष्टः प्रत्यया प्राप्य संज्ञां साधीयस्त्वत्प्रणाया

द्रियन्ते ६३ कश्चित्स्वं आपातमूर्च्छोपवीडुलब्धामर्ष्यस्यश्चेतनामाहवा

य ध्यावर्षिष्ट क्रोधाततः सख्युरुच्चैस्त्यक्त्वात्माकावलोकानुहन्ति: अनुरोध:

६४ भिन्नोरस्कौ शात्रुणा कृष्य दूरादासन्नत्वात्कौचिदेके पुणेव अ

न्योन्यावष्टंभसामर्थ्ययोगादूर्ध्वावेवस्वर्गतावप्यभूतां ६५ भिन्नानस्यै ८०

मोहमाजो भिजाती हतुं लोकं वारयन्तः स्ववर्गं जीवग्राहं पाहयामा जीवतो गृहीत्वा

स्फुरन्त्येयोऽन्यनाथैः कस्यन स्याज्जुनेन ६६ भग्नैर्दैरातप त्राणिभू रात्रिजीवग्राह:

मोपर्यस्तानि प्रौढचन्द्रद्युतीनि आहार्याय प्रेतराजस्य रूप्यस्थालानी

वस्थापित्तानि स्म भान्ति ६७ रेजुर्भ्रष्टा वक्षसः कुंकुमांका मुक्ताहाराः पा

र्थिवानां नाव्यस्तनो हासा लक्ष्म्याः पूर्णकामस्य मन्ये भर्त्योदंताः पी

तरक्तासवस्य ६८ निम्नैषाधीभूतमस्त्रक्षतानामस्त्रं भूयाय यक्र

सात्कार रागायन्त किंनु कोस्कन्न भः सव्यानानामन्तकान्तः पुरस्य

६९ रामेणत्रिः सप्तकृत्वो हृदानां चक्रे यः क्षत्रिया स्रैः र

क्तां भोधिः स्तक्षणादेवतस्मिन्नस्त्रस्रैः संख्याः प्रासरन् दर्पवत्याः

यमावरोधस्य अन्तःपुराणां रंजनार्थं

बधन्प्रदेशात्तदुल्कदेशम धिकृत्यैर्थ

मा०८०

७० संदानो तादस्त्रिभिः सिक्षितास्त्रे तावक्षस्याधः शातत्रारुयावल्गनाः
८८ कूर्मोपम्यां व्यक्तमंत नदीनामैम्मेः प्राप्तं न्नभ्रयास्तु कुत्रयीनां ७१ सध्या
कारैर्योधवक्रैरिभ्रानांकर्णभ्रहै श्रामैरेरेव हस्तैः सोपस्काराः प्रावरुध्न
स्त्रेतायाः खातस्त्विन्योवीरिपूर्वेस्तराद्दैः ७२ उल्कांपातानामासिस्त

यतना

भिषायोपरिष्टाद्ध्याकानुबन्धमुः पत्रवाहाः मूर्त्ता: प्राणान्तमघा ८१
यपेक्षामासकः कार्यं त्यजिता दारुणाः स्तैः ७३ प्रान्तत्वद्रिर्दे

क्रूपक्षाग्र वातं यान्ति दूरादाशुतीक्ष्णमुखेषु आदौरक्तसैनिकानामजी
वंजीवैः पश्चात्पृष्ठपूर्वैरपायि ७४ आजोभ्राजांयद्रणे संस्थितानामादत्ती

शिवा

भ्रं सार्द्धमग्नेनन्तनं ज्वालाव्याजादुद्वमंतीतदंतस्तेजःसारंदीप्तजेह्वा

रुतिस्य

ववाद्दा ७५ नैरंतर्ये छिन्नदेहांतरालं दुर्भक्ष्यस्य ज्वालिनावासितेन
यो दुर्वाणप्रातमादीप्यमांसंपाकापूर्वस्वादमादन्शिवाभिः ७६ ग्लानिछे

रक्तारिष्टस्य — स्वाडुकस्य

दिक्षक्त्यवाधायपीलारक्तारिष्टं शोषितात्जीर्णदोषं॥ स्वाडुकार कालेरवं

अभक्षवान — वाद्यकार

डौपदंद्रं कोष्ठादिभे व्यक्षपण द्यस्वनस्य ७७ काव्यान्नृत्तरगैःपुष्करा

उपदंश्येतनिकालरंबसोपदंशहिदस्य रक्तमैयारिष्टपान विशेषं
मांसं — उभ्रंकलेवरं — पुष्करंकरिहस्तग्रेवाद्यभांडमुखेऽ लेऽअमरः

रूपस्वरूपेसौंदर्यआकारश्लेषयोरपिविग्रहः ३

हन्येदस्तस्यपावसाभमरः १

मा॰ ९८ ध्यानकानांप्रत्याशाभिर्भिन्नदेशोदारितानि मयंकाणि आभीलानिप्राणिनः प्रत्य
८२ वस्यन्कालोनूनंव्यादृदावाननानि ७८ कीर्णारेजेसाजिभूमिःसमं
तादप्राणोद्भिःप्राणभाजाप्रतीकैः वक्षारब्धैरर्द्धसंयोजितैर्वारूपैःस्र
ष्टुःस्रष्टिकर्मान्तरालां ७९ आयांतीनामविरतरयंराजकानीकिनी
नामित्थंसैन्यैःसममलघुभिःश्रीपतेरूर्मिमद्भिः आसीदोघैर्मुहुरिवम
हद्वारिधेरापगानांदोलायुद्धंकृतगुरुतरध्वानमौद्धत्यभाजां ८० ८२
इतिश्रीशिशुपालवधेमहाकाव्येमाघकृतौसंकुलायुद्धंनामाष्टादशःसर्गः

श्रीः अथोत्तस्थेरणाटव्यामसहिष्णुर्विरोधिनो नृपांघ्रिपौघसंघर्षाद
ग्निर्वेणुदारिणा १ आपतंतममुंदूराद्दूरीकृतपराक्रमः बलोवलोक
यामासमातंगमिवकेसरी २ जजौजोजाजिजिज्जाजीतंततोऽति
ततातितुत् भाभोऽभीभाभिभूभाभूरारारिररिरीररः ३ भवन्भयायलोका
नः भवन्भयायलोकानामाकंपितमहीतलः निर्घातइवनिर्घोषभी
मतस्यापतद्द्विषः ४ रामरिपुःशरानाजिमहेष्वासविचक्षणे कोपाद

मा· १४ येनंशितयानेहेषासविचक्षणे ५ दिव्यामर्कीव्मिवावादीन्मूर्छांगत
मपाहनत् मंदप्रतापंरतंस्तत: शीघ्रमाजिविहायस: ६ कृत्वानि
नेःस्वालवत्संहसप्रणावावमूर्जितं सस्र्जेवक्रैःफुल्लाब्जसप्रभावावा
मूर्जितां ७ उल्मुकेनद्रुतंप्राप्यसंकुचत्पत्रसंपदं तेजःप्रकिरतादिक्षु
सप्रतापमदीप्यत ८ दृष्टयोरभ्यक्षिपद्रुक्मीययावापमुदायुधः तये
ववाताप्रगमंययावाशामुदायुधः ९ समंसमंततोराज्ञामापतंती

रनीकिनीः कार्ष्णिःप्रत्ययभृदेकः सरस्वानिवनिम्नगाः १० दधानैर्घ
नसादृश्यंलसद्दायसवंशनैः तत्रकांचनसच्छायाः ससृजेतेशरान्गिनिः
११ निरोद्धुः नरवाङ्कुमंजरीकीर्णामसौतरुरिवाङ्गकैः बभौबिभ्र
द्भुःशाखामधिरूढशिलीमुखां १२ प्राप्यभीमंमहौमसौजन्यंसोऽज
न्येदधदनेन विध्यन्नुमोचनारिपून्रिपुगांतकःवीरः १३ कृतस्यस
र्वक्षितिपैर्विजयाशंसयापुरः अनेकस्यचकारासौबाणैर्बाणस्यखं

मा०९ उनं १४ याबत्पारकृतानेकमायासेनाससारतां यन्तुःसकपेन्नी
८४ तमायासेनाऽससारतां १५ याजोमहौजाः कृत्वाधःसस्नृणादुन्नतो
जसः कुर्वन्नाजाविनुरव्यत्वमनयन्नाममुरव्यतां १६ दूरादेवचमूर्त
ल्लैः कुमारोहंतिसस्मयाः नपुनःसांयुगीनाःस्मकुमारोहंतिसस्म
याः १७ निपीड्यतरसानेनमुक्ताःकाममनीस्या उपाययुर्विलक्ष
त्वंविद्विषोनशिलीमुखाः १८ तस्यावदानैःसमरेसहसारोमहर्षि ८४
भिः स्फारैरनांसिव्योमस्थैःसहसारोमहर्षिभिः १९ सुगंधयन्

दिशाःशुक्लमम्लानिकुसुमंदिवः भूरितत्रायतत्तस्मादुत्पपातदिवं
यतः २० सोऽस्तस्यद्विषानालमपयोधरवारणं र्श्रेणुनावयशःश्वैधामपयो
धरवारणं २१ केदारप्रचुरत्नाकस्यपर्यस्कारिविकाशिना शिखरेणवयु
हस्यशिरःकुसुमलक्ष्मणा २२ सादरंयुध्यमानापितेनान्यनरसा रसं
सादरं रतनानिन्येक्षायमानारसादरं २३ रत्यालिंगितमालोक्यजय
लक्ष्म्यासपध्वजं कुद्ध्येवकुधासद्यःप्रपेदेसादिग्धपतिः २४ अभिता

माघ १९ ऽनभिवाहिन्यासमानीवतुरंगया। वचालवल्गत्कलभसमानीवतुरंग
८५ या २५ ततस्ततधनुर्मौर्वीविस्फारस्फारनिस्वनैः तदैर्युगक्षयक्षुभ्य
दकुपारानुकारिणी २६ सकारनानारकासकायसाददसायका रसाहवा
वाहसारनादवाददवादना २७ सर्वतोभद्रः लेलासिकालियकुलायम
स्यवस्वसात्स्वयं चिकीर्षुकलसल्लोहवर्मव्यामासहायतां २८ सासेनाग
मनारंभे ससेनासीदनारता तारनादजनामत्तधीरनागमनामया २९ ८५
मुरगबंधः अंतकुलकं धूतधौ ताशयःप्रष्टाःप्रातिष्ठंतस्समाभृतां ३०

शौर्यानुरागनिकषःसाहिवेलानुजीविनां ३० दिवमिच्छन्युधागंतुं कोम
लामलसंपदं दधौदधानासितत्वं तांकोमलामलांपदं ३१ कृतोरुवेगंयु
गपद्धाजिगीषंतसैनिकाः विपक्षंबाहुपरिघैर्जंघाभिरितरेतरं ३२
वाहनाजनिमानासेसाराजावनमाततेः मत्तसारगराजेभभारीहावक भे
नध्वनि ३३ निध्वनज्जवहारीभाभेजेरागरसाजमः ततमानंवजारा
सासेनामानिजनाहवा ३४ अनुलोमविलोमो अभग्नवृत्ताःप्रम्लोसा
दालक्ष्येपावनाहृतैः चक्रंडुरुसैकैर्मुष्टिग्राह्यमध्याधनुर्लताः ३५ क

मा॰८ रेणुप्रस्थितोनेकोरेणुर्घटाःसहस्त्रशः करेणुःसीकरोजज्ञेरेणुस्तेनत्र
८६ मयया ३६ धृतप्रत्यग्रशृंगाररसरागैरपिद्विषैः सरोषसंभ्रमैर्बभ्रे रौद्रएव
रणेरसः ३७ नतस्तैभर्त्तैः प्राप्तमानसंप्रतिपत्तिषु रणैकसर्गेषुभ्रयं
मानसंप्रतिपत्तिषु ३८ बाणाहिपूर्णतूणीरकोटरैर्धन्विद्गारिविभिः गो
धोभिल्लद्भुजाशाखैरम्हद्दीमाबलाटवी ३९ नानाजाधवजानानासाज
नौघघनौजसा पराजिहाऽहानिरापत्तान्वियाततयान्विता ४० प्रतिलोमा ८६
नुपादः विषमंसर्वतोभद्रचक्रगोमूत्रिकादिभिः श्लोकैरिवमहाकाव्यं

व्यूहैस्तदभवद्बलं ४१ संहत्यासत्वनां वेधं प्रतिभास्वरसेनया बवले
याद्रुतस्तन्नप्रतिभास्वरसेनया ४२ विस्तीर्णमायामवतीलोललोकनिरं
तरा नरेंद्रमार्गैरच्येवपपातद्विषतांबलं ४३ वारणागगभीरा सा सा
रागौगणारवा कारितारिवधासेना नासेधा वारितारिका ४४ पु
रः प्रतिलोमानुलोमार्द्धः अपिनागप्रजविनो विकसत्पिछचामरैः पे
तुर्बर्हिणदेशीयाः शंकवः प्राणहारिणः ४५ प्रष्टन्तौबलसध्वानं सादनैः प्रतोरे
प्यविषादिभिः वष्टेषविकसद्वानं युधमाप्याविषाभिभिः ४६ गोमूत्रि

मा० १९ काबंधः पुरःप्रस्फुरितैर्युध्यंतवलितैर्लब्धवृद्धिभिः आलापैरिव गांधर्व
८ मादीप्यंत पदातिभिः ४७ केनचित्स्वासिनाऽन्येषां मंडलाग्रानवद्यता
प्रापे कीर्तिर्निपतता मंडलाग्रान वद्यता ४८ विहंतुं विद्विषस्तीक्ष्णः आतंगिता
सममेवस्कसंहतेः परिवारान्पृथक्कृतकेरवड्गस्त्वात्मापकेनचित् ४९
अन्येन विदधे रीणामतिमात्राविलासिना उद्धूर्णेन चमत्स्तूर्णमतिमा
त्राविलासिना ५० सहस्त्रपूरणः कश्चिल्लूनमूर्द्धाद्विषः तदोर्ध्व एव ८
काबंधीममजन्नर्त्तनक्रियां ५१ शस्त्रव्रणमयश्रीमच्छ्रीमदलंकरणभू
शस्त्रव्रणमयानि रतानि रम्यश्रीमदलंकरणानि तैर्भूषितः शोभितः

×अलंकारशोभितस्य भूषितस्य मुधितस्थितः दूषितः विशसनं प्रतिघातं तत्सादकेन
= निरस्तं रातं उरु कुर्वन्यस्य सः
षितः दद्दृशेऽन्योरावणवद्भ्रादलंकरणभूषितः ५२ द्विषद्विशसनच्छेदनिर
उभाभ्यां प्रकाराभ्यामुरुर्यस्य भयानकता
स्तोरुयुगोपरः सिक्तस्वाश्रेरुत्तयया वभ्रवारुणविग्रहः ५३ भीमता मप
२ हवोऽयेतत्थापादिताः सर्वविदितं तेजः
रां भोधिसमः क्षिप्तमहारवे दाक्षे कोपः शिवस्येव समधित मरुत्वे
५४ दंतैर्निर्भिन्नविदिरे कोपात्प्रतिपक्षंगाः ऊद्वृत्त परनिस्त्रिंशो निर्लूनक
रवालः पदातयः ५५ रणे रक्तासिनिर्भिन्नद्विपपादविकाशिनि न तत्र ग
नप्लावितः
तस्त्री कश्चिद्द्विपपादविकासिनि ५६ यावन्नसत्कृतैर्भर्तुः स्नेहस्यानृण्य
अनृण्यं कर्तुं
ण्यमिक्षुभिः अमर्षादितरैस्तावन्नत्यजे युधि जीवितं ५७ अयशोभि
×विकासिनि प्रसन्ने यत्र द्विपपादविकासिनि विपयाः अयः शुभावहो विधिः

मा॰ ९ दुरालोके कोपथामरणादृते अयथेमिदुरा लोके को पथा मरणा दृते
८८ ५८ समुद्गयमकं स्खलंतीन कथिनैस्याद्भ्ययफलशालिनी अमो
घिशक्तिः शक्तीके लीहज्ञानशरीरजा ५९ आपदिव्याहृतनयास्तयायु
धिरेत्तपाः आपदिव्याहृतनयाविस्मयंजननायथा ६० आदियमकं
स्वगुणैराफलप्राप्तेराकृष्यगणिकाइव कार्मुकानिवनालीका स्त्रिणतः
सरसाम्मुवत् ६१ वाजिनः शत्रुसैन्यस्य समारब्धनवाजिनेः वाजिनः ८८
श्च शरा मध्य मविशन्कुनवाजिनेः ६२ पुरस्कृत्यफलंप्राप्तेः सत्वक्षाश्रय

× भीरुभिः बद्भिः भरिभिः पताकास्तरणादिभिरारुद्धः भीरैः भयंरांती निभीरा नैः भयप्रदैः रा दोन भ्रमरैः भुवोपसारयमाणेः महादेहत्वात् भेरीरेभिभिः भीवरूर्तं
× नेध्वनयंतीतिभेरीरिभिभिः अभ्रामैः मेघरयामैः अभिरूभिः निर्भीकैः रभैः गजैः एताद्रुशात् वप्रतिगजाः अभिरेभिरे संजग्मिरे अभिपुद्गीपिताः युद्धार्थं ४

शालिभिः कृतपुंखवतयालेभेलक्ष्यमप्याशुमार्गणैः ६३ रक्तस्कतिंजपा
स्तनसमरागामिषुव्यधात् कश्चित्पुरः सपत्नेषुसमरागामिषुव्यधात् ६४
अंत्ययमकं रथेनरणकाम्यंतोदूराडुपगता विसो गतास्करंनरादंतीव
वरंडकोंतरवेदीः सं दोरपुरवराग्योश्चेतव ४ रंडकदवालबूत ६५ भूरिभिर्भरिभिर्भइरैर्भूभारैरभिरेभिरे भेरीरे
भिभिर भ्रीभैरभीरुभिरिभैरिभाः ६६ व्यक्षरः निशितासिलतालू
नै स्तथा हस्तैर्नहस्तिनः युध्यमानायथा दंतैर्भग्नेरापुर्विहस्ततां ६७
निपीडिना दिवमियो दानतोयमनारतं वपुषामदयापाता दिभानाम

मा.७८ भितोगलत् ६८ असंयोगः रणांगणंसरद्दवप्लावितंमदवारिभिः गजः

८९ दृपुक्कराक्कष्टशतपत्रमलोज्झ्यत् ६९ शारसैस्तेगजैर्भेगैस्तविषादिनिषादि   (margin: ...कृतकलादन मासेति)

नि रुत्तव्याजेनरुदितंतत्रासीदितिसीदति ७०

अंतकस्यहृष्योनत्रत्रायनीयइवाहवे दशनव्यस

नादीयुर्मत्कुणत्वंमतंगजाः ७१ अभीकमितिके

(margin: हीने) नेदेभीतानंदस्यनाशने कनत्सकामसेनाकेमंद

कम्रकमस्यति ७२ दधतोपिरणेभीममत्तीक्ष्णंभावमास्करं हताःपररवि

अ	भी	क	म	ति	के	न	दे
भी	ता	नं	द	स्य	ना	शा	ने
क	न	त्स	का	म	से	ना	के
मे	द	का	न	त्सं क	म	स्य	ति

८९

(margin: कराणांभव...) सुरवाःस्करम्भयमुपाययुः ७३ युगुलं येनांग मूहे व्रणवत्स्वाकं परतोम   (margin: ...नसहवा)

रैः समत्वंसययो खड्गस्त्रापरतोमरैः ७४ य· निपातितस्हत्स्वसिपित्त

व्यत्तातमातुलं पाणिनीय मिवालोकि धीरैस्तत्समराजिरं ७५ अभावि

सिंधा संध्यात्वसदृग्गुधिरत्तोयया हते योद्धुं जनःपांसोसद रुधिरतो

(margin: करिहलार्ये:।अन्यत्र वि कल्पितपर्थ्ये:३) यया ७६ विदलत्पुष्कराकीर्णाः पतच्छरखकुलाकुलाः तरत्पत्ररथा नद्यः

प्रासर्प न्नक्तवारिजाः ७७ असृग्जनो स्वस्तिमान बमज्जवसादनं र

क्तःपिशाचैः मुमुदे नवमज्जवसादनं ७८ य· रित्रं शापे रपेतज्यैः स्फु

मा॰ ९८ रद्दक्तरातकूदं पयोदजाल मिव न दीरादांसन माबभौ ७९ ।वंधौ विपक्ष नक्षयति सति॰
९० ने केन परेणेहत दंतिके अशोरि सैन्ये घंटाभि नरेणे हतदंतिके ८०
य॰ हतैः कीर्णमहीरेजे दंतैर्गोत्रैश्च दंतिनां कल्पलोकास्कन्निर्मित्यौ र्नुसत्को
त्करवलैरिव ८१ ॥ युद्ध मिहत्यं विधतान्यमानवानभियोगतः चैद्यः परान
परान्जिग्ये मानवानभियोगतः ८२ य॰ अथवक्षोमणिच्छायाच्छुरितापी
तवाससा स्फुरदिंद्रधनुर्भिन्नतडितेवतडित्वता ८३ नीलेनाऽनालन ९०
लिनर्मनलीनोल्लुलनातिलिना ललना लालनेनाऽलं लीलालोलेन लो

नीलेनानीलवर्णेन ।अनालनलिननिलीनोल्ललनालि। चंचलाः मुखसौरभलोभभ्रमत् भ्रमणेत्यर्थः ॥ ललनालालनेन ।स्त्रीणां खेलनेन ।अलं क्रीडालोलुपेन ।लीलयाति मत्ता॰
निवितलालिना भक्ता तुरुपिनेत्यर्थः ।८४॥

॰विभवमस्यास्ती विभवी ऐश्वर्यवान् ।विभवी प्रभावसंपन्नः ।भास्येव भायस्यसः ।नक्षत्रवदुज्वलः ।विभां दिग्दिप्तिं भावयति दिवत्पातिविभा भावी ।दिवः ।विनापक्षिणा॰
॰वाति गच्छतीति विवः पक्षिवाहनः ।विभीः निर्भिकः ।भावाभिभावी ।भक्तानां संसारनिवर्तकः ।भवान् सर्वं जंतून् भवतीति भावाः ।विश्वत्राता ।भवस्याभावो यस्मा॰
॰ तिभवाभावः ।भुवः भूमेः विभुः भर्ता ॥८६॥२

लिना ८४ ध्वसरः अपूर्वये व तत्कालसमागमसकामया दृष्टेन राज
न्वपुषा कटाक्षैर्विजयश्रिया ८५ विभावी विभवी भाभो विभाभावी वि
वो विभीः भवाभिभावी भावावो भवाभावो भुवो विभुः ८६ ध्वसरः उ
पेतुकामैस्तस्ता त्यारंनिश्चितैः परैर्गिभिः परैः देहत्यागकृतोद्योगैरदृश्यत
पुमान्परः ८७ अंतकुलकं तं श्रिया घनयाऽनस्तरुचा सारतया तया या
तया तरसा चारुस्तनयाऽनघया श्रियैतं ८८ प्रतिलोमानुलोमार्द्ध वि
द्विषा द्विषुकूद्वीक्ष्यतयाप्यासान्निरेनसः अकृत्तमपि रोगघ्नं निसर्गादेव

॰अनस्तरुचा। अक्षीणकान्त्या। सारतया। सर्वोत्कर्षगुणेन व्याप्त्या। अनघे निर्दोषतया॰२

मा· २९

स्रषं ८८ युगलकं विदितं दिवि के नीके तं यातं निहताजिनि विगदं
९१ गवि रोद्धारो योद्धा यो ननिमेतिन ९० प्रतिलोम्येन पदार्थः नियोद्ध्य
माणेनपुरःकर्मण्यतिगरीयसी आरोप्यमाणोरुगुणं भर्त्तीकार्मुकमानमत्
९१ तत्र बाणाः सुपक्षः समधीयंत वारवः अम्लद्विषांसुपुरुषस्येवाकृष्ट
स्यवारवः ९२ पश्चात्कृतानामप्यस्य नराणामिव पत्त्रिणां योयोगुणेन संयु
क्तः स सकर्णानमागमत् ९३ डापे रूपी पुरा रेपाः परिपूरी परः परैः रोपै रु
पारे रुपरि पुप्रूरे पिपुरो परैः ९४ द्व्यक्षरः दिङ्मुखव्यापिनस्तीक्ष्णान्ह्लादिनो ९

रूपी। मत्स्यकूर्मादिरूपवान्। अरेपाः। निःपापः। परिपूरी। परिपूरयति स्वभक्तानिति परिपूरी। परैः शत्रुभिः। परः परमपुरुषः। हरिः पुरा येपामप्राप्तः अरोपेः। अन्यैश्च शत्रुभिः पुरो अग्रे। उपरि समस्तेषां परि। बाअपारेः अनंतैः रोपैः बाणैः पुप्रूरे पूरितः। परः हरिः ९४। व॥

लोकानालोकयतीति लोकालोकी। त्रैलोक्यद्रष्टा। कलः मधुरभाषी। अविद्यमानं कल्कं पापं दंभो यस्मिन् अकल्कलिलः। हरित्वंयस्यसः। अलिकुलवत् नीलम् अलकाः भ्रमरसदृशकेशः। कालः। नीलवर्णः। वर्षमासयुगात्मको वा। अकलः। अस्ति कला यस्य सः अकलः। अकलिः। अकलहः लरयोः। कालेप्रलयकाले कोलकल्या वराहकेल
तिक्रीडतीति कोलकेलिः। किलः। किल खलु। नेत्रेण संबंधः ९४॥

मर्मभेदिनः चिक्षेपैकक्षणेनैव सायकानहितान्प्रसः ९५ शरवर्षी महानादः
स्फुरत्कार्मुककेतनः नीलच्छविरसाऽरेकेशवच्छलेनीरदः ९६ गदः चतुर्थः नकेव
रुजनेसस्य लघुसंधायिनो धनुः मण्डलीकृतमेकांतात्बलमेश्चिद्विषामपि ९७
लोकालोकी कलो कल्ककलिलो लिकुलालकः कोलो केलो कलिः काले कोल
केलिकिलः किल ९८ द्व्यक्षरः अभिताराशु सविव्याध द्विषतः सतनुत्रिणः रा
नेपुरुष्कलक्षं त्वंनुहितस्य शरासनं ९९ युग्मं वरैरोऽविवरो वैरिविवारी वारि
रारवः विवार वरो वैरं वीरो रवि रिवो वरः १०० द्व्यक्षरः मुक्तानेकशरव्रा
णान्हरन्दूयमोहिषां नदी यद्धनुरन्यस्य नहिसेहे सकौवनोऽम राजराजी रु

अज : अनादि । स्तोत्रमाला । अजर : न जीर्यते त्वजः । अनरु । अरजा । नास्ति रजो यस्य । रज्यत्यरजा । रजोगुणरहित । तेजं जितेरेजा । वेजिय्यतिपते नरय श्वेतयंपुरैः
समनेन जातं [illegible] त्वरमरम हूर्ननखं अरवियती तिरजो रिजरुरोजर्शि । हजुरालेववार । जनेरो नयतीत्य नरो [illegible] रणस्यागणे राजश्रेणी हरोजा । वसंज । अत
एवजातो [illegible] ॥ हमानराकरू हसतः तस्य । हरेः हरा : पानार्थे धातो सन्निपाताने इति धातु ॥ १ ॥

मा· १९

९२

रोजो जे रजिरेऽजो जरोऽरजोः रेजारिजरजनोऽजीऽजी रराजे जुर जर्जरः १०२
द्व्यक्षरः उद्धूताखिलखलस्य निघ्नतोऽहितयंपयुः पानार्थरुधिरं धातोरक्षार्थं भुवनं
शरा: १०३ क्रूरारिकारी को रेककारकः कारिकाकरः कोरकाकारकरकः करीरः कर्कं
रोऽकर्करुक् १०४ द्व्यक्षरः विधानुमेवनीर्णोपिलब्धिमाननमसोभुवः अनेकमरिसं
घातमकरोद्भूमिवर्द्धनं १०५ युग्मं दारी दरदरिद्रो रिदारः दारोऽद्रिदूरदः दूरा
दरौ द्रोऽदरदः द्रोदोरुः दारुः देरोदी १०६ एकेषुणा संघतिथाद्विषोभिरन्नुमा
निव सरुन्मांतररामस्य चक्रे सद्दृशमात्मनः १०७ स्वरःशौरिरशिशिरेरराशारो ९२
दरीः बरुस्त्रीवान् । दरदरिद्रः दरेण त्सयेन दरिद्रिः निर्भीकः । भयोस्त्रियां । उदारो दाना महानिवाउदारो दातमहतोरित्यमरः । अद्रिवलदूरदः उपदः । दवि
लेखने । अरोद्रः साधनासोम्यः । रोद्रोरुतरोद्रसीरुणद्धीति रोदो रुद्धिस्व व्यापदार्सैरुः ददाती नि दारुः । अणादिकप्रत्ययः । आदरोरथाती ति
आदरीसन मार्गो दरवान् सः । हरिः अरिहरु हरादेव अवदरत । रायतिस्म ॥ २ ॥

क्रूरा न रीन् किरति क्षिप
तीति क्रूरारिः कारीः
दः एकुकारद् भसेः
ककलां कारिकां दुरुयांया
वना कारतीति कारिकाक
रः कारिकाय लमाहुल्य अ
कोरका कारकरकमलमुकु
लेरमजोप्यगतिः करीरः
कीरोः हस्वतीति करीरेः अ
गताविपकाः कर्कोः स्त
कर्केरः अकेम्रु सूर्यस्त
स्य कांतिः उत्तरेणान्वयः

राः स्वरा शिरा: शारारुः श्राशारीरिशः स्वस्वरेऽशिशिरः शरेः १०८ व्यक्तासीदरिना
रीणां यत्तदीयात्सदा मुकुः मनोहृतोपिहृद्ये लिगुरेषां नपत्रिणः १०९ मानाक्षराणां
मलनामाभद्भुतुरतस्फुटं अगर्हतः परांगानामस्तनस्तनमागणाः ११० अना
लुब्यः आक्षिप्य योधसार्थस्य प्राणा सर्वे स्वमाभुसौगाः एकागारिकवद्भूमोहृराऊग्गु
रदर्शनं १११ भीमास्वराजिनरुजस्य बलस्य ध्वजराजिनः कृतघोराजिनेश्चक्रे भुवः स
र्वधिराजिनः ११२ चतुष्पदानयमकं मासव्यधोचितमुरवेऽस्न्यनादध्वद क्रियां श
कुंनिनिः शायुवल्लभ्यापितस्य सुभिनेभः ११३ दादादोददुददू दादी दादादोदूददीददोः

मा॰ १९ दुद्दाददददेदुद्दे ददादददददोऽददः ११४ एकाक्षरः स्फुलेभकुंभोरःस्थले हृदयक्षतिज
९२ न्मौलिः प्रावर्त्तयन्नदीरस्त्रैर्द्विषां तद्योषितां च सः ११५ सदामदबलप्रायः समुद्धृ
तरसो बभौ प्रतीतविक्रमः श्रीमान् हरिर्हरिरिवापरः ११६ अर्थत्रयवाची
द्विधा त्रिधा चतुर्धा च तमेकमपि शत्रवः पश्यन्तः स्पर्द्धया सद्यः स्वयं पंचत्वमाय
युः ११७ सदैव संपन्नवपू रणेषु महो दधे स्मारि महानितान्तं सदैवसंप
न्नवपूरणेषु महोदधे स्मारिमहानिनान्तं ११८ संपुटयमकं इ... ९३

श्रीकविकाव्यनामगर्भचक्रबंधः श्रीः

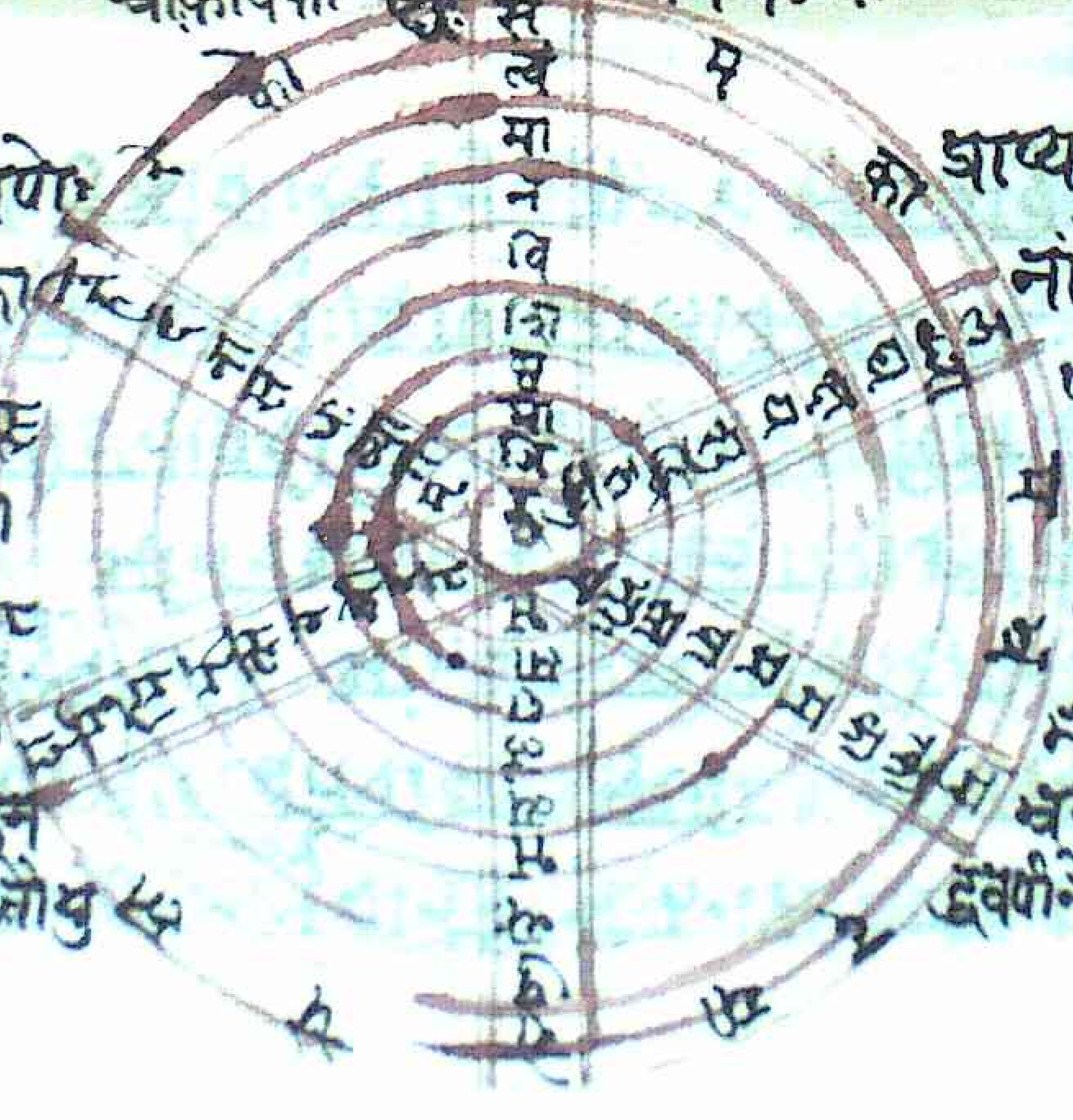

त्वार्थं पश्चिमाः शार्ङ्गपाणेः ध्याप्याधोमुख्यं प्राविशन्भ
मिमाश्रु शुध्यायुक्ता नो वैरिवर्गस्य मध्ये भर्त्री
क्षिप्तानमेतदेवानुरक्त पं ११९ सत्वं मान
विशिष्टमाजिरभसा दालम्ब्य भव्यः पुरोल
ब्धाघक्षयशुद्धिरुद्धुरत रतरः श्रीवत्सभूमिर्मु
दो मुक्त्वा काममपास्त नीः परमृगव्याधः सनादं
हरेरेकौघैः समकालून स्त्रमुदयी रोपेस्सदा तत्र
रे १२० इति माघकृतौ शु द्धवधो नाम० १९ सर्गः श्रीः

नागेंद्रदेशविषयेतत्रकुंकुमांतकरूणे ४

मा॰ स॰ श्रीः मुखमुल्लसितत्रिलोकमुद्यैर्गिद्दुरभ्यकगभीषणंदधानः समिताविति
९४ विक्रमानमृष्यनात भीराद्धतचोदराद्गुरयर १ शितचक्रनियातसंप्रतीक्षं
वहतस्कंधगतंचतस्यमृत्युं अभिशौरिरयाथचोदिताश्वः प्रययौसारथि
रूपयानियत्या २ अभिचैद्यमगाद्र्थोपिशौरेरवनिंजागुडकुंकुमाभिता
भ्रैः गुरुनेमिनिपीडनावदीर्णव्यसकदेहस्कतशोणितैर्विलिम्पन् ३ सनि
कामतकेतनांशुकांतः कलनिःक्वाणकरालकिंकिणीकः विरराजरिपुद्ध ९४
तिप्रतिघातमुखरो गुरुकशिःस्वयंनुमत्सकः ४ सजलांबुधरारवानुकारीध्व

स्वगुणितांकेकायथानथा॰ केकावाणीमयूरस्येत्यमरः ॰

निरापूरितदिङ्मुखरवोरथस्य प्रगुणाकृतकेकंकमूर्धकंठैः शितिकंठैरु
पकर्णयांबभूव ५ अभिवीक्ष्यविदर्भराजपुत्रीकुचकाश्मीरजचिह्नमव्य
तारः चिरसंचितयापिचेदिराजः सहसावापुरुषांतदैवयोगं ६ जनितता
शनिशब्दशंकमुच्यैर्धनुरास्फालितमध्वननन्दरूपेण चपलानिलबोध्यमा
नकल्पक्षयकालाग्निशिखानिभस्फुरज्ज्यं ७ समकालमिवाभिलक्षणीय
ग्रहसंधानविकर्षणापवर्गैः अथसाभिसरंशरैस्तरस्वीसतिरस्कंरुमुपेंद्र
मभ्यवर्षत् ८ ऋजुताफलयोगशुद्धिभाजगुरुकपक्षाश्रयिणाशिलीमु

मी २० रवानां गुणिनानतिमार्गतेनसंधिंसहवायेनसमजसोबभूव ९ अवि
९५ षमतमेकृताधिकारंशिवंनाकर्मणिचेदिपार्थिवेन अरसद्धनुरुच्चकैर्दृढ
निप्रमसोकर्षणवेपमानजीवं १० अनुसंततिपातिनःपटुत्वंदधतःशुद्धि
भृतोगृहीतपक्षाः वदनादिववादिनोथशब्दाःक्षितिभर्तुर्धनुषःशराः
प्रसस्रुः ११ गवलासितकांतितस्यमध्यस्थितघोरायतबाहुदंडनासे
ददृशेकुपितान्तकोन्नमद्भ्रूयुगभीमाकृतिकार्मुकंजनेन १२ तडिदुज्ज्व ९५
लजातरूपपुंखैःखमयःश्यामनुखैरभिध्वनद्भिः जलदैरिवराजहंसापत

चामीकरं जातरूपं महारजतकांचने अम० ०

द्भिः पिदधेसंहतिशालिभिःशरौघैः १३ शितशल्यमुखावदीर्णमेघक्षरदं
भस्फुटतीव्रवेदनानां स्ववदश्रुततीवचक्रवालं ककुभांशोणविषुःसुवर्णपुंखाः
१४ अमनोरमतांयतीजनस्यक्षणमालोकपथात्क्रमःसदाव रुरुधेपि
हिमकृतिर्घानेघो विशिखैवैरंतरिताप्यतार्थिवी १५ विनिवारितभा
उतापमंकेसकलस्यापिपुरद्विषाबलस्य शरजालमयंसमंसमन्तादुरुस
द्मवनराधिपनेनतेन १६ इतिचादिमहीभृतातदानीतदनीकंदनुसूनुस
दनस्य वयसामिवचक्रमक्रियाकंपरितोरोधिविपादपंजरेण १७ इषु

माघ २० वर्षमनेकमेकवीरस्तदरिप्रयुक्तमयुक्तनः पृषत्कैः अयथार्थमकृतप्रमाणम
९६ न्यैः प्रगिरस्सप्रतिवादिदेवत्मभार्गैः १८ परिकुंचितकूर्परेणतेन श्रवणोपां
तिकनीयमानगव्यं ध्वनतिस्म धनुर्घनांतमत्तप्रचुर(परिपूर्ण:)क्रौंचवरवानुकारमु
च्चैः १९ उरसा वितितेनपातितांसः समपूर्वायतमस्तकस्तदानीं स्थानमा
लिखितोरनुसौष्ठवेनस्थिरपूर्वापरमुष्टिरावभासे २० स्वनतो नितरांर
यणागुर्व्यस्तडिदाकारचलद्गुणादसंख्याः (सिंहलिंग) इषवोधनुषः सशब्दमाशु ९६
न्यपतन्नंबुधरादिवांबुधाराः २१ शिखरोन्नतनत्ननुसैरां पीठः स्थगयं
न्नेकदिगंतमायतात्तः निरवर्णिसकृत्प्रसारितस्यक्षितिक्षितिभर्तै
वत्प्रभृतिरेकबाहुः २२ तमकुंठमुखाः सुपर्णकेतोरिषवक्षिसमिषुप्र
जः परेण विभिदामनमंतकृत्यपक्षन्नृपतेनतुरिवायथार्थवर्णाः २३
(अमात्यन्वर्ग)
दयितेरिवरवंडिताम्मुरारेर्विशिखैः संमुखमुज्वलांगलेखैः लघिमान अंगलेखाशिरिर लेखा
मुपयुषी पृथिव्यां विफलारात्रुशरावलिः पपात २४ प्रमुखेभिहताश्च
पत्रवाहाः प्रसभंमाधवमुक्तवत्सदंतैः (नारैः) परिपूर्णतरं भुवोगतायाः परतः
कातरवत्यतीपमीयुः २५ इतरेतरसन्निकर्षजन्माफलसंयदविकी

माघ·२· र्णविस्फुलिंगः पटलानि लिहन्बलाहकानां मयरेणुसमंज्वलत्कृशानुः
९ २६ चारदवद्वारिश्रियाविभिन्ने विभुनाशत्रुशिलीमुखाग्रजाले वि
कसन्मुखवारिजाः प्रकामं बभुराशाइवयादवध्वजिन्यः २७ सदिवंस
मविछ्छदद्यरोधैः कृततिग्मद्युतिमंडलापलोपैः ददृशेऽथवतस्यचापय
ष्टिस्त्रिपुरकेवलजैः सकृद्विकृष्टा २८ भवतिस्फुटमागतोविपक्षान्न
सपक्षोपिहिनिर्हतोविधाता शिशुपालबलानिकृष्णमुक्तः स्फुतरांतेन १७
नतापतोमेरोधैः २९ गुरुवेगविरावभिः पतत्ररिषकः कांचनपिंगलो
नायकस्यविरोषः २

गमासः विनतास्कृतवंतलं भुवस्स व्यथितव्रातभुजंगमं विरंशति ३०
शातराः परुषाः पुरापदांकं शिशुपालेन शिलीमुखाः प्रयुक्ताः परमर्मभि
दोपिदानवारेरपराधाइवनव्यथां वितेनुः ३१ विहिताद्भुतलोकसृष्टिमा
यजयंभिछन्किलमायया सुरासौ भुवनक्षयकालयोग्यरुद्रेन्द्रपतिः
स्वापनमस्त्रमाजहार ३२ सलिलाद्रवराहदेहनीलो विदधज्ञास्करमर्थि
रन्यसंज्ञो प्रचलायतलोसनारविंदं विदधेनद्बलमंधमंधकारः ३३
गुरवोपिनिपद्ययन्निदद्रुर्धनुषिस्मापतयोनवाच्यमेतत्न क्षपिता

मा॰२ यदिजायतेनोपिनित्यंतनुतेत्रैवर्तिते भवतिनियामका: ३४ कथ्यतां व्रजत:
१८ स्तयापरेषामगलद्वारणशक्तिभुजंगतस्वो स्फुरदिन्नमपिप्रमादभाजां
मनस: स्वगस्त्रमिवास्यमि[illegible]ग्रपाणे: ३५ उचितस्वपनोपिनीवरान्नोब
लयादिनिधिमध्यगस्तदानीं भुवनत्रयकार्यजागरूक: सपरंतत्रपर:
पुमानजाग: ३६ अथसूर्यरुचीवतस्यदृष्टा कदंबकोस्कभ दर्पणापिता
यां पटुधामततोनचान्द्रदंनद्विभुरिंदुकं विलोचन: किलासो ३७ म १८
हत: प्रणते शिवप्रसाद: समसोदस्तुचय: ककुभ्सुरवेषु व्यकसद्विक

स लोचनेभ्यो द्रलोदोकमनाबिलंबलेभ्य: ३८ प्रकृतिप्रतिपाडुके
श्वपादेष्वक्रूपभानुमत: स्मत: प्रसर्तुं तमसोभिन्नवादवाप्यमूर्छामुद
जीवत्काहसैवजीवलोक: ३९ गतसंतमसेजगवेनभूयोयदुयोधैर्युधि
रथिरेद्विषंत: नतुवारिधरोधरोधनुष्क: स्फुतरानुमपतेपति: प्रभाणां ४
व्यवहारवान्नताभियोगं तिमिरंनिर्जितवत्यथप्रकाशे रिपुरत्फणभी
मभोगमाजांभुजगानांजननीजरूपाविद्या ४१ इषुदीर्भनस्ततःफ
णीद्राविषमान्नीभिरनारजंवमंत: अप्यवधक्गपद्विलोलजि। ह्याषु

मा २० युगलीढो भयस्तकभावमाविः ५२ कृतकेत्वाविरवंडनैर्विहायो विजयंत
९९ त्सणमीयुर्भुजिन्नकलेन अम्रताप्रभुवोपुरे वपुष्ठं वज्वाभर्तुर्वारिकाद्वयैः
५३ दधतस्तनिमानमानुपूर्व्या बभुरक्षिस्मवसो मुरवेविशालाः भरतज्ञ
कविप्रणीतकाव्यग्रथितांकाइवनाटकप्रबंधा ५४ सविषश्वसनोद्ध
तोरुधूमव्यवधिम्लानमरीचिपन्नगानां उपरागवतेव तिग्मभासावपुरौ
डुंबरमंडलाभमूहे ५५ शिखिपिच्छकृतध्वजावचूडाक्षणसांद्रविवर्त्त ९९
मानभागाः यमपाशवदारुबंधनायन्यपतन्नूर्मिबिलेषु लेलिहानाः

५६ पृथुवारिधिवीचिमंडलांतर्विलसत्फेनवितानपांडुराणि दधतिस्म
भुजंगमांगमध्येनवनिर्मोकरुचे ध्वजांशुकानि ५७ कृतमंडलबद्धगु
ल्मसाङ्गैः शिरसिप्रफनैसंविलंबमालैः व्यरुचन्नालकमज्जताभुजंगै
गैः दलितेक्षीवरमालनाद्रिणी ५८ परिवेष्टितमूर्तयश्चमूला द्रुरगै
राशिरसः सरत्नपुष्पैः दधरायतवल्लिवेष्टितानामुपमालेनमनुज्ञा
महीरुहाणां ५९ बहलांजनपंकपट्टनीलच्छतयोदहमितस्ततश्चयंक्षः
दधिरेफणिनस्तुरंगमेषु स्फुटपर्याणनिभं द्वलीलां ६० प्रसृतंरभ

मा॰२० सादयोभिनीलाप्रतिपादंपरितोभिविष्टयंती ननुरायतिशालिनी महा
१०० हेर्गलमंद्रिवनिश्चलंचकार ५१ अथससस्मितवीक्षितादवज्ञाबलतैकोन्न
मितभ्रूमाधवेन निजकेतुशिरःश्रितःसुपर्णादुपधान्वयुतानपक्षिराजं
५२ द्रुतहेमरुचःखगाःखगेंद्रादलधूदीरितनादमुत्पतंतः क्षणमैक्षिष
तोद्यकैश्चम्भिज्वलतःसमरुचेरिवस्फुलिंगाः ५३ उपमानमलाभिलोल
पक्षक्षाणविक्षिप्तमहांबुवाहमस्याः गगनार्णवमंतरास्यमेरोः कुलजानां १००
गरुडैः गुरुजैलिरिलाधराणां ५४ पततांपरितःपरिस्फुरद्भिःपरिपिंगीकृतदिङ्मु

मा॰२० रोदसीविषमाजुहावमैत्रं ५९ सहसादथ दुर्धताहुतासश्रियमुच्चासितज्जं
१०१ जुनास्त्रेनेनं वितंयततायतहेतिबाहुरुद्धैरथवेतालइवोत्पपात वह्निः
६० ज्वलितोद्धुतधूमकेतनोसौ रभसादंबररोहिरोहिताश्वः द्रुतमार
ततसारथिःशिखावान्कनकस्यंदनसुंदरश्चचाल ६१ ज्वलदंबरकोटरा
तरालं बहुलार्द्रौद्रपत्रबद्धधूमं परिदीपितदीर्घकाष्ठमुच्चैर्नववदिस्वमु
वोषजातवेदाः ६२ गुरुतापविशुष्यदंबुमुग्धाःक्षणमालग्नहिरान्तुतां १०१
घभासः स्वमसारतयामरीभवंतःपुनराकाशमवापुरंबुवाहाः ६३

रवेर्मयूखैः स्फुरत्तरामभवदुरीकृताविंवरत्तपनस्तत्किरणैरिवात्मदर्पैः ५५ द
धुमंबुधिमंथनाद्रिमंथभ्रमणायस्तफणीद्रपित्तकानां स्फुरत्तमुल्लसमानवैन
तेयकृतिभिन्नाः फणस्फारिणोमणीनां ५६ अभितः क्षपितांबुराशिधीर
ध्वनिराकृष्टसमूलपादपौघः जनयन्नसवक्ष्मगान्तशंकामनिलोनागवि
पक्षपक्षजन्मा ५७ प्रचलत्पतगेंद्रपत्रवातप्रसभोन्मीलितशैलरत्नभागैः
क्षयविह्वलमात्ररंदंदशूकैर्विवशैरधिवसेस्वमेवधाम ५८ खचरैः क्षयम
क्षयैर्हसैन्येस्फुटितैर्द्रुः कृतवन्तदीपनीते ध्वयुगार्चिरिवज्वलत्तवासोरिपु

× दंदशूकोबिलेशयः उरगः पन्नगोभोगी अमरः २

× स्वर्णकार्तस्वरंजांबूनदमष्टापदोस्त्रियां अमरः ०

ज्वलितानललोलपल्लवान्तास्फुरदष्टापदपत्रपीतभासः क्षणमात्र
मुवामभीवकालेनितरामापुरिवर्त्यतिपताकाः ६४ निखिलामितिकु
(स्कर्ण)
र्वतश्रियायद्रुतसामीकरद्यारितामिवाद्यां प्रतिघातसमर्थमस्त्रमग्ने
रयमेघंकरमस्मरन्मुरारिः ६५ चतुरंबुधिगर्भधीरकुक्षेर्वपुषः संधिषु
लीनसर्वसिंधोः उदरुः सलिलात्मनः स्निग्धसम्भोजलवाहावलयः शिरो
रुहेभ्यः ६६ ककुभः कृतनादमास्तृणंतस्तिरयंतः पटलानिभानुभासां
(उत्पतु) उदनंशिघ्रुरभ्रमभ्रसंघाः सपदिद्वयामलिमानमानयंतः ६७ तपनी

यस्यकृशापुजीमृता नद्यः सर्वांगसंधिषु कुक्षौसमुद्राश्चत्वारोतस्मैतोयात्मनेनमः २

निर्मलहासं
मा०२० यनिकाषराजिगौरस्फुरदुन्नालतडिच्छलाट्टहासं अनुबद्धसमुद्र
१०२ तांबुवाहध्वनितोड्डंबरमंबरं बभूव ६८ सवितुः परिभावुकैर्मरीचीनचि
राभन्तमतंगजांगभाभिः जलदैरभितस्फुरद्भिरुच्चैर्विदधे केतनतेव धू
मकेतोः ६९ ज्वलतः शमनाय चित्रभानोः प्रलयप्लावमिवाभिदर्शयंतः
वहुशुद्धनादिनोनदीनां प्रततारोपितवारिवारिवाहाः ७० मधुरैरपिभ
यसोसमेध्यैः प्रथमं प्रत्यक्तवारिभिर्हिदिदीपे पवमानसखस्ततः क्रमे १०२
णप्रणयक्रोध इवाशमाद्विवादैः ७१ परितः प्रसभेन नीयमानः शरदृ

ष्टैरवसायमाश्रयाद्रीः प्रबलेषु कृतीचकार विश्लेषपदेशोनघनेष्वनुप
वेशं ७२ प्रयतः प्रशमं हुताशनस्य क्वचिदालक्ष्यतसूक्ष्मलमर्चिः बल
भित्सीहितायकथाभिघातत्रुटितंपत्रिपत्तेरिवैकपत्रं ७३ व्यगमन्सहसादि
शामुरवेभ्यः शमयित्वाशिखिनं घनाघनौघाः उपकृत्यानिसर्गतः परे
षामुपरोधंनहिकुर्वते महांतः ७४ कृतदाहमुदर्चिषः शिखाभिः परिषि
क्तंमुडुरंभसानवेन विततांबुधरव्रणंप्रपेदे गगनंतापितपायितासिल
स्मी ७५ इतिनरपतिरस्त्रंयद्यदाविश्चकारप्रकुपितइवरोगः क्षिप्र

मा॰र॰ १०३ कारीविकारं भिषगिवग्रुरुदोषछेदिनोपक्रमेणक्रमविदथमुरारिः प्रत्यहं
स्ततदा ७६ कुड्मिंगतैरपिपराम्रजाभिर्विदित्वाबाणैरजप्यमविषदिं
तमर्मभिस्तं मर्मातिगैरस्रजाभिर्नितरामकार्द्दैवोक्तायकैरथतुतोदतद
विपक्षः ७७ राङ्कस्त्रीस्तनयोरकारिसहसायेनाश्लथालिंगनव्यापारैक
विनोददुर्ललितयोःकार्कस्यलक्ष्मीद्वया तेनाक्रोशत एवतस्यमुरजित्त
काललोलानलज्वालापल्लवितेनमूर्द्धविकलंचक्रेणचक्रेवपुः ७८ १०३
श्रियाजहर्षे दिव्यैः सत्पदहरवैरन्वितं पुष्पवर्षैः वपुषश्छेद्यस्यक्षणमपि

णेस्तूयमानानिरीय प्रकाशनाकारो दिनकरकरान्वितक्षिपदिस्मिता
सनेरिद्रोपद्रवपुर्यांविशाद्धामवीक्षांबभूवे ७९ सर्वाधिकारीस्कहृता
धिकारः श्रीधर्मलाख्यस्यबभूवराज्ञः असक्तदृष्टिर्विरजाःसदेवदेवोपरः
क्षप्रभुदेवनामा ८० कालेमितंतथ्यामुदकैपर्यंतयागतस्यैवजनस्यचे
ताः विनानुरोधात्स्वीकृतंछ्येवमहीपतिर्यस्यवचश्चकार ८१ तस्यात्मवहृत
कइत्कदान्तःक्षमीमङ्गुर्धर्मपरस्तनूजः यंवीक्ष्यवैय्यासमजातन्नाञोविनो
गुणाप्यहिजनैःप्रतीये ८२ सर्वेणसर्वाश्रयइत्यनिंद्यनानंद्यभाजाऊ